

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ**

**YASAMA DÖNEMİ**

24

**YASAMA YILI**

3

**KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU**

**TUTANAK DERGİSİ**

**29 Mayıs 2013 Çarşamba**

# KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU

## GÖRÜŞME TUTANAKLARI

29 Mayıs 2013 Çarşamba

---0---

### K O N U

|                                                                                                | <u>Sayfa</u> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün 2011 yılına ait hesap ve işlemlerinin görüşmeleri        | 1:28         |
| Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün 2011 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri | 29:44        |

### İ Ç İ N D E K İ L E R

|                                                                                         | <u>İİ</u>      | <u>Sayfa</u>      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|----------------|-------------------|
| <b>BİRİNCİ OTURUM</b>                                                                   |                | <b>1:28</b>       |
| Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün 2011 yılına ait hesap ve işlemlerinin görüşmeleri |                | <b>1:28</b>       |
| Mehmet Halis BİLDEN (TİGEM Genel Müdürü)                                                |                | 2:5               |
| <b>Öneri 1 (2011 yılı)</b>                                                              |                | <b>5</b>          |
| <b>Cevap 1</b>                                                                          |                | <b>5</b>          |
| Aykut ERDOĞDU                                                                           | İstanbul       | 6, 7, 8, 9, 10:11 |
| Kamer GENÇ                                                                              | Tunceli        | 6:7, 8, 9:10, 11  |
| Mustafa Gökhan GÜLŞEN                                                                   | Kastamonu      | 6                 |
| Bünyamin ÖZBEK                                                                          | Bayburt        | 7                 |
| Mehmet DOMAÇ                                                                            | İstanbul       | 7:8               |
| Mehmet ŞEKER                                                                            | Gaziantep      | 8                 |
| Mehmet GELDİ                                                                            | Giresun        | 9                 |
| Ramazan Kerim ÖZKAN                                                                     | Burdur         | 10                |
| Ahmet YENİ                                                                              | Samsun         | 10                |
| Mehmet Halis BİLDEN (TİGEM Genel Müdürü)                                                |                | 11                |
| Sayıştay Temsilcisi                                                                     |                | 11                |
| <b>Öneri 2</b>                                                                          |                | <b>11</b>         |
| <b>Cevap 2</b>                                                                          |                | <b>11</b>         |
| Mehmet Halis BİLDEN (TİGEM Genel Müdürü)                                                |                | 11:12, 16         |
| Mehmet ŞEKER                                                                            | Gaziantep      | 11                |
| Kemalettin YILMAZ                                                                       | Afyonkarahisar | 12, 15:16         |
| Ahmet YENİ                                                                              | Samsun         | 12:13             |
| Aykut ERDOĞDU                                                                           | İstanbul       | 13                |
| İsmail GÜNEŞ                                                                            | Uşak           | 13, 16            |

|                                          |                |              |
|------------------------------------------|----------------|--------------|
| Mehmet AKYÜREK                           | Şanlıurfa      | 13:14        |
| Turgay DEVELİ                            | Adana          | 14, 16       |
| Mehmet GELDİ                             | Giresun        | 14:15        |
| Tufan KÖSE                               | Çorum          | 15           |
| Mehmet DOMAÇ                             | İstanbul       | 15           |
| <b>Öneri 3</b>                           |                | <b>16</b>    |
| <b>Cevap 3</b>                           |                | <b>17</b>    |
| Mehmet Halis BİLDEN (TİGEM Genel Müdürü) |                | 17           |
| Sayıştay Temsilcisi                      |                | 17           |
| <b>Öneri 4</b>                           |                | <b>17</b>    |
| <b>Cevap 4</b>                           |                | <b>17:18</b> |
| Mehmet Halis BİLDEN (TİGEM Genel Müdürü) |                | 17:18, 18:19 |
| Sayıştay Temsilcisi                      |                | 18           |
| Mehmet DOMAÇ                             |                | 18           |
| Mehmet ÖNTÜRK                            | Hatay          | 18, 19       |
| Kamer GENÇ                               | Tunceli        | 18           |
| <b>Öneri 5</b>                           |                | <b>19</b>    |
| <b>Cevap 5</b>                           |                | <b>19:20</b> |
| Mehmet Halis BİLDEN (TİGEM Genel Müdürü) |                | 19:20, 20    |
| Ramazan Kerim ÖZKAN                      | Burdur         | 20           |
| Mustafa BİLİCİ                           | Van            | 20           |
| Bünyamin ÖZBEK                           | Bayburt        | 20           |
| <b>Öneri 6</b>                           |                | <b>20</b>    |
| <b>Cevap 6</b>                           |                | <b>20</b>    |
| Mehmet Halis BİLDEN (TİGEM Genel Müdürü) |                | 20, 27:28    |
| Tufan KÖSE                               | Çorum          | 20:21        |
| Bülent BELEN                             | Tekirdağ       | 21           |
| Mehmet AKYÜREK                           | Şanlıurfa      | 21           |
| Mehmet ÖNTÜRK                            | Hatay          | 21:22        |
| Osman KAPTAN                             | Antalya        | 22:23        |
| Aykut ERDOĞDU                            | İstanbul       | 23:24        |
| Ramiş TOPAL                              | Amasya         | 24           |
| Ramazan Kerim ÖZKAN                      | Burdur         | 24:25        |
| Mehmet ŞEKER                             | Gaziantep      | 25:26        |
| Kemalettin YILMAZ                        | Afyonkarahisar | 26:27        |
| Kamer GENÇ                               | Tunceli        | 27           |
| <b>Sonuç (2011 yılı)</b>                 |                | <b>28</b>    |
| Mehmet Halis BİLDEN (TİGEM Genel Müdürü) |                | 28           |

## **İKİNCİ OTURUM** **29:45**

|                                                                                                       |          |                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|-------------------|
| <b>Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün 2011 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri</b> |          | <b>29:44</b>      |
| İsmail KEMALOĞLU (Et ve Süt Kurumu Genel Müdürü)                                                      |          | 29:30             |
| <b>Öneri 1</b>                                                                                        |          | <b>30</b>         |
| Sayıştay Temsilcisi                                                                                   |          | 30                |
| <b>Cevap 1</b>                                                                                        |          | <b>30:31</b>      |
| İsmail KEMALOĞLU (Et ve Süt Kurumu Genel Müdürü)                                                      |          | 30:31, 32, 33, 34 |
| Sayıştay Temsilcisi                                                                                   |          | 31, 33, 34, 35    |
| Kamer GENÇ                                                                                            | Tunceli  | 31, 32            |
| Aykut ERDOĞDU                                                                                         | İstanbul | 31:32, 32:35      |
| Mustafa KAYHAN (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdür Vekili)                  |          | 33                |

|                                                                                      |                |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------|----------------|-----------|
| Metin SÜERDEM (Et ve Süt Kurumu Yönetim Kurulu Üyesi)                                |                | 33        |
| İsmail GÜNEŞ                                                                         | Uşak           | 34        |
| <b>Öneri 2</b>                                                                       |                | <b>35</b> |
| <b>Cevap 2</b>                                                                       |                | <b>35</b> |
| Kamer GENÇ                                                                           | Tunceli        | 36, 37    |
| Aykut ERDOĞDU                                                                        | İstanbul       | 36        |
| İsmail KEMALOĞLU (Et ve Süt Kurumu Genel Müdürü)                                     |                | 36, 37    |
| Mustafa KAYHAN (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdür Vekili) |                | 36:37     |
| İsmail GÜNEŞ                                                                         | Uşak           | 37        |
| Sayıştay Temsilcisi                                                                  |                | 37        |
| <b>Öneri 3</b>                                                                       |                | <b>37</b> |
| <b>Cevap 3</b>                                                                       |                | <b>37</b> |
| Sayıştay Temsilcisi                                                                  |                | 37, 38    |
| Kamer GENÇ                                                                           | Tunceli        | 37        |
| İsmail KEMALOĞLU (Et ve Süt Kurumu Genel Müdürü)                                     |                | 37, 38    |
| Mehmet Cemal ÖZTAYLAN                                                                | Balıkesir      | 37:38     |
| Aykut ERDOĞDU                                                                        | İstanbul       | 38        |
| <b>Öneri 4</b>                                                                       |                | <b>38</b> |
| <b>Cevap 4</b>                                                                       |                | <b>38</b> |
| Bünyamin ÖZBEK                                                                       | Bayburt        | 38:39     |
| İsmail GÜNEŞ                                                                         | Uşak           | 39, 41    |
| Tufan KÖSE                                                                           | Çorum          | 39        |
| Aykut ERDOĞDU                                                                        | İstanbul       | 39        |
| İsmail KEMALOĞLU (Et ve Süt Kurumu Genel Müdürü)                                     |                | 39, 42:43 |
| Adnan YILMAZ                                                                         | Erzurum        | 39:40     |
| Kemalettin YILMAZ                                                                    | Afyonkarahisar | 40, 44    |
| Ramazan Kerim ÖZKAN                                                                  | Burdur         | 40:41, 44 |
| Ahmet YENİ                                                                           | Samsun         | 41        |
| Kamer GENÇ                                                                           | Tunceli        | 41:42     |
| Mehmet AKYÜREK                                                                       | Şanlıurfa      | 42        |
| Mustafa KAYHAN (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdür Vekili) |                | 44        |
| <b>Sonuç (2011 yılı)</b>                                                             |                | <b>44</b> |
| Sayıştay Temsilcisi                                                                  |                | 44        |
| İsmail KEMALOĞLU (Et ve Süt Kurumu Genel Müdürü)                                     |                | 44        |

**Açılma Saati:** 10.35  
**Kapanma Saati:** 16.00

## BİRİNCİ OTURUM

29 Mayıs 2013 Çarşamba

Açılma Saati: 10.35

**BAŞKAN: Fahrettin POYRAZ (Bilecik)**

**BAŞKAN VEKİLİ: Ahmet YENİ (Samsun)**

**SÖZCÜ: Şenol GÜRŞAN (Kırklareli)**

**KÂTİP: Faruk SEPTİOĞLU (Elâzığ)**

**(Oturum, Başkan Vekili Ahmet Yeni tarafından açıldı)**

0

BAŞKAN – Hayırlı sabahlar değerli üyeler.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştay Başkanlığının, kamu kurumlarımızın ve basınımızın değerli temsilcileri; toplantımıza hepiniz hoş geldiniz.

24' üncü Yasama Dönemi Üçüncü Yasama Yılı'nın 10' uncu Birleşimini açıyorum.

Bugün **gündemimizde, sırasıyla, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü ve Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü, denetim dönemindeki ismiyle Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğünün 2011 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri** yer almaktadır.

Değerli üyeler, çalışmalarımıza **Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2011 yılına ait hesap ve işlemlerinin görüşmeleriyle** başlıyoruz.

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü, kısa adıyla TİGEM, ülkemizde tarım ve hayvancılık alanlarında faaliyet gösteren birtakım işletmelerin bir çatı altında toplanmasıyla 1983 yılında kurulmuştur. Bildiğiniz gibi, TİGEM'in temel görevi, ülkemizin bitkisel ve hayvansal üretimini artırmak, çeşitlendirmek, tohumluk ve damızlık yetiştirmek ve bunları bilgi ve tecrübe birikimi ve sahip olduğu arazi varlığı, tesisleri, tarım alet ve ekipmanlarıyla kurulduğu tarihten bu yana ülkemiz tarım ve hayvancılığında önemli bir yere sahip olmuştur. Özellikle, kurulduğu ilk yıllarda başta hububat tohumculuğu olmak üzere, endüstri bitkileri, sebze tohumculuğu ve damızlık üretiminde büyük hizmetler yapmış, ülkemiz tarımı için lider bir kuruluş olmuştur.

Uygun coğrafik yapısı ve iklim özellikleri, tarımsal üretimde sahip olduğu çeşit ve üretim potansiyeli ile ülkemiz dünya tarımında önemli bir yere sahiptir. Ülkemiz bu avantajlı konumundan yararlanmalı ve tarımsal üretimini serbest rekabet koşullarında ülke ihtiyaçlarını da dikkate alarak planlamalıdır.

Değerli üyeler, son yıllarda bütün dünyada önem verilen ekolojik tarımın ve bu tarımın zemini olan yüksek kaliteli tohumların üretiminin özendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Hayvancılıkta da büyük bir potansiyele sahip olan ülkemizde yem bitkileri üretimini artırıp hayvancılık sektörünün yeniden canlanması sağlanmalıdır.

Değerli üyeler, bütün bu çalışmalarda bilgi ve tecrübe birikimiyle TİGEM'e de önemli görevler düşmektedir. TİGEM, özel sektör iş birliğiyle tarım ve hayvancılık alanında çağdaş projeler geliştirmeli, örnek işletmeler kurmalı, bu suretle Türk tarımı ve hayvancılığının gelişmesine öncülük yapmalıdır.

Saygıdeğer üyeler, bildiğiniz gibi, Komisyonumuz, 26-28 Nisan tarihlerinde Ceylanpınar İşletmesinde göçerlerin sorunlarına ilişkin olarak yerinde inceleme yapmıştır. 21 Mayıs 2013 tarihinde Genel Kurulda 5543 sayılı İskân Kanunu'nun geçici 4' üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları değiştirilerek, bu duruma son verilerek yasal düzenleme kabul edilmiştir. Altmış yıllık göçerlerin sorunları çözülmüştür. Bu konuda emeği geçen herkese huzurlarınızda teşekkürü bir borç biliyorum.

Şimdi, Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere Tarım İşletmeleri Genel Müdürü Mehmet Halis Bilden'e söz vereceğim. Öncesinde, toplantımıza katılan kurum yetkilileriyle diğer kuruluş temsilcilerinin Komisyonumuza kendilerini tanıttıklarını rica ediyorum ve Sayın Genel Müdürdan başlıyorum.

(Toplantıya katılan kamu kurum ve kuruluşlarının yetkilileri kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN – Değerli üyeler, bugün Komisyonumuza Burdur Milletvekili, TİGEM'in her yıl görüşmelerinde aramızda oluyor, Ramazan Kerim Özkan Bey hoş geldiniz.

Yine, benim komşum, Amasya Milletvekili Ramis Topal Bey hoş geldiniz.

Selahattin Bey hoş geldiniz.

Değerli üyeler, şimdi, TİGEM Genel Müdürü Mehmet Halis Bilden Bey'e sunumu için söz veriyorum.

Buyurun.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayıştay Grup Başkanı ve uzman denetçileri, Kalkınma Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Bakanlığımızın kıymetli temsilcileri; Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün 2011 yılı Hesap ve İşlemlerine Ait Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyon Toplantısına hoş geldiniz diyor, şahsım ve kuruluşum adına saygılar sunuyorum.

Geçmiş Osmanlı Devletine dayanan, Cumhuriyetin ilk yıllarında önemli görevler üstlenen TİGEM, Yurdumuzun genellikle ıslaha muhtaç ve verimsiz arazilerini ıslah ederek, tarımsal üretimin temel girdilerinden olan sertifikalı tohumluk ve damızlık gibi ana materyalleri üretmek için çiftçilerin kullanımına sunmuştur. Halihazırda ülkemizin farklı bölgelerinde bulunan 18 işletme ve 3 milyon 411 bin dekar arazi üzerinde faaliyetlerini sürdürmektedir.

TİGEM, sahip olduğu gen kaynakları, deneyimi ve teknolojisi ile ülkemiz için sertifikalı tohum üretiminde oldukça önemli bir kuruluştur. Özel sektörün henüz yeterince girmediği ya da piyasa oluşturuca ölçüde büyüyemediği alan, hububat ve yem bitkileri tohumculuğudur. Arz, talep ve maliyet ilişkilerindeki yetersizlik ya da düşük kârlılık, anılan alanlarda yatırımcıların piyasa gelişimini yavaşlatmaktadır. Özellikle buğday gibi stratejik önem taşıyan ürünlerin tohumculuğunun gelişmesi ve kullanımının yaygınlaştırılması, TİGEM'in yakın dönemde daha çok yoğunlaşmayı hedef aldığı alanların başında gelmektedir.

TİGEM tarafından dağıtılan sertifikalı hububat tohum miktarı son on yılda 2 kattan fazla artırılarak, 2012 yılında 164 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Bu artışın temelini, tohum safiyeti ve kalitesi, etkin tanıtım, uygun fiyat politikaları, sertifikalı tohumluğun desteklenmesi ve bayilik sistemi gibi tedbirler oluşturmaktadır. TİGEM'in ürettiği kaliteli hububat tohumuna yurt dışından da talepler gelmektedir. Nitekim, 2012 yılında Sudan, Azerbaycan, Libya ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne toplam 9.766 ton sertifikalı buğday tohumu ihracatı gerçekleştirilmiş ve 6 milyon 981 bin dolar gelir elde edilmiştir.

Toprak hazırlığından hasat edildiği ana kadar geçen süreçte verilen emek, titiz çalışma ve teknolojik altyapı ile yüzde 99,8 safiyetinde sertifikalı hububat tohumu üreten TİGEM, ülke tohumculuğunun her üretim dalında gelişmesi için tüm imkânlarını özel sektör ve araştırma kuruluşlarının hizmetine sunmuştur. Bu kapsamda ülkemizde önemli ölçüde açığı bulunan ve ithalatına her yıl 30 milyon TL ödenen patates tohumculuğu ortak üretimine başlanmıştır. Yüksek vasıflı patates tohumu üretimi için en uygun yer olarak tespit edilen Sivas-Ulaş ve Konya-Gözlü işletmelerimizde üretime başlanılmış, 2013 yılı için 7.000 dekar alanda 18 bin ton sertifikalı tohum üretilmesi planlanmıştır. Uygulama, üreticinin ve sanayicinin isteğine uygun, hastalıklardan arı ve yüksek verimli patates tohumluğu tedariki anlamına da gelmektedir.

İşletmelerimizde üretimi yapılan hububat çeşitlerine ilave olarak verimli, kaliteli, hastalıklara ve kuraklığa dayanıklı yeni çeşitlerin üretim desenimize alınması planlanmış, yurt içi ve yurt dışı araştırma kuruluşları ile işbirliğine gidilmiştir. Yeni ıslah edilmiş çeşitlerden olan 69 çeşit buğday ve 20 çeşit arpa tohumunun ilave olarak üretim desenimize dâhil edilmesi için işletmelerimizde denemeler kurulmuştur.

Genel Müdürlüğümüz bünyesinde yürütülen ıslah çalışmaları kapsamında, Gözlü-1 çeşidi yonca, Altınova-2002 çeşidi kışlık fiğ ve tüylü fiğ çeşidinin ıslahları tamamlanarak tescil işlemleri yaptırılmış ve sertifikalı tohum üretimi amacıyla üretim desenimize alınmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; TİGEM'in diğer önemli bir görev alanı da, ülkemizin ihtiyaç duyduğu büyük ve küçükbaş damızlıkların ıslahı ve üretimidir. Bu çerçevede mevcut kapasitesi ve önümüzdeki dönem için planlanan hayvancılık yatırımları ile damızlık taleplerinin karşılanması, verim ve kalitesi yüksek materyallerin çiftçilerimizin hizmetine sunulması hedeflenmektedir.

TİGEM, sığırcılık ihtisas alanı olarak belirlediği 12 işletmesinde, 5 ırk ve 11 bin baş ana kadro olmak üzere toplam 25 bin baş hayvan varlığı ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Son bir yılda damızlık ana kadrosuna 3 bin baş eklemiştir. 2013 yılında ise bu sayının 16 bin başa çıkarılması hedeflenmektedir.

Sultansuyu Tarım İşletmemizde 2009 yılında döl kontrollü Sperma Üretim Merkezi kurulmuş, üretim izni alınan 14 boğadan 227 bin doz sperma üretilmiştir. İşletmelerimizde teste tabi tutulan spermalardan 2016 yılı sonunda ilk test edilmiş boğalar elde edilecektir. Önümüzdeki dönemlerde elde edilecek olan üstün vasıflı boğalara ait spermalarla, ülkemizin bu alandaki ithalatının önemli bir kısmı ortadan kaldırılacaktır.

Hayvancılık faaliyetleri yürütülürken hastalıklardan arı işletmeler oluşturmak, işletmeleri uluslararası standartlara uygun hâle getirmek, hayvan sağlığı hizmetlerinin yürütülmesinde çağın araçlarını kullanmak ve bu hizmetlerin etkin ve sürdürülebilir olmasını sağlamak amacıyla bilgisayar destekli modern hayvancılık tesisleri kurulmuştur. Ceylanpınar İşletmesinde 3 bin ve Gözlü İşletmesinde 2 bin ana başlık en son teknolojilerle donatılmış ve bünyesinde biyogaz ünitesinin de yer aldığı komple sığırcılık tesisleri tamamlanmak üzeredir.

Hayvancılığımızın diğer bir kolu olan koyunculuk faaliyetleri 9 işletmemizde, 10 ırk ve 50 bin ana baş olmak üzere toplam 126 bin baş damızlık hayvan varlığı ile sürdürülmektedir. 2012 yılında 3 bin ana başlık modern koyunculuk tesisleri hizmete alınmıştır. 2013 yılında 17 bin ana başlık tesisin tamamlanması ile TİGEM tarihinin en büyük koyunculuk projesi hayata geçirilmiş olacaktır.

Ceylanpınar İşletmesinde 8 ayrı noktada kurulan koyun otomatik sağım merkezleri, 40 ton kapasiteli süt soğutma ve muhafaza sistemi, alanındaki en büyük tesislerdir. İşletmede mevcut 25 bin baş koyunun tamamında en ileri teknolojiye sahip makineler ile sağıma geçilmiştir. Bu sistemin devreye alınmasıyla hem sütün hijyenik durumu artırılmış, hem de işçilikten yüzde 75 tasarruf sağlanmıştır.

Ülkemiz koyunculuğunun en büyük ıslahçı kuruluşu olan TİGEM; üniversitelerle yaptığı iş birliği çerçevesinde Malya, Türktahirova, Anadolu Merinosu, Acıpayam, Bafra ve Polatlı koyun ırklarının elde edilmesini sağlamıştır. Gözlü İşletmesinde, Akkaraman ırkı koyunların ıslahı ve elit sürü oluşturulması amacıyla, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi iş birliğiyle bir proje başlatılmıştır. 2012 yılında başlatılan proje ile Akkaraman ırkı koyunun, verim düzeyleri yüksek yerli ırklarla melezlenmesi, süt, döl ve et randımanı yüksek yeni saf ırklar elde edilmesi hedeflenmiştir. Proje kapsamında, mevcut otlaklardan azami fayda sağlamak ve sürü yönetimini kolaylaştırmak amacıyla münavebeli koyun otlatma sistemi oluşturulmuştur. Projenin ülkemiz koyunculuğuna büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ayrıca, Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği ile yapılan işbirliği çerçevesinde, Ulaş İşletmemizde Kangal Akkaraman ırkı koyun ıslahı çalışmalarımız da yine aynı yıl içerisinde başlatılmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ülkemiz atçılığının geliştirilmesi ve gen kaynaklarının muhafazası için 3 işletmemizde safkan Arap atı yetiştiriciliği yapılmaktadır. Bu alanda önemli bir aktör olan TİGEM, yıllardan beri yaptığı ıslah çalışmalarıyla ülkemiz yarış sahalarında koşan ve şampiyonluklar kazanan safkan Arap atlarının büyük çoğunluğunu yetiştirmiş ve dünyada haklı bir üne sahip olmuştur. Sağlıklı ve nitelikli soy kütüğüne sahip, koşu performansı yüksek safkan Arap atı genetik özelliklerinin gelecek nesillere aktarılmasına yönelik olarak Karacabey İşletmemizde Türkiye'de bir ilk olarak "Aygır sperması üretim laboratuvarı" kurulmuştur. Kuruluşumuz, ülkemizde bir ilk olarak 2012 yılında 3 şampiyon aygıra ait 75 doz dondurulmuş spermayı Fas'a ihraç ederek, 80.000 dolar döviz geliri elde etmiştir.

Yapılan ıslah çalışmalarıyla atların koşu performanslarının artırılması sağlanmıştır. TİGEM'in 2009 yılında ortalama tay satış fiyatı 37 bin TL/baş iken, 2012 yılında yüzde 108 artışla 77 bin TL/baş olarak gerçekleşmiş, buna paralel olarak safkan Arap atı satış hasılatımız, 2009 yılında 17,7 milyon TL iken 2012 yılında yüzde 53 artışla 27 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında koşu sahalarındaki atların üçte 1'ini TİGEM yetiştirmesi atlar oluşturmalarına rağmen, yarış otoritesi tarafından dağıtılan toplam ikramiye'nin yarısını TİGEM yetiştirmesi atlar kazanmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ülkemiz coğrafyasının önemli bir kısmının kurak ve yarı kurak iklime sahip olması, bitkisel üretim için ihtiyaç duyulan yeterli yağışın alınamaması sulamanın önemini ortaya koymaktadır. Sulamanın önemli bir tarımsal girdi olması yanında, sulama tekniklerinin amacına uygun kullanılması da toprağın korunması, üretimde kalite ve verim artışının sağlanmasında son derece önemlidir.

Bu amaçla, mevcut iklim yapısının bitkisel üretime olan olumsuz etkisini azaltmak ve üretimi garanti altına almak için su potansiyeli olan işletmelerde sulı tarım alanlarını artırmak, mevcut yüzey sulama sistemlerinin basınçlı sulama sistemlerine dönüştürülmesini sağlamak net bir zaruret olarak karşımıza çıkmıştır.

Genel Müdürlüğümüze bağlı işletmelerde, kuruluşundan 2008 yılı sonuna kadar geçen yetmiş yılda TİGEM genelinde toplam 216 bin dekar arazi klasik ve yüzey sulama yöntemleriyle sulanırken, son dört yılda ilave 549 bin dekar arazi modern basınçlı

sulama sistemleri ile sulamaya açılmıştır. Ayrıca, Ceylanpınar dışında Çukurova, Koçaş, Sultansuyu, Ulaş, Anadolu, Gözlü, Altınova, Polatlı, Karacabey, Dalaman ve Türkgeldi işletmelerimizde 2008 yılı öncesi toplam 107 bin dekar arazi sulamaya açılıp klasik yöntemlerle sulanırken, 2009-2013 dönemi yatırımları sonucunda bu işletmelerimizin ilave 164 bin dekar arazisinin sulamaya açılması, sulama randımanı yüksek olan sistemlerle donatılması ve basınçlı sulama sistemine geçilmesi sağlanmıştır.

Sulanan alanların artırılması ve modern sistemler uygulanması neticesinde hububat üretiminde 3,6 kat artış sağlanarak, ülkemizin sertifikalı hububat tohumu ihtiyacının önemli kısmını üretme kapasitesine ulaşmıştır. Tohumluk amaçlı hububat üretiminin yanında ikinci ürün mısır, soya, ayçiçeği ile yem bitkileri üretimleri de üretim planına dâhil edilmiş, artan iş hacminin karşılanması için toplam 1.450 kişilik ilave istihdam sağlanmıştır. Bitkisel üretim net satış hasılatımız, 2008 yılında 122 milyon TL iken, sulamaya açılan arazi miktarındaki artışa paralel olarak 2013 yılında yüzde 330 artışla 525 milyon TL olarak bütçemizde yer almıştır.

Yeraltı ve yerüstü su potansiyeli olan işletmelerimizde 2013-2015 yıllarında toplam 439 bin dekar arazinin daha modern basınçlı sulama sistemleri ile sulamaya açılması projesi uygulamaya konulmuştur.

İşletmelerimizde kullanılan toplam 1.254 adet traktörden yüzde 83'ü ekonomik ömrünü doldurduğundan yenilenmelerine ihtiyaç duyulmuştur. Bu amaçla, 2008 yılından itibaren yakıt, zaman ve işgücünden önemli ölçüde tasarruf sağlayan muhtelif güçte 463 adet traktör, bağlı ekipmanları ile birlikte satın alınmıştır. Alınan bu traktörlerden 97 adedi, makine parkında bulunmayan 200-350 beygir gücündeki büyük, güçlü traktörlerden oluşmaktadır. Yeni traktörlerin alımı ile birlikte 2008 yılında 1.254 adet olan traktör sayısı 2012 yılında 651'e düşürülmüştür. Sayısal anlamda yarıya yakın azalmaya rağmen traktör işgücü daha da artarak her bir traktörün verimli çalışması için teknik öngörü olan yıllık bin saat çalışma işlevi de sağlanmıştır. Buna paralel olarak 2012 yılında işçilik, akaryakıt ve yedek parçadan 16,6 milyon TL tasarruf sağlanmıştır. Hurda traktörlerin satışından ise yaklaşık 10 milyon TL gelir elde edilmiştir. Toplam 46 milyon TL'ye alınan traktör bedelinin yüzde 58'i bir yıl içerisinde amorti edilmiştir.

Yapılan teknolojik yenilenmeler neticesinde, toprak işleme faaliyetlerinde birim yakıt tüketimi yüzde 45 azalmış ve iş başarısı yüzde 277 artmıştır; ikileme alet kombinasyonlarının kullanılması faaliyetlerinde birim yakıt tüketimi yüzde 25 azalmış ve iş başarısı yüzde 178 artmıştır; ekim makinelerinin kullanımı ile birim yakıt tüketimi yüzde 24 azalmış ve iş başarısı yüzde 120 artmıştır; kendi yürür ilaçlama makinelerinin devreye girmesi ile ilaçlama faaliyetlerinde birim yakıt tüketimi yüzde 58 azalmış ve iş başarısı ise yüzde 618 artmıştır.

Doğrudan ekim makinelerinin kullanımı ile 2011 yılında 108 bin dekar, 2012 yılında 182 bin dekar ikinci ürün dane mısır ve 18 bin dekar buğdayın doğrudan ekim yöntemiyle ekilişi gerçekleştirilmiş, dekar başına 25 TL tasarruf sağlanmıştır.

Tohumlukta kalite ve kapasite artırımı kapsamında işletmelerimizde 150 ton/saat kapasiteli otomatik tohum hazırlama tesisi kurulmuştur. Üretilen tohum safiyetini yüzde 99,8'e çıkarmak için lazer teknolojisi ile çalışan ve tohumları rengine göre ayıran makineler tesis edilmiştir. Çiftçilerimize dağıtılacak sertifikalı tohumlukların kısa sürede hazırlanması, tohumluğun sevkiyatında zaman kaybına mahal verilmemesi ve işçilikten azami tasarrufun sağlanması amacıyla 2012 yılında 2 işletmemizdeki tohum hazırlama tesisinde paketleme, barkodlama, paletleme ve forklift ile yükleme ve boşaltma sistemleri kurulmuştur.

Diğer taraftan, üretilen hububatın daha iyi şartlarda muhafaza edilmesi için toplam 90 bin ton kapasiteli çelik silo tesis edilmiştir. Teknolojik yenilenmeler kapsamında; doğrudan ekim metodu, bayi otomasyon sistemi, akaryakıt ve araç takip sistemi, kameralı güvenlik sistemi ve coğrafi veri tabanlı bilgi sistemi TİGEM'de ilk olarak uygulamaya konulmuştur. Kurulan sistem ile araç ve traktörlerin arazideki çalışmaları, arıza durumları ve akaryakıt kullanım miktarları bilgisayar ortamında takip edilebilmektedir. Bir kısım işletmelerimizde kurulan kameralı güvenlik sistemi ile arazi faaliyetlerinin takibi yapılmakta, muhtemel yangın, sabotaj ve gasp gibi olumsuzluklar için tedbir alınmaktadır. Görüntülerin işletme merkezi ve genel müdürlükten izlenebildiği sistemin 2013 yılında tüm işletmelere kurulması planlanmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yaşadığımız yüzyılda tarım, başlı başına stratejik önem taşıyan bir sektör hâline gelmiştir. TİGEM, bu farkındalığın verdiği sorumluluk duygusuyla son yıllarda yapmış olduğu atılımlarla damızlık üretimi ve dağıtımı noktasında daha önceki yıllara göre 3 kate varan artışlar sağlamış, yetmiş yılda yapılan sulama yatırımlarının 3 katını son dört yılda gerçekleştirmiş, mekanizasyonun tamamını yenilemiş, tarımda yüksek teknoloji kullanımını tohumluk ve damızlık üretiminin her alanında yaygınlaştırmıştır. Önümüzdeki üç yıl içerisinde 835 milyon TL'lik bir yatırımla bu süreci hızlı bir şekilde devam ettirmeyi hedeflemiştir. Ayrıca, iktisadi devlet teşekkülü olmanın gereklerine uygun olarak ana faaliyet konusu olan tohumluk ve damızlık üretimindeki fonksiyonelliğini kalite, safiyet, ıslah ve verimlilik ekseninde artırarak devam ettirirken kârlılığını maksimize için üretimini

yaptığı bitkisel ve hayvansal ürünlerin işlenerek mamul ürün olarak pazarlanması amacıyla sanayi altyapı yatırımlarının oluşturulmasına yönelik önemli çalışmalar da başlatmıştır.

TİGEM tüm bu yatırımları gerçekleştirirken verimlilik, kalite ve maliyet unsurları arasındaki dengeyi bilimsel zeminde kurmuş, maliyet azaltıcı ve satış artırıcı tedbirleri yerinde ve zamanında almıştır. Kuraklık riskinin olumsuz etkilerini ortadan kaldıracak tedbirler bağlamında sulu tarım alanlarını artırmış, daha sağlıklı bir üretim planlaması yaparak ileri teknik ve teknolojilerin uygulamaya konulmasını sağlamış ve nihayetinde diğer idari ve ekonomik tedbirlerle birlikte toplam hasıla ve gelirlerde net bir artış elde etmiştir.

Bu çerçevede, toplam hasılatımız 2008 yılında 203 milyon TL iken 2012 yılında Orta Anadolu işletmelerimizde yaşanan aşırı kuraklığa rağmen yüzde 114 artışla 434 milyon TL olarak gerçekleşmiş, 2013 yılında ise hasılatımızın 721 milyon TL olması hedeflenmiştir. 2010 öncesi son yirmi yılda ortalama 20 milyon TL zarar eden kuruluşumuz, alınan tedbirler sayesinde “zarar” kavramını literatüründen çıkarmıştır. Hedeflenen yatırımlarını gerçekleştirmesi durumunda, 2011 yılında olduğu gibi, hasılatını ve kârlılığını sürekli artıran bir kurum olacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; TİGEM, küçük ve orta ölçekli işletmelerinin bir kısmını özel sektör yatırımlarına açmış, tarımın ihtisaslaşması, işletmecilik kültürünün gelişmesi, bu alanda yeni ve güçlü kurumsal yapılar oluşması için adımlar atmıştır. Nitekim 2003-2013 dönemi içerisinde yürütülen çalışmalar neticesinde TİGEM’in toplam 36 işletmesinden, 1 tanesi kısmi olmak üzere, 19 işletmesi özel sektör kullanımına açılmıştır. 2012 yılı sonu itibarıyla bu işletmelerde 556 milyon TL yatırım yapılmıştır. Toplam arazi varlığının sadece yüzde 8,3’ünü teşkil eden bu işletmelerde bugün itibarıyla 1.406 dâimi ve 4 bin mevsimlik olmak üzere 5.406 personel istihdam edilmektedir. 2013 yılı için kuruluşumuza 29,4 milyon TL kira geliri sağlanan bu işletmelerde, dünya ölçeğinde damızlık üniteleri kurularak ülkemizin hizmetine sunulmuş, fidan, fide, tohum gibi temel tarımsal girdilerin üretimleri ve tarımda yeni teknolojilerin kullanılması için de önemli yatırımlar yapılmıştır. Kuruluşumuza ait 3 işletmenin daha uzun süreli kiraya verilmesi ile ilgili olarak çalışmalar yapılmaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; TİGEM, iktisadi devlet teşekkülü olmanın gereklerine uygun olarak kaynaklarını rasyonel kullanıp hedeflerine ulaşmak için, doğru modelleri, doğru yaklaşım ve uygun finansal koşullarda hayata geçirecek yapıları oluşturmak, değişim gerektiren yeni yapılanmalara kapı aralayarak üretim, verimlilik ve kalite ekseninde çıtasını daha da yükseltmek arzusundadır.

Sözlerime burada son verirken KİT Komisyonu Başkan ve üyelerine, Sayıştay grup başkanı ve uzman denetçilerine, Kalkınma Bakanlığı uzman ve yöneticilerine, Hazine Müsteşarlığı temsilcilerine, Bakanlığımız mensuplarına teşekkürlerimi arz eder, toplantımızın ülkemize ve milletimize hayırlar getirmesi dileğiyle saygılar sunarım.

BAŞKAN – Sayın Genel Müdüre teşekkür ediyoruz.

Değerli üyeler, şimdi kurumla ilgili önerilerin görüşmelerine geçiyoruz.

**2011 yılına ait altı öneri** bulunmaktadır.

Birinci öneriyi okutuyorum:

**Öneri 1-** Değişik nedenlerle müşavir ve başuzman kadrolarına atanan, tamamı yüksek öğrenimli ve çoğunluğu kuruluşta uzun yıllar çalışmış personelin; 233 ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde iktisadi devlet teşekküllerinin kârlı ve verimli çalışmaları gerektiğine ilişkin düzenlemeler uyarınca; eğitim ve deneyimlerine uygun aktif kadrolara alınarak yararlanılması, müşavir ve başuzman kadrolarının iptal edilmesi,

BAŞKAN – Cevap alalım Sayın Genel Müdür.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Arz ediyorum Sayın Başkan.

**Cevap 1 :** Başuzman ve müşavir kadrosuna atanan personelimiz işletme müdür yardımcısı, işletme müdürü, şube müdürü, daire başkanı ve genel müdür yardımcısı seviyesinde görev yapmış personelden oluşmaktadır.

Bu kadrolara atanan personelin özlük haklarının korunarak atanabilecekleri alternatif boş bir kadro bulunmamasından dolayı başuzman ve müşavir kadroları iptal edilememektedir.

Müşavir ve başuzman kadrolarında çalışan personelin teknik uzman, mühendis, veteriner ve benzeri kadrolara atanması rızalarıyla mümkün olabilmektedir. Aksi takdirde konu yargıya taşınarak atama işlemi iptal edilmektedir. Bu personele zaman zaman eğitim ve deneyimlerine uygun görevler verilmektedir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Değerli üyeler, birinci öneriyle ilgili söz almak isteyen üyelerimize söz vereceğim.

Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Önerinin kapsamı, devlette belirli görevlerde çalışmış ve daha sonra da bir şekilde görevinden alınarak özlük hakları aynı kalmak kaydıyla pasif görevlere gönderilmiş yöneticilerle alakalıdır anladığım kadarıyla. Bu sadece bu kurumda sorun değildir, bütün kurumlarda, siyasal iktidarla bir şekilde bağlantı kuramayan, hayat biçimi siyasal iktidara uymayan veya başka sebeplerle birçok personel ne yazık ki bu şekilde atıl bekletilmektedir. Bunlar da aynı diğer duran varlıklar gibi millî varlıklarımızdır. Bu insanları, özellikle tarafsız olması gereken bürokratları siyasal kaygılarla bu şekilde kızığa almak doğru değildir. Bu sadece TİGEM’de değil, bütün bakanlıklarda böyle bir mesele vardır. Yazıktır, günahtır çünkü liyakat ve kıdem memuriyette yükseltmek için önemli bir şarttır. Bütün bunlar yapılırken de devlet çünkü bir personelini yetiştirirken, aldığı kararların, özellikle gençken veya uzmanlığı olmadığı sırada aldığı kararların bedelini ödeyerek de bir maliyete katlanmaktadır. Bu personel önemli hizmet içi eğitime tabi tutulmuştur. Bu personelin ve kamudaki diğer personele yapılan bu işlemler doğru değildir. Umuyorum ki iktidar bir an önce kıdeme ve liyakate uygun, siyasal ön yargıdan arı bir personel sistemi kurar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Kamer Bey, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Teşekkür ederim.

Sayın genel müdürün konuşması gerçekten bize umut verdi fakat, yani gerçekten çok büyük başarıları olduğunu şey etti. Arkadaşlar, tabii bizim için önemli olan bu ülkenin kaynaklarının en iyi şekilde, en iyi, ehil insanlar kanalıyla kullanılmasıdır. Son zamanlarda -biliyorsunuz, işte- birçok tohum İsrail’den geliyor, bu gelen tohumun da çok kötü olduğu söyleniyor. Onu ileride söyleyeceğim de... Yalnız, bu şekilde sizin kızığa aldığınız, sizden alınan kişi sayısı 63 kişi. Bu arkadaşlarımız aslında yalnız –biraz önce arkadaşımızın dediği gibi- sizde değil. Şimdi, AKP Hükûmeti bir kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisini aldı. Bu kanun hükmünde kararnameyle şu anda, bankamatik yoluyla para alan kişi sayısı -bu yolla yapılan uygulamada- 8 bin kişi. Bunlar, her birisi ayda 8 bin ile 15 bin lira arasında para almaktadır. Yani Millî Eğitimde, Adalette, Maliyede, devletin birçok kademelerinde, bir kanun hükmünde kararnameyle mevcut kadroları kaldırdılar. Oradaki bir şefi, daire başkanını, genel müdür, genel müdür yardımcılarının, müsteşar yardımcılarının hepsini açığa aldılar, kendilerine o gün bir kanun kurdular. Hatta, bir vatandaş, birisi diyor ki bir bakana: “Yahu, Sayın Bakan, bu kadrolara bizi getiren sizsiniz. E, niye alıyorsunuz?” “Yok, sizin daha bu cumhuriyete, bu rejime bir sadakat besleme gibi yani dağarcığınızın bir tarafında sadakat besleme duygusu var. Bizim kendi kafamızda kurmak istediğimiz rejimi sağlamak için sizi de harcamak zorunda kalırız.” Yani, diyor ki: “Siz bize tam hür bağlı değilsiniz.” Arkadaşlar, bakın, 8 bin tane... Bakın, çok önemli yani, işte, tabii, burada Hükûmet gelmediği için...

MUSTAFA GÖKHAN GÜLŞEN (Kastamonu) – Hayal kuruyorsun!

KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim?

MEHMET GELDİ (Giresun) – “Hür, tam bağlı değilsiniz...” Hayal kuruyor işte!

MUSTAFA GÖKHAN GÜLŞEN (Kastamonu) – Nereden çıktı?

KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, hayal se arkadaşlar, ben düşüncemi söylüyorum.

(Oturum Başkanlığına Fahrettin Poyraz geçti)

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade buyurun Sayın Genç görüşlerini söylesin.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Senin Hükûmetin de çıksın, Hükûmetin de söylesin cevap versin. Yahu, arkadaş, ben konuşayım, sen cevap ver.

MUSTAFA GÖKHAN GÜLŞEN (Kastamonu) – “Bakan söyledi.” diyor.

BAŞKAN – Mustafa Bey, lütfen...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bakın, 8 bin civarında adam. Bunlar kim? Büro şefi, daire başkanı, genel müdür, genel müdür yardımcılarını, müsteşar yardımcılarını kanun hükmünde kararnamenin verdiği yetki icabı bunların hepsi açığa alındı. İşte, Sağlıkta bunun çoğu var, millî eğitimde var ve bunlara bankamatik yoluyla 8 bine yakın kişi devlette bir hizmet yapmadığı hâlde gidip ay başından ay başına bankamatik yoluyla para alıyor. Siz milletvekillersiniz. Deyin ki: “Bu Kamer Genç böyle söylüyor. Doğruysa...” Doğru değilse ben derim ki: Özür dilerim ya, bana yanlış bilgi aktarılmış arkadaş. Yani bunun burada itirazı... Yani biz kimseye iftira atmıyoruz. Bize gelen bilgiler bu ama yanlış da olabilir. Orada çıkar Hükûmetin yetkilisi söyler burada. İşte, nitekim burada 63 kişi var yani Sayıştay raporunda 63 kişi. 63 kişi, hiçbir iş yapmıyor, bunlar bu meslekte de yetmişmiş, ihtisas sahibi arkadaşlarımız. Müşavir kadrosuna almışlar, adamlar aydan aya uğruyor, bankamatik parasını alıyor. Bu yalnız burada değil, işte, söylüyorum, Sağlık Bakanlığında var, Millî Eğitim

Bakanlığında var, birçok bakanlıklarda var yani bu devlet bu kadar hor kullanılamaz, bu kadar hor yönetilemez, bu devletin parası bu kadar hor sarf edilemez. Biz ikaz görevimizi yapıyoruz. Ha, siz, eğer... Çıksın sizin Hükûmetiniz, desin ki: "Kardeşim, bu doğru değil." O zaman düzeltir, yahu, kusura bakmayın... Dolayısıyla bu uygulamaya hemen son vermek lazım. Yetişmiş kamu personelini bu şekilde harcamamak lazım. Bunu tabii, yetkili, bu kadroya alınan arkadaşların dava açma hakları da yok çünkü iş kanun hükmünde kararnameyle olduğu için yargıya başvurma imkânı da doğmuyor yani idari yargı ancak kanunlara göre tesis edilen işlemleri inceliyor. Burada kanunla feshedildiği için, o kadrolar feshedildiği için, yeniden atama yapıldığı için devlet içinde büyük bir tahribat meydana getirmiştir. İnşallah bundan dönülür. Dönüleceğini de zannetmiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Bünyamin Bey, siz mi söz aldınız?

Buyurun.

BÜNYAMİN ÖZBEK (Bayburt) – Evet. Teşekkürler Sayın Başkanım.

Gerçekten bu konu, sadece TİGEM'in meselesi değil -Kamer Bey'in, Aykut Bey'in dediği gibi- diğer kurumların da sıkıntısıdır. Yani belki muhalefet açısından biz bakmayabiliriz, siyasi sıkıntılardan dolayı bunlar görevden alınıyor demeyebiliriz; biz de farklı bir şekilde, görevini yapamayan kişiler de bazı kadrolardan alınır ama maalesef mahkeme yoluyla da hemen geri döndüklerinden dolayı bu tür kadroları veriyorlar. Gerçekten, maalesef bankamatik memurları oluyorlar. Bence Sayıştayın bu önerisi doğrultusunda, TİGEM'in meselesi olmamasına rağmen, bizler Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bu tür bir yasa çıkartıp gerçekten göreve atanacak kişiler veya görevden alındıktan sonra nasıl rantabl kullanabileceğimizi hep birlikte düşünüp bir karar vermemiz gerektiğini düşünüyorum. Vatandaş gelip müdür oluyor, işte "Ben şöyle yöneteceğim, böyle yöneteceğim..." Bakıyorsun ki yönetim şekli yoktur. Sadece bizim iktidarda değil, bizden önceki iktidarlarda da bunlar olmuştur, siyasi kaygı veya iş yapamazlık; ne sayarsanız sayın. Vatandaş geliyor oturuyor koltuğa, yirmi beş sene orada oturuyor, sen görevden alamıyorsun. Görevden alınıyor, hemen mahkemeye gidiyor, geri geliyor tekrar. Yani bir rantabiliteyi sağlamamız için, iktidarıyla muhalefetiyle bu konuda bir çalışma yapmamız gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Önce şunu belirtmek istiyorum: Biz burada bilgiye dayalı, ölçülü ve belgeye dayalı konularda konuşmak durumundayız; önümüzdekiler bilgi, belge. Çünkü burada konuştuğumuz şeyler onlar.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Soru soruyoruz ya!

BAŞKAN – Evet, dinleyelim arkadaşlar.

Buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Belgesiz konuşmuyorum ben

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Lütfen, bakın... Arkadaşlar epey dinledi, sonra söz söyledi. Ben daha bir cümle söyledim, siz 3'ünüz birden söylediniz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Mehmet Bey, siz...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – 3'ünüz birden söylediniz. Lütfen...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Neyse... Söyle, söyle!

BAŞKAN – Evet, devam edin lütfen.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) - Kamer Bey, sizden izin alacak değilim. "Söyle, söyle" ne demek?

KAMER GENÇ (Tunceli) – Konuş işte diyoruz ya! Allah, Allah! Sen müdahale etmiyor musun?

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Vazgeçtim Sayın Başkan.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Zaten o konuşamaz ki!

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen, söz almak isteyen arkadaşlarımız butona bassın, söz alsın, söz verelim. Ancak, söz alan arkadaşlarımızı da lütfen dinleyelim. Söyleyecek sözü olan önündeki butona basabilir.

Mehmet Bey, isterseniz devam edin yani...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Sayın Başkanım, burada ben sözü sizden alıyorum.

BAŞKAN – Evet, biz veriyoruz.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Ve siz bana söz verdiğiniz zaman diğer karışanları da siz engelleyin. Dolayısıyla vazgeçtim.

BAŞKAN – Evet, biz de Başkanlık Divanı olarak mümkün olduğu kadar toplantı ortamının huzurunu sağlama noktasında arkadaşlarımızı uyarıyoruz. Ancak, karşılıklı olarak arkadaşlarımızın birbirlerine bu anlamda anlayış göstermesi gerekiyor. Bugün size müdahale eden arkadaşlarımız, şu an size müdahale eden arkadaşlarımız toplantının ilerleyen safhalarında herhâlde kendilerine yapılan itirazlara da ses çıkarmayacaklardır diyorum o zaman.

Buyurun Mehmet Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Böylece yolu açmış oldunuz.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bir defa bir söz söyledim.

BAŞKAN – Ne diyeyim yani şimdi? Öyle desem olmuyor, böyle desem olmuyor.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Müdahale etti yani ben bir şey demedim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Kamer Bey konuşurken 3 kişi konuşmadı mı?

BAŞKAN – Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Evet, teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarımız, kıymetli bürokratlar; Sayın Domaç bunu belki bir tezahürat kabul etseydi, “söyle, söyle” lafını, devam ederdi yani çok da önemli değil amaç da germek değil. Biliyorsunuz oluyor böyle şeyler.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Beni konuşturmak istiyorsanız “Öyle de olur, böyle de olur, şöyle de olur.” diye konuşmam ben.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Biz zevk alırız, konuşmak isterseniz de dinleriz.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Yani “Öyle de olur, böyle de olur, şöyle de olur.” diye konuşmam. Onun için zaten...

BAŞKAN – Evet.

Buyurun.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Sayın Başkan, tabii, bu, kurumun sorunu değil. Biliyorsunuz bu sorun uzun zamandır devam ediyor Türkiye’de. Bu iktidardan önce de vardı, bundan sonra da olacak gibi gözüküyor. En basit ve anlaşılabilir şekilde, arkadaşlara şunu söylemek istiyorum, eğer bunu dinleyebilirlerse: Hepinizin bulunduğu ilde sağlık müdürlükleri var. Sağlık müdürlükleri bakanlığı temsil eden en üst düzeyde kurumlardır. Orada müdür yardımcısı arkadaşlarımız, sağlık müdürlüğünde görevli tecrübeli arkadaşlarımız vardı ama son çıkan kanunla kamu özel hastaneleri ile birlikte “kamu hastaneler birliği” adı altında kurulan sistemle her ilde 3-5 başlılık oluştu. Şimdi, müdür olarak atadığımız arkadaşın üstünde birileri oldu, müdür yardımcısı olarak atadığımız arkadaşlarımız boşa çıktı ve bu arkadaşlarımız şu anda devletten maaşlarını alıyorlar. Aslında ben bu arkadaşları da suçlamıyorum yani sonuçta, bir görev veriyorsunuz, birilerini bir göreve getiriyorsunuz, göreve getirdikten sonra sistemi değiştiriyorsunuz, sistemi değiştirince müdür olarak atadığınız adamı geri başka bir göreve veremiyorsunuz çünkü böyle bir kadro tahsis etmişsiniz ve bu kadroyu geri alamıyorsunuz. Bu her bakanlıkta var şu anda.

Tabii, bununla ilgili ne yapılabilir? Ya bu adamları daha rantabl kullanabilecek başka bölümlere yönlendirmek lazım. O da, “Mahkeme kararıyla geri dönülüyor.” deniliyor, haklı. Adam gelmiş, Ankara’da böyle bir göreve talip olmuş, bu görevi vermişiz - çocuğuyla çocuğuyla Ankara’da oturuyor, okula gidiyor, ev almış, ev kiralamış, borcu var, neyse- böyle bir sistemin içerisine girmiş, on gün sonra sistem değiştiğinde “Siz müdür olarak kalın ama size biz müdürlük yaptırmayacağız.” deniliyor ve bu adam devletten müdür kadrosuyla parasını almaya devam ediyor. Benim de tanıdığım, böyle, Ankara’da en az 20-25 tane hemşehrim var. “Mesaiye bile gittiğimizde oturacak yer yok ki nereye gideyim?” diyor. Yani “Bana bir şey sormuyorlar, ‘Niye geldin?’ demiyorlar.” diyor.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Merkez valiliği...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Evet, bu, merkez valiliği gibi, eskiden bildiğimiz, böyle bir kadrolu arkadaşlarımız var ama bu, tabii, TİGEM’in de çözebileceği bir şey de değil.

Benim şeyim şu: Sayın genel müdür bu konuda mutlaka bu arkadaşlarımızı kullanmalı. En yakın, görevlerine uygun bir görev vermeli, bu insanlardan faydalanmalı. Bu insanlar yetişmiş elemanlar. Bunların en kötü koşullarda bile faydası olacağına inanıyorum. Bunları bankamatik memuru olmaktan çıkartıp üretime katkıda bulunmalarını sağlarsa daha iyi olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Geldi, buyurun.

MEHMET GELDİ (Giresun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; özellikle kurumun getirdiği, Sayıştay denetçilerinin getirdiği öneriyle ilgili konuşmalar dışında konu başka taraflara çekilerek, işte 8-10 bin civarında, bu şekilde kadrolar var devlette ve bunlara bazı bakanların, işte “Siz cumhuriyetin...”, cumhuriyetle ilgili söylenmemiş sözleri var gibi söylendi ve bunların da 8-10 bin TL civarında ücret aldıklarından bahsedildi birinci şeyde. Yani ben -her zaman söylediğim gibi- 8 ile 10 bin TL civarında her birinin ücret aldıklarını ve sanki var gibi gerçekten... Belki içerlerinde böyle olanlar da vardır ama bunlar bugünün konusu değil. Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu günden beri kamuda her iktidar değişiminde bunlar yaşanmakta. Kadrolarda değişiklikler olduğunda karşılığı kadro bulunmadığında bu sefer mağdur olanlar dava açmaktadır. Bunun yerine, özlük haklarını koruyacak, bu şekilde, uzman kadrolar vasıtasıyla değerlendirilmekte. Bunlardan uygun kadrolar bulunup da çalıştırılanlar da var, çok miktarda çünkü birçok kurumda uygun kadrolarda değerlendirilip çalışmalar devam ediyor. Bunu da herkes biliyor, görüyor. Elbette ki uzman kadrolarda çalıştırılan da var ama bunu zabıtlara geçmeyecek şekilde, sanki bir bakanın cümlesiymiş gibi, söylenmiş gibi, söylenmemiş şeyleri hayal âleminde kurup da burada zabıtlara geçecek şekilde söylemeyi de doğru bulmuyorum. Yani varsa elinde gerçekten, tarih ve zaman sınırlamasını getirirsiniz “Falan tarihte, filan yerde, falan zeminde konuşulmuş şöyle bir belge var.” dersiniz, olur biter ama ortamı geren cümleler o cümlelerdi. Ben zabıtlara onun geçmesini talihsizlik olarak görüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, tabii, konu bu personelle alakalı yasal düzenlemeye geliyorsa şunu bilmeliyiz ki, bugün kamu iktisadi teşebbüslerindeki özelleştirme mantığının tamamının altında aslında bu personel politikaları vardır, yönetim kurulları üzerindeki siyasi baskılar vardır. Üst düzey personelin, bugün pasivize edilmiş personelin bir partiye ait olduğunu söylemek doğru değildir. Doğrudur, her dönemde bu vardır, artarak da devam etmektedir. Sorun şudur ki, bazen siyasilere hukuka aykırı emirlerine uymak istemeyen bürokratlar da ağırlıklı bir şekilde görevden alınmıştır. Zaten görevden alınan personelin bir kısmı da mevcut iktidar döneminde göreve getirilmiş, ondan sonra görevden alınmıştır ki TİGEM’de bunun örneklerinin olduğunu biliyorum. Ben örnekleri... Özelleştirmenin çok faydalı olacağını düşünmüyorum ama eğer bir başarıya varılacaksa KİT’lerin yönetimi özzerkleştirilmeli ama etkin hesap sorulmalıdır. Belirli performans kriterleri konulmalı, ondan sonra o KİT’lere hesap sorulmalıdır. Aksi takdirde, sürekli, siyasilere arka bahçesi hâline getirilmiş, özellikle dağıttığı ekonomik rantlar itibarıyla, düzenledikleri alanlar itibarıyla siyasilere arka bahçesi hâline getirilmiş KİT’lerin yönetimindeki başarısızlıkları KİT yönetimine ithaf etmek mümkün değildir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, benim konuşmamı aslında arkadaşlarımız doğru yorumladılar. Benim dediğim şu: Bakın, bu AKP Hükûmeti özel bir durum getirdi. Eskiden, hükûmetler herhangi bir bürokrati görevinden alıyorlardı ama bu, dava açma hakkına sahipti; gidiyordu, yargıda dava açıyordu. Kazandığı zaman onu göreve başlatıp tekrar bir başka yerlere alıyordu ama onu uygulayan bürokratlar hakkında da, bakan hakkında da görevi suistimalden dolayı dava açılıyordu yani yargı kararını uygulamama gibi bir durum yoktu. Fakat sizin Hükûmetiniz, son yetki kanununu aldı, o yetki kanunuyla birtakım bakanlıklardaki teşkilatları feshetti; Millî Eğitim Bakanlığında, Sağlık Bakanlığında... Burada da, işte, sayın genel müdür açıklayabilir. Şimdi, feshedince, yeniden, kanun hükmünde kararnameyle yeni bir organizasyon sistemi getirdi. Bunlar feshedilince oradaki müdür, daire başkanı, genel müdür yardımcılarını, bunlar açıkta kaldılar yani yeni bir teşkilatlanma kadrosunu getirince. Dolayısıyla, orada eski görevde bulunan bu kişilerin dava açma hakkı kalktı ortadan çünkü dava açabilmesi için işlemin kanuna aykırı, yürürlükteki kanunlara aykırı olması lazım. Bu şekilde, dedi ki: “Ben teşkilatı feshetmişim arkadaş, müdür kadrosunu kaldırmışım. Ben şimdi seni müşavir kadrosuna almışım.” Bunun dava açma hakkı yok. Dolayısıyla bu yolla -yani, bize söylenen bu- 8 bin civarında bir üst düzey bürokratlar, hiçbir görev yapmadan bankamatikten ay sonunda gelip para alıyorlar.

MEHMET GELDİ (Giresun) – Kaç lira alıyorlar?

KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, 5 binden, 10 bin liraya kadar.

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, bu konuyu toparlayalım isterseniz.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Adam, bakın Mehmet Bey...

BAŞKAN – Kamer Bey...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bu kişi, belli bir...

BAŞKAN – Maksat anlaşıldı.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Tabii anlaşıldı da, işte burada da 63 kişi var. Şimdi, sayın genel müdür arkadaşımız açıklasın, bu 63 kişinin her biri kaç lira alıyor. Mesela genel müdür var, genel müdür muavinleri var, müsteşar yardımcıları var, bunlar boşa çıkınca, bunlar eski maaşlarını alıyorlar. Ben Danıştaydan bunları bilen insan olduğum için yani ezbere konuşmuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ramazan Bey, söz talebiniz mi var?

Buyurun.

RAMAZAN KERİM ÖZKAN (Burdur) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben bazı konulara değinmek istiyorum.

BAŞKAN – Yalnız müsaade buyurursanız ben şöyle bir açıklama yapayım önce: Şimdi, tabii Komisyon üyesi arkadaşlarımız biliyorlar ama şimdi biz tabii teknik bir Komisyon olduğumuz için öncelikle şu anda Sayıştay raporunda esas alınan ve bizim önümüze öneri olarak sunulan konuları görüşüyoruz, dolayısıyla o konularla bağlantılı olan hususlarda eklemeniz varsa o konuda söz verebilirim. Ancak -devam eden diğer 6 önerimiz var- 6 öneriyi bitirdikten sonra, genel değerlendirme anlamında kurum faaliyetleriyle ilgili olarak, milletvekili arkadaşlarımız genel anlamda diğer konularla ilgili söz alabilir.

Eğer bu öneriyle ilgiliyse söz talebiniz, lütfen devam edin ama farklı diğer konulara değinecekseniz, önerileri bitirdikten sonra size söz verebilirim.

RAMAZAN KERİM ÖZKAN (Burdur) – Çalışmalarıyla ilgili... Örneğin, bu ara Polatlı’da ihale yapıldı.

BAŞKAN – Yok yok. Şimdi o genele girer.

Siz müsaade ederseniz, ben diğer önerileri de bitireyim, sonra size söz vereceğim.

Ahmet Bey, buyurun.

AHMET YENİ (Samsun) – Değerli arkadaşlar, 1’inci öneriyle ilgili, gerçekten tecrübeleri arkadaşlarımızı, bürokratlarımızı mutlaka bir yerlerde değerlendirmemiz gerekir. Ancak bu konu gündeme gelince, tabii içim yine... İfadeyi de çok kullanmak istemiyorum ama...

BAŞKAN – “Dertliyim” diyorsun.

AHMET YENİ (Samsun) – Evet, derdimi de açtınız.

Değerli arkadaşlar, maalesef, bu atamalar, iktidar geldikçe görev değişiklikleri oluyor. Bırakın başka bir masaya kaydırılmayı, 28 Şubat sürecinde on beş günde, ayda bir takip edemediğim tayinler yaşayan birinin eşi olarak burada konuşuyorum.

Değerli arkadaşlar, o kadar zalimane işler oldu ki, öğretmenlik yaparken hangi gün, nerede olduğunu takip bile edemedim ben. Bir hafta bakıyorsunuz Ardahan’da, eş durumuyla alıyorum İstanbul’a, ondan sonra on beş gün sonra bir bakıyorum ki ilçenin bir köyünde, oradan bir başka yere... Sayısını -mahkeme rakamları var- tespit edemiyoruz tabii, her gün bir yerdeyiz. Maalesef bunları yaşadık, iktidar değişikliğinde -ben bir bankacı olarak- saat 01.00’da Vakıflar Bankası genel müdürünün gece evine evrak gönderilerek görevden alındığını... Yani bunlar çok yaşandı bu ülkede ama bunlara ben rıza göstermiyorum, hiçbirine. Hangi iktidar dönemi olursa olsun, yetişmiş arkadaşlarımızın...

Tabii ki iktidarların kendi çalışmalarını öne sürmeleri gerekir, hesap verecek millîte ama arkadaşlarımızın da değerlendirilmeleri mutlaka yerli yerinde olmalıdır diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Aykut Bey, eksik bir şey mi var? Üçüncü sözü veriyorum herhâlde.

Buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Her seferinde çok kısa konuşmaya çalıştım.

Her kim ki bu şekilde zulüm görmüşse siyasi düşüncesi dolayısıyla, inancı dolayısıyla, gerçekten bu ağır bir şeydir, kötü bir şeydir, yapan da zalimdir. Geçmişte bu zulmü görenlere sadece şunu söyleyeyim, belki bununla da ilgili: Hazine benim arkadaşlarım var, hepsiyle de çok uzun yıllardır arkadaşım. Karıncayı incitmeyecek çocuklar hakkında “askerî casusluk” diye bir dava açılır ve bu çocuklar “Ağabey, başıma ne geldiği önemli değil, eşim duyarsa ne diyeceğim?” diyorlar ve binbir yeminle anlatıyorlar. “Ağabey, ne tanırım ne ederim.” diyor ve gözleri dolu anlatıyor. Şimdi, bu da bu ülkede yaşanan bir zulüm. Balyoz davasında 1 tane sivil memur kadın ya... Sivil memur darbe mi yapar? Kadın işte yirmi yıl ceza aldı. Bütün bunlar da hepimizin düşünmesi gereken...

Nasıl 28 Şubat'ta böyle bir zulüm olmuşsa ve insanlar bundan çok acı çekmişse bugün benzer şekilde devam ediyor. Karşılıklı intikam duygusuyla bir yere varılmaz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, tarih her şeyi kaydediyor. Devam eden yargı süreçleriyle ilgili olarak elbette izleyeceğiz, sonuçta doğru yanlış ortaya çıkacaktır. Umarız ki haksızlık yere kimse eziyet görmez, bizim de talebimiz bu.

Şimdi, değerli arkadaşlar, sonuçta her ne kadar öneri TİGEM’le ilgili olarak getirilmiş olsa da aslında Türkiye’deki bürokratik hayatın bir gerçeğinden bahsediyoruz. Burada Sayıştay tabii bir tespitini yapmış ve tespitini düzeltilmesi noktasında önerisini de yapmış ama şu aşamada mevcut meri mevzuat çerçevesinde de TİGEM’in de buna tek başına çözüm bulma noktasında da elinde bir şey yok yani bir imkân yok.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bu 63 kişiyle ilgili...

BAŞKAN – Evet, onu söylüyorum zaten. Zaten şu andaki kadrolar muhtemeldir ki dolu.

Yani biz “Bunları bir yere atayın, müşavir kadrolarını iptal edin.” diyoruz ama Halis Bey, şu anda bunları atayacak kadrolarınız var mı?

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Hayır efendim, kadrolarımızın hepsi dolu.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Kaç lira alıyor bu arkadaşlar?

BAŞKAN – Söz vereyim birazdan da, müsaade ederseniz cümlemı bağlayayım.

Şu anda denetim olarak siz görevinizi yerine getirdiniz yani önerinizi yerine getirdiniz ama kurumun bu anlamda önünde de bir şey yok yapacağı. Yani bunu sürdürmenin ne kadar anlamı var, onu da bilmiyorum.

Önce size bir söz vereyim Veysel Bey, buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Burada amacımız, bu arkadaşlarımızın faydalı bir şekilde istihdam edilmesinin sağlanması. Buna bir örneğimiz de var, Adapazarı’ndaki -eski Sakarya’daki- müdür arkadaşımız şu anda arıcılık faaliyetinin başında ve son derece de verimli. Bizim amacımız o şekilde kullanılmasının sağlanması. İzleyelim istiyoruz.

BAŞKAN – Halis Bey, Kamer Bey’in bir şeyi var, bunlara ortalama ne ücret veriyoruz? Onu da bir söylerseniz.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Arz edeyim Başkanım.

Baş uzmanlarımız net 3.200 lira maaş alıyorlar, giydirilmiş 5 bin lira yani brüt olarak 5 bin civarında bir maaş alıyorlar. Müşavirlerimiz 3.900 lira net maaş alıyorlar, giydirilmiş 6 bin lira gibi... Tabii, sağlık harcamaları vesaire değiştiriyor onu ama ortalama 6 bin lira gibi bir maaş alıyorlar. Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Konunun izlenmesini hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2’nci öneriyi okutuyorum:

**Öneri 2-** Ceylânın Tarım İşletmesi arazileri üzerinde yerleşik düzene geçmeye çalışan göçer gruplarının, işletme arazisi dışında ve Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecek uygun alanda iskân edilmelerini sağlamak üzere 5543 sayılı İskân Kanunu’na geçici madde ekleyen 21/3/2007 tarih, 5608 sayılı İskân Kanun’u hükümlerinin uygulanması için ilgili merciler nezdinde yapılan girişimlerin sürdürülmesi.

BAŞKAN – Cevabı alalım.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Arz ediyorum Sayın Başkanım: **Cevap 2 :** Göçer sorununun çözümüne ilişkin olarak 5543 sayılı İskân Kanunu’na 5608 sayılı Kanun’la eklenen geçici 4’üncü maddede belirtilen esaslar çerçevesinde, mahallinde “göçer” olarak adlandırılan ve nüfus kayıtlarına bağlı kalınarak 31 Aralık 2003 tarihi itibarıyla arazi içinde yaşadıkları ve hayvancılık dışında başka bir işle iştigal etmedikleri, Şanlıurfa Valisinin Başkanlığında, aynı maddede belirtilen kurum ve kuruluşlar birim amirlerinden oluşan komisyon tarafından bireyleriyle birlikte tespit edilen ailelerin hak sahibi sayılacağı...

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Sayın Başkan, bunları biliyoruz. Son durumu anlatsın Sayın Genel Müdür.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Yani çok kısa, bitiyor hemen.

BAŞKAN – Özetleyin lütfen.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Tamam, peki efendim, özetliyorum. Gelinek noktayı ben arz edeyim.

Yeni bir kanun tasarısı taslağının hazırlandığı, taslağın Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyon sürecinin tamamlandığı, 21 Mayıs 2013 tarihinde Genel Kurulda kabul edildiği ve bugünkü Resmî Gazete’de yayınlanarak da yürürlüğe girdiğini biliyoruz. Bu şunu getiriyor: Mülkiyeti TİGEM’e ait olan ve Ceylânpınar İşletmesi Gümüşsü mevkisinde bulunan toplam 141.793 dekar taşınmazlardan, hak sahipliği tespit edilen göçer ailelerinin iskânı için bedelsiz olarak tapuda hazine adına tescil edilmesi, hak sahiplerinin iskânı için belirlenen arazide tüm ifraz, tevhit ve bunlara bağlı gerekli her türlü işlemlerin Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce yerine getirileceği, hak sahibi ailelere iskânen verilecek taşınmazların teslimini takiben üç ay içinde, göçer ailelerin bulundukları eski arazilerin üzerinde bulunan ev, baraka, ahır ve benzeri yapı ve müstemilatın valilikçe yıktırılarak bu arazilerin Ceylânpınar Tarım İşletmesi Müdürlüğü yetkililerine teslim edileceği hükümleri yer almaktadır ve kanunlaşmıştır. Arz ediyorum.

BAŞKAN – Kemalettin Bey, buyurun.

KEMALETTİN YILMAZ (Afyonkarahisar) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Takdir edersiniz ki eski devlet üretme çiftlikleri, yeni adıyla TİGEM, Türk tarımına çok ciddi katkılar sağlamıştır. TİGEM içerisinde de Ceylânpınar Tarım İşletmesinin çok ama çok önemli bir yeri vardır. Genel müdürümüz açılış konuşmasında da ifade ettiler. Türk tarımına yapmış oldukları katkılardan gerek hububat tarımında gerekse damızlık hayvanda veya koyunculukta sağlamış oldukları, hatta yeni tarım tekniklerini gerek bölgeye gerekse Türkiye’ye yerleştirilmesinde TİGEM işletmelerinin, TİGEM’in ne kadar etkili olduğunu biz biliyoruz. Sayın genel müdürümüz de ifade etti ama ben burada sadece Ceylânpınar’ın TİGEM içerisindeki önemini vurgulamak istiyorum.

Geçtiğimiz ay, 28 Nisanda, KİT Komisyonu olarak bölgeye, TİGEM Ceylânpınar İşletmesine bir ziyaretimiz oldu. Bölgeye yerleşmiş olan, 25 ayrı bölgede yerleşmiş olan göçerlerden 1 bölgeye yerleşmiş olanları da yerine gidip görme, inceleme imkânımız oldu. Yaklaşık 360 bin dekar arazi işgal altındaydı. Bunlardan 25 ayrı bölgede insanlarımız yaşıyor ve son derece masumane, son derece insani yaklaşımlarla devletimiz olaya yaklaşmış ve 2007 yılında bu göçer ailelerin iskânı konusunda bölgenin dışında işletmenin bütününe korumayı amaçlamış ve işletmenin dışında bir yerde iskânı söz konusu olmuş fakat çıkan bu yasa muhtelif sebeplerle uygulanmamış, uygulanamamış ama bölgedeki, işletmedeki yerleşik göçer ailelerin işletmeye çok ciddi zarar verdiğini de gittiğimiz zaman işte gerek personelden gerekse yetkililerden öğrenmiş bulunuyoruz. Hatta zaman zaman muhtelif adli vakalar da söz konusu olmuş, pek çok adli dava da hâlâ yürütülmekte veya yürümekte.

Tabii bu beklenti çok yüksekti, orada yaşayan insanlarımız arazi beklentisine, kendilerine arazi verileceği, ciddi araziler verileceği beklentisindeydiler ama gelinen noktada -bugün Resmî Gazete’de yayınlanan, geçtiğimiz günlerde hemen hemen bütün partilerin de katılımıyla çıkmış olan bu yerleşme noktası- bana kalırsa, 142 bin dekar arazide 25 ayrı bölgedeki insanlarımızın pek çoğunun ama pek çoğunun, o ayırmış olduğunuz, işletmeyle Mardin su kanalı arasındaki kuzey tarafına geçeceklerini zannetmiyorum. Tıpkı 2007’deki yasa gibi bu da uygulanamayacaktır diye içimde endişe var ve de bu çıkartılmış olan yasayla, maalesef, beklentiler daha da artmıştır, beklentiler daha da yükselmiştir ve de tabiri caizse Ceylânpınar Tarım İşletmesinin sarı öküzünü biz teslim etmişiz, arkasından alaca öküz gelecek, arkasından total öküz gelecek, derken tüm sürü elden gitmeye namzet gibi geliyor bana.

Keşke 2007’de çıkmış olan yasa uygulanabilmiş olsaydı da bu Türk tarımına çok ciddi katkılar vermiş olan Ceylânpınar Tarım İşletmesinin bütünlüğü korunmuş olsa idi. Türkiye hayvancılığının damızlık ihtiyacını, Türkiye tohumculuğunun sertifikalı tohumculuk noktasında tohumculuk ihtiyacının en az yarısını karşılayabilecek bir işletme bütünlüğü keşke korunabilmiş olsaydı, korunamadı. Ancak şu an endişem o ki son derece insani ve masum bir yaklaşımla insanlarımızın yerleşmesi devletimizin müdahalesiyle gerçekleşiyor fakat bu burada kalmayacak, etraftaki, yakın çevredeki 50-55 köydeki insanlar da yeni yeni işgallere tevessül edebilecekler, yüreklendirecekler çünkü “İşgal eden on yıl, yirmi yıl, otuz yıl sonra araziye sahip oluyor.” gibi bir imaj, bir anlayış maalesef yerleşmiştir. Böyle bir alışkanlığın önünü açmış oluyoruz. “Keşke” diyorum ama artık oldu, inşallah bundan sonra sarı öküzden sonra alaca öküzü sıra gelmez diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Kemalettin Bey, teşekkür ediyoruz.

Ahmet Bey, buyurun.

AHMET YENİ (Samsun) – Değerli arkadaşlar, 2007’de çıkardığımız kanun uygulanamadı, doğrudur. Tabii, orada toplu bir arazi bulup da onları bir araya topluca yerleştirme imkânı olmadı ancak şimdi son çıkardığımız kanun bunlara çözüm getirecektir diye düşünüyorum. Özellikle 22’nci Dönem, 23’üncü Dönem ve 24’üncü Dönem KİT Komisyonunda üye olan milletvekillerimizin çok büyük katkıları olmuştur bu işin çözümüne. Mutlaka Urfa milletvekillerimizin de olmuştur, onu kendi açılarından söyleyebilirler ama biz

3 dönemdir bu konunun çözümü için defalarca Ceylânpınar'a gittik, en son gittiğimizde -bunu iktidar-muhalefet ayrımı yapmıyoruz, hep beraber gittik- o olayı gördük. İnşallah bir çözüm getirilmiş olur, uygulanır diye düşünüyoruz.

Hayırlı uğurlu olsun göçerlerimiz için çünkü çok zor şartlarda orada yaşıyorlar ancak tabii TİGEM'in de son derece dikkatli olması lazım yani sarı ökül verildi diye diğerleri de neyse, sırayla gitmiş olmasın, siz arazinize sahip çıkın lütfen.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ceylânpınar Tarım İşletmelerinin bulunduğu arazi benim de Hazine'de çalıştığım yıllarda ve TİGEM'de denetim yaptığım dönemlerden takip ettiğim önemli bir arazi. O kadar önemli ki, hem Türk tarımı açısından hem de askerî stratejik değerleri itibarıyla önemli bir arazidir. Bu konuda da sadece Tarım Bakanlığı değil, diğer bakanlıklarımızın, özellikle güvenlikle ilgili bakanlıklarımızın da burayı yakından takip ettiğini bilmekteyim ben. Kalan kısmını, elbette ki genel müdüre gelmiştir o dönemdeki bilgiler de.

Ceylânpınar'daki göçer aileler... Siyasi olarak topraksız köylere toprak dağıtmak sol bir parti için önemli bir şeydir ama sadece belirli köylülere toprak dağıtmayı kabul etmek mümkün değil. Biz muhalefet olarak bu köylüler için, buradaki göçerler için yapılabilecek her türlü şeye destek verdik ancak mesela benim Beykoz'da bu konuyu bilen bir yurttaşına açıklayamadığım "Orada topraklar verilirken neden bizden parayla 2/B arazilerini almamız isteniyor?" sorusuyla büyük ihtimalle ben Antalya'da karşılaşacağım, diğer 2/B köylüleriyle de karşılaşacağım çünkü gerçekten o köylüler kadar yoksul köylülere de ücretsiz tahsis yapmamız gerekirken bir kısım köylülere arazileri satıp bir kısmına bu şekilde tahsis vermek... Ki bu köylülerin de bunu kabul edeceğini sanmıyorum çünkü öğrendiğim kadarıyla verilen arazilerden de bulundukları arazileri tercih etmekte idiler. Ama şunu unutmayalım kanunlar bütün gruplara, insanlara eşit ve genel olmak zorundadır. Bir köylü grubuna ücretsiz tahsis -ki, bu özelde söylemiyorum- ama başka köylü gruplarına fahiş fiyatlardan satış, en azından bizim muhalefet olarak açıklayabileceğimiz bir şey değil. Vatandaş da zaten karşısına çıktığımızda iktidar-muhalefet diye ayırmıyor "Bunu milletvekili olarak niye yapmadınız?" diye hesap soruyor.

Bence bu 2/B satış meselesinde de, hani gidip de yalı arsalarını ücretsiz vermeyelim, bu anlamda söylemiyorum ama çok yoksul köylüler var -orman köylüsü mesela- bunlara da ücretsiz tahsisler yapılmasını çok doğru buluyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – İsmail Bey, buyurun.

İSMAIL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlar; bu TİGEM'in arazisini biz de Komisyonla beraber gittik, gördük. Yaklaşık 1 milyon 700 bin dekar arazisi var kendisinin, bunun da 360 bin dekarı göçerler tarafından işgal edilmiş ve 25 farklı yerleşim yerinden...

Bununla ilgili kanunu çıkardık. Tabii hayırlı uğurlu olmasını ben temenni ediyorum. Benim buradaki endişem şudur: Bu, özellikle kanalın kuzey tarafında kalan bölgelerdeki vatandaşlarımız bu arazileri isteyeceklerdir. Bu arazileri onlara verdiğiniz zaman diğer bölgedeki vatandaşlar da buraya gelecek midir? Eğer gelmezlerse, onlar bulundukları yerde kalırlarsa ve diğer bu kanalın kuzeyinde oturan vatandaşlara da arazi vererseniz bu kanun amacına ulaşmamış olacaktır. Burada, bu kanunun amacına ulaşması için TİGEM burada tamamen o 25 farklı bölgedeki yerleşim yerinin kanalın kuzey tarafına, sizin belirlediğiniz tarafa göç ettikten sonra mı arazinin tamamını teslim edeceksiniz? Bu araziye alacak olan kaç kişi vardır, aile başına ne kadar arazi vardır? Peki, bu araziye alan vatandaşlar, diyelim ki kısa sürede bunu satmasına karşı herhangi bir engel, mahzur var mıdır yani buradan bir rant elde edebilir mi? Yoksa diyelim ki bunu belli bir süreliğine mutlaka işlemesi gerekir mi? Diyelim ki "elli yıl bunu satamaz" hükmü gibi hükümler getirilebilir mi? Bunlar önemli şeyler. Eğer biz bunları getirmezsek, bu arazileri vererek, o bölgedeki belli vatandaşlar bu arazileri alır da kısa sürede zengin olursa diğer vatandaşlarımıza biz bunu izah edemeyiz.

Diğer taraftan da bu bölgedeki ailelere bu arazilerin belli bir kısmını verdiğiniz takdirde, diğer yerleşim bölgesindeki insanlar aynı şekilde orada, bulundukları yerde kalmaya devam edeceklerdir ve dolayısıyla da kanun amacına ulaşmış olmayacaktır diyorum. Bu gibi konularda ne gibi tedbirleriniz var? Ben bunları öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET AKYÜREK (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım ve değerli milletvekilleri; ben Şanlıurfa Milletvekili ve kendim Viranşehirliyim. Ceylânpınar'ı, Viranşehir'i iyi bilen bir insanım. Yaşım 63 ama inanın bunların yaşadıklarını, bu yapıları, bugüne kadarki zorlukları, inanın, belki sizler geldiniz gördünüz ama bizler bunu her zaman görüyorduk.

Şimdi, ben hepinizi dinledim. Başta Aykut Bey'in sorusuna cevap vereyim, ondan sonra da diğer konuşmamı yapayım. Biz bunlara araziyi vermiyoruz ki, kiralık veriliyor. İkinci bir konu: Sınır değil, bunlar kanalın altı, Ceylânpınar'la Viranşehir arasında veriliyor. Sınırla hiçbir... Yani, hudut veyahut sınır diye Suriye'yle bir ilgisi olmuyor.

Arkadaşlarımızla beraber gittik ve bu konuda, Sayın Başkan ve KİT Komisyonunun değerli üyeleri, TİGEM Genel Müdürlüğümüz ve değerli bürokratları, sizlerin de bildiği gibi geride bıraktığımız hafta içinde çok hayırlı bir işe hep beraber katkıda bulunduk. TİGEM'in Ceylânpınar işletmesi içinde çağımıza yakışmayacak bir şekilde hayatını sürdüren göçerlerimizin dertlerine derman olduk. Kanunun fikir aşamasından yasallaşmasına kadar emeği geçen, bizzat yerine giderek incelemelerde bulunan, başta KİT Komisyonumuz Başkanımız Sayın Fahrettin Poyraz'a ve KİT Komisyonunun üyeleri olan -iktidardan muhalefete kadar- değerli milletvekili arkadaşlarımıza ben teşekkür ediyorum.

TİGEM Genel Müdürü Sayın Mehmet Halis Bilden ve değerli bürokratlarına Ceylânpınar ve Viranşehir'in ayrılmaz parçaları olan tüm göçer aileleri ve şahsım adına minnetlerimi, şükranlarımı sunuyorum, "Allah hepinizden razı olsun." diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz.

Turgay Bey...

TURGAY DEVELİ (Adana) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; TİGEM'in Adana'da Çukurova bölgesinde mercimekle ilgili bir işletmesi var, çok özel bir uygulamaya tabi tutuluyor. Aynı uygulama Konya Sarayönü'ndeki işletmede yapılıyor. Bir taraftan topraksız köylülere kiralama olur veya bağış olur veya başka gerekçelerle devletin, hazinenin desteği yapılırken -buna biz de destek oluyoruz- diğer taraftan bazı köyler ve köylüler mağdur ediliyorlar. Sayın genel müdür biliyordur oradaki sorunu, ben kısaca özetlemek istiyorum.

BAŞKAN – Turgay Bey, şu konuyu hızlıca bitirelim. Şu Ceylânpınar'da bir şey yok, hızlıca bitirelim, müsaade buyurun, saatlerce konuşun.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Hayır, bir konu yani çok önemli...

BAŞKAN – Yani, şimdi Adana'yı konuşmuyoruz.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Adana'yı konuşmuyoruz Sayın Başkan. TİGEM'in arazilerini konuşuyoruz.

BAŞKAN – Şöyle şöyle yapıyorsunuz. Bakın, ben farkındayım olayın.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Ben anlatayım, öyle mi yapıyoruz, başka türlü mü yapıyoruz karar verin.

BAŞKAN – Şu anda kanun çıktı. Zaten yapılacak olan şey belli, Sayıştaya diyeceğiz ki: "Yeni kanunu izleyin kardeşim." Sonra söz verelim size yani şu şeyi bir bitirelim.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Sayın Başkan, şimdiye kadar biterdi.

BAŞKAN – Bakın, bu sefer diğer milletvekilli arkadaşlarımız, Ramazan Bey olsun, diğer arkadaşlarımız... Yani kendi arkadaşlarınız bekliyor şu anda. Ben size konunun dışında söz verdiğim zaman o arkadaşlarımıza söyleyecek sözüm yok benim.

TURGAY DEVELİ (Adana) – Başkanım, konunun dışında değil ki bu yani Ceylânpınar'da göçerlere arazi tahsis ediyor, devletin, TİGEM'in arazileri. Adana'da da fiyatlar, Türkiye'nin her tarafında yüzde 50 uygulanırken mercimekte yüzde 70 rayiç bedel uygulanıyor. Ben bunun sebebini sormak istiyorum sayın genel müdüre, bu kadar basit.

BAŞKAN – "Bu kadar da doğrudan." diyorsun yani!

TURGAY DEVELİ (Adana) – Evet, bu kadar basit.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET GELDİ (Giresun) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; şimdi yıllardır süren ve özellikle TİGEM'in gerek tohum ıslahından tutun gerekse hayvancılıkla ilgili ıslah çalışmalarını tehdit eden fiilî bir durum var. Yerinde gördük, onunla ilgili geçmişten gelen hem tespitler yapılmış hem yasal düzenleme yapılmış. Elbette ki uygulamada -tabii, Ali Kemal Bey gitti toplantıdan ama, yani endişelerini, kaybedilen sarı öküzden ve devamında gelecek diğer öküzlerden endişesinden bahsetti- fiilen zaten yeni ırkla ilgili TİGEM'in yaptığı çalışmaları tehdit eden bir yapı var. Bu yapının ıslahı için de işgal edilen alanların boşaltılması gerekiyor. Bununla ilgili yasal düzenleme yapıldı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü parselasyon ifrazı ve tevhit çalışmalarını bitirdikten sonra, bu arada elbette ki yer sahiplerinin yani fiilen kullanıcıların -işgalcilerin diyelim- işgal ettiği binaydı, işte alandı neydi, bunların en azından yeni

alanlarda iskân edilebilecekleri şekil de düzene geçtikten sonra üç ay içerisinde yıkılmasını öngörüyor. Tabii ki bunları kabul etmeyenler de çıkabilecek ama kabul edenler yerleştirildiği zaman kabul etmeyen çok az bir azınlık kalacak. Neticede devlet söküp atar en sonunda çünkü büyük bir çoğunluğun kabul edeceğinden tereddüdümüz hiç yok.

Elbette ki arada değişik amaçlarla karşı çıkacaklar da çıkacak. Kaldı ki burada yapılmak istenen şey çok net olarak ortaya konmuyor. Yani burada yasal düzenlemenin akabinde muhtemeldir ki gerek Şanlıurfa Valiliği gerek Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü ve TİGEM uygulamaları içerisinde yeni ihtiyaçlara göre yönetmelik talep edeceklerdir ve onun sonucunda da hızlı bir şekilde büyük çapta bu yasanın uygulanacağını düşünüyorum.

Yeni alanların işgali gibi bir endişe söz konusu değil, zaten 2003'te gerekli tespitler yapılmış, o tespitin dışında şu anda düşünün ki 2/B arazileri veya gecekondü önleme yasası çıkarıldığında 1980'li yıllarda, her zaman hayal etmişlerdir ama hiç kimse o ilk gecekondü önleme yasasındaki, o günkü tahsis belgesi olmayanlar hak elde edememiştir. Dolayısıyla, burada geçmişte gelen bir tespit, hak sahipliği var ve işgal var, sonlandırılması gerekiyor. TİGEM'in gerçekten sağlıklı bir yapısının olması ve üretime devam etmesi için de olmazsa olmaz bir durumdu ve büyük çapta sorunu çözeceğini düşünüyorum, endişelere de mahal yok diyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Tufan Bey, buyurun.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de Ceylânpınar'a giderek yerinde gözlemleyen milletvekillerinden birisiyim. Ben kanunun olumlu olacağını düşünüyorum ama tabii şartları var. Bizim binlerce yıla dayanan devlet geleneğimizin ciddiyetiyle, titizlikle, orada yeni mağduriyetlere sebebiyet vermeden uygulanmasını diliyorum.

Tabii, Ceylânpınar'ın bizim tarımımızda öncü bir rolü var, bu öncü rolünü bundan sonra da gerçekleştirebilmesi için bu kanunun gerçekten yararlı olacağına inanıyorum. Kanun tatbik edildikten sonra da geride kalan başka bölgelerdeki topraksız köylülerimizin de bu kanunun uygulamasından doğacak tecrübelerden yararlandırılmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Mehmet Bey...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, bu KİT Komisyonunda çok tartışılmış ve gerçekten gündemde tutulmuş bir madde. Sonuç olarak bu gündemde tutulmayla birlikte sorun detayına incelenerek bir yasa hâline getirilmiş. Görülen o ki, burası bir kısmı hayvancılık için bir kısmı da tarım için çok müsait bir alan. Özellikle tarım için uygun bir alan çünkü Orta Anadolu'daki bir çiftçi ailesininkine göre belki 3 kat daha verimli bir alan, üstelik burası bir kanal yanında ve sulama olanağı çok fazla.

KEMALETİN YILMAZ (Afyonkarahisar) – Birinci sınıf tarım arazisi.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Dolayısıyla, diyelim ki dönüme 300 kilo buğday alınırken Orta Anadolu'da, burada 900 kilo, 1 ton buğday alınma imkânı var. Ben buğday üzerinden söylüyorum, başka işler de yapılabilir, belki 3 hasat yapılabilir burada. Dolayısıyla, kanun, yerinde bir kanun.

Şimdi, uygulamada tabii ki sorunlar çıkar ama bu uygulamadaki sorunlar çıkacak diye biz şimdiden o 5 bin kişiyi, 600 aileyi tereddüt içerisinde bırakmamalıyız. Bunlara uygulamada en az sorun çıkacak şekilde uygulamayı gerçekleştirmek için uygulamayı takip etmeliyiz. Yani bizim KİT Komisyonu olarak özel bir görevimiz yok ama buna emek vermişiz sonuçta.

BAŞKAN – “Gündemde tutalım.” diyorsunuz yani.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Evet, bir emek vermişiz buna yani hep birlikte, daha önceki komisyon emek vermiş, hep birlikte emek vermişiz. Bunu takip edelim ve gerçek amacına uygun hâle gelmesi için çaba harcayalım. Hayırlı olsun o yöredeki insanlarımıza, ülkemize de hayırlı olsun. Yani 5 bin kişinin, 600 ailenin bir sorunu çözülmüş oluyor, bu da önemli bir adımdır diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Kemalettin Bey, eksik bir husus mu var?

KEMALETİN YILMAZ (Afyonkarahisar) – Evet.

BAŞKAN – Buyurun.

KEMALETİN YILMAZ (Afyonkarahisar) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben konuyu baştan dile getirirken endişelerimi dile getirdim ama birtakım duyumlarıma ve tespitlerime rağmen konuyu gündeme getirmiştım. Yani bu kanun gerçekten ihtiyaca cevap verirse, gerçekleşirse hiç olmazsa sarı öküzden kurtuluruz ama görünen o ki etraftaki 55 köy ciddi bir beklenti içerisinde Sayın Başkanım. Ben burada TİGEM yöneticilerinin dikkatini bu konuya çekmelerini ve bu kanunun uygulanması konusunda çok titiz olmalarını ve de yeni yeni işgallere yeltenen... Çünkü bir emsal oldu; işgal ettiler, on yıl, yirmi yıl sonra, otuz yıl sonra toprakların sahibi oldular. Yeni yeni işgallere fırsat verilmeyecek bir geçişin sağlanması konusunda da titizlik göstereceğinizden eminim. Bu düşünceler içerisinde söz almıştım.

Sağ olun efendim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlarımızın fikirlerini dinlemiş olduk. Tabii, bu anlamda da yeni kanunun uygulamasını elbette biz Sayıştay olarak takip edeceğiz. Zaten Komisyonumuzun gündeminde olan bir şey.

Önerinin gündemde tutulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer öneriyi okutuyorum...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Başkanım, birkaç soru yöneltmiştik yalnız Genel Müdürümüze.

BAŞKAN – Ne gibi? Halis Bey, soru var mıydı?

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Yani orada yaşayan aileler, Sayın Güneş... Onları çok kısa arz edebilirim.

BAŞKAN – Buyurun, hemen...

TURGAY DEVELİ (Adana) – Bir de benim sorduğum soruya cevap vererseniz...

BAŞKAN – Turgay Bey'in de bir sorusu vardı herhâlde.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Evet efendim.

Şimdi, efendim, Sayın İsmail Güneş Bey'in sorduğu soruya önce cevap vermek istiyorum. Toplamda 24 ayrı bölgede yaşıyor bunlar. 669 aile, 4.239 nüfus, 33.810 küçükbaş ve 409 büyükbaş hayvan mevcudu var. Peki, bu hangi tarih? 2007 yılında Urfa Valimizin başkanlığında oluşturulan komisyonun tespit ettiği rakamlar bunlar. Kanuna da zaten o dercedildi. Dolayısıyla, 2007 yılında hak sahipleri kimse onlara verilecek. Yani rakamlarla ilgili bunları arz edebilirim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bu arazilerin verildikten sonra satılıp satılmaması konusu, ondan sonra, diğer...

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – KİT olduğumuz için kendi mülkiyetimizde bu arazi. Bu arazi bu kanunla Millî Emlak Genel Müdürlüğünün mülkiyetine geçiyor. Ondan sonraki kısım onların yöneteceği şekilde olacak, bizimle bir ilgisi kalmıyor.

BAŞKAN – Turgay Bey'in de bir sorusu varmış herhâlde.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Sayın Başkanım, şimdi, bizim Çukurova İşletmemizde ve Konya Konuklar İşletmemizde işletmenin kurulduğu günden itibaren sınırla ilgili ve mülkiyetle ilgili davalar oluşmuş ve bu davalar geçtiğimiz kısa dönemde neticelendi. Konuklar'da 12.541 dekar, Çukurova TİM'de de 6.261 dekar bir arazi yetmiş seksen yıl sonra dava neticelendi ve bu arazilerin TİGEM'in olduğu yasal olarak netleşti. Tabii, burada köyler var. Bu esnada da 2/B yasası çıkınca, bu köylülerin mağdur edilmemesi için -çünkü başka türlü, bizim o yasayı uygulayıp, o köylüleri oradan çıkarıp kendi mülkiyetimize almamız gerekiyordu- bu iki işletme bu 2/B yasası içine alındı. Biz yoğun bir şekilde çalışmalarımızı yürütüyoruz. Fiyat tespitiyle ilgili herhangi bir tespite hâlâ gelmedik çünkü kadastral çalışmalar devam ediyor. Bizim de yaklaşımımız, mümkün olduğu kadarıyla, elbette ki yasal çerçevede bunlara çok astronomik rakamlar değil, köylülerin ödeyebileceği rakamlar çerçevesinde bir fiyat belirlemek. O anlamda çalışmalarımız devam ediyor.

Arz ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Öneriyi oylamıştım.

3 numaralı öneriyi okutuyorum:

**Öneri 3-** Ceylânpınar Tarım İşletmesi arazisi içinde bulunan ve Habur Sulu Ziraat İşletmesinden başlayarak Akçakale istikametinde Suriye sınırı boyunca uzanan 10 bin dekar genişliğindeki mayınlı arazinin, ilgili ve yetkili makamlardan daha önceki yıllarda alınan görüş ve izinler güncellenerek bedeli TİGEM tarafından ödenmek suretiyle bu konuda iş bitirme belgesine sahip olan lisanslı bir firmaya ihale yoluyla temizlettirilmesi.

BAŞKAN – Evet, cevabı alalım.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Arz ediyorum Sayın Başkanım:

**Cevap 3 :** Ülkemizin Suriye sınırı boyunca uzanan toplam 216 bin dekar mayınlı arazi içerisinde kuruluşumuza ait 7.096 dekar arazi yer almaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Devleti Arasındaki Kara Sınırı Boyunca Yapılacak Mayın Temizleme Faaliyetleri ile İhale İşlemleri Hakkında 5903 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin (1)'inci fıkrasında, mayın temizleme işinin, öncelikle 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İstisnalar" başlıklı 3'üncü maddesinin (b) fıkrasında belirtilen istisna hükümlerine göre Millî Savunma Bakanlığınca yapılacağı, (2)'nci fıkrasında ise mayın temizleme işinin (1)'inci fıkrada belirtilen usulle yapılamaması hâlinde, 4734 sayılı Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca hizmet satın alınmak suretiyle yapılacağı hükme bağlanmıştır. Yürürlükteki mevzuat çerçevesinde, Genel Müdürlüğümüze ait Ceylânpınar İşletmesinde Suriye sınırı boyunca uzanan mayınlı arazinin kuruluşumuz imkânları ile temizlenmesi/temizletilmesi mümkün görülmemektedir.

Konu ile ilgili olarak, 9 Mayıs 2013 tarihli yazımızla Millî Savunma Bakanlığından bilgi talep edilmiş, alınan cevabi yazıda, Türkiye ile Suriye sınırında bulunan mayın ve patlamamış mühimmatın temizlenmesi sorumluluğunun 5903 sayılı Kanun'la bakanlıklarına verildiği, bu kapsamda bakanlıklarınca Suriye Sınırı Mayın Temizleme Projesi'nin birinci aşaması olan Cizre-Çobanköy arasındaki bölgenin temizlenmesi ile ilgili ihalenin yapıldığı ve tekliflerin değerlendirme aşamasında olduğu, aynı proje kapsamında TİGEM arazilerinin de yer aldığı diğer bölge mayınlarının temizlenmesi ile ilgili ihale sürecinin ise devam ettiği ifade edilmiştir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Veysel Bey, herhâlde süreç devam ediyor.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Evet.

BAŞKAN – Evet, konunun izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer öneriyi okutuyorum:

**Öneri 4-** Ceylânpınar Tarım İşletmesi sulama projesi ile ilgili olarak;

Kuyu arızalarının en aza indirilmesi, motor yanmalarından kaynaklanan ekonomik kayıpların önlenmesi, düzenli ve verimli bir sulama yapılabilmesi için, projenin en önemli girdisi olan enerji ihtiyacının düzenli ve kesintisiz olarak temini konusunda TEİAŞ ile temasa geçilerek işletmeye tahsisli trafo merkezi kurulması imkânlarının araştırılması.

BAŞKAN – Evet, cevabı alalım.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Arz ediyorum Sayın Başkanım:

**Cevap 4 :** Ceylânpınar Tarım İşletmesinde kuruluşundan 2008 yılına kadar 109 bin dekar arazi sulamaya açılmış, araziler yüzey sulama ve yarı sabit yağmurlama sulama sistemi ile sulanmıştır.

Ceylânpınar Sulama Projesi'ne başlamadan önce enerji temininde muhatap olan TEDAŞ ve TEİAŞ'la görüşülerek, projenin ihtiyacı olan enerjinin sürekliliği noktasında taahhüt alınmıştır. Nitekim, söz konusu kuruluşlarca ağırlıklı olarak işletmeyi besleyen ve işletme arazisi içerisinde yer alan 1 adet trafo merkezi kurulmuş, işletmenin enerji aldığı diğer 1 adet trafo merkezi de güçlendirilerek enerji nakil hatları yenilenmiştir. DSİ kanalından sulama yapılacak araziye besleyecek 1 adet trafo merkezi daha kurulmuştur. Ancak bölgede yer altı suyu kullanımına paralel olarak aşırı ve kontrolsüz enerji tüketimi, enerji kesilmesi ve dalgalanmalarına sebep olduğundan, işletmemiz de bölgedeki bu problemten etkilenmektedir. Bu durum yılda iki aylık -yani temmuz ve ağustos aylarında- bir dönemi kapsamakta olup sadece ikinci ürün ekilişlerini olumsuz etkilemektedir. Sorunun çözümü noktasında ilgili kuruluşlarca sürekli çalışmaların yapılmakta olduğu ifade edilmektedir.

Enerji kesilmesi ve dalgalanmasına bağlı olarak meydana gelen kuyu arızalarının asgariye indirilmesi için işletme içerisinde alınması gereken tedbirler ve işletme arazilerinde güneş enerjisinden elektrik üretilileceğine ilişkin araştırmaların yapılması hususunda TÜBİTAK'la iş birliği yapılmıştır. TÜBİTAK, Ceylânpınar Tarım İşletmesi arazisinin tarıma elverişli olmayan kısmında gerilim dalgalanmalarının ve elektrik kesintilerinin çözümü amacıyla, çağrı dokümanında belirtilen özel şartların yerine getirilmesi durumunda, 10 megavat gücünde bir pilot güneş enerjisi santralinin kurulması hususunda ortaklık yapılabileceğini bildirmiştir.

Çağrı dokümanında; pilot tesisin Ceylânpınar Tarım İşletmesinin tarıma elverişli olmayan arazisinde kurulması, sistemin elektriksel bağlantı hatları, pilot sahasının güvenliğini sağlanması, alanın çitle çevrilmesi, trafo odası, santral odası, saha düzenlemesi ve ulaşım yolları gibi altyapı hizmetlerinin TİGEM tarafından yerine getirilmesi öngörülmüştür. Pilot santralin kurulması ve test edilmesi TÜBİTAK tarafından yapıldıktan sonra, işletmeciliği TİGEM tarafından yürütülecektir.

Ceylânınar İşletmesinde yapılan ve yapılmakta olan büyük kapsamlı yatırımlar sonucunda işletmenin elektrik ihtiyacı sürekli olarak artmaktadır. İhtiyaç duyulan elektriğin gerilim dalgalanmaları ve kesintiler olmadan daha ucuz temin edilebilmesi amacıyla, güneş enerjisi potansiyelinin verimli olduğu tespit edilen işletmenin tarım dışı arazilerinde en az 100 megavat gücünde güneş enerjisi santralinin kurularak hizmete alınması önemli görülmektedir. Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı kapsamında güneş enerjisinden faydalanılması, bu konuda kuruluşumuz kaynakları kullanılmadan yap-işlet-devret modeliyle veya tarım dışı arazilerin özel sektör firmalarına uzun süreli kiraya verilmesi şeklinde bir yaklaşımla sürecin başlatılması düşünülmektedir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Evet, Veysel Bey...

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – İzleyelim efendim.

BAŞKAN – Mehmet Bey, söz mü talep ediyorsunuz?

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu yaklaşım çok doğru bir yaklaşım, yani güneş enerjisinden Ceylânınar'a elektrik enerjisi elde etmek. Ancak, "düşünülmektedir" den çok, harekete geçilmesi lazım. Yani düşünmek artık burada geçmiş bir konu olmalı. Türkiye'nin gün sayısı açısından en fazla güneşe sahip bölgesi orası ve en verimli olabilecek alanlardan bir tanesi. Belki TİGEM, kendisi örnek bir kuruluş olarak kurulduğu gibi, bu defa bir örnek yaklaşım sergileyebilir burada. Bu örnek yaklaşım da diğer alanlarda güneşten elektrik enerjisi sağlanmasına yol açar. Bence çok fazla düşünmeyin, hatta biraz da dışarıya taşmadan, biraz kendi kaynaklarınızı küçük çapta zorlayarak başlayın. Yani işte, "Başkası gelsin, onlar yapsın, onlarla anlaşalım, bunu çok ucuza çıkaralım..." İşte, bu iş uzar gider. Ama siz başlayın, kendi kaynaklarınızla başlayın ve daha sonra, siz bunu gördüğünüzde -ki göreceksiniz- başkaları gelir zaten, başkaları teklif getirirler. Şu anda güneş enerjisi panelleri ve o yolla elde edilen elektrik enerjisinde de fiyatlar düşüyor, ciddi ölçüde aşağıya iniyor. Bir an önce başlayın ve bu enerji sıkıntısından kurtulmuş olun diye düşünüyorum. Ben düşünüyorum ama siz düşünmeyin, lütfen başlayın.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET ÖNTÜRK (Hatay) – Sayın Genel Müdürüm, ben, yine bu, güneş enerjisiyle alakalı, şu an GAP kapsamında Ceylânınar Tarım İşletmesinin ne kadar sürede, ne kadar alanı sulanacak, bunu merak ediyorum. Bu son yapılan GAP'taki yatırımlarla TİGEM'in ne kadarını kapsayacak bir sulama yatırımınız var? Ne kadar sürede bu faaliyete geçecek? Bunu merak ediyorum. Tabii, uzun bir süredeyse bu yatırımlar, bu güneş panellerinin kurulması mutlaka çok faydalı olacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Kamer Bey, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Teşekkür ederim.

Ben de şunu öğrenmek istiyorum: 100 megavatlık güneş gücünün sağlanması için ne kadar bir yatırıma ihtiyaç var?

Öteki arkadaşlar gibi, burada madem böyle bir imkân var, böyle bir kaynak var, böyle bir enerji bulma imkânımız varsa bence bir an önce TİGEM bütün gücünü seferber ederek bunu harekete geçirmeli. Yani bugüne kadar beklemesi bile bana göre büyük bir kayıptır. Yani özel teşebbüsü, şunu bunu beklemeye gerek yok. Siz orada örnek bir çalışma gösterirseniz belki sizin bu çalışmanızda elde edilen hem kârlılık hem bu faaliyetin yararları nedeniyle başka bölgelerde başka kişiler böyle yatırımlar yapabilir. Siz öncülük yapın.

Maliyeti kaç lira, onu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, Halis Bey, buyurun.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Arz ediyorum Sayın Başkanım: Güneş enerjisiyle ilgili, gerçekten, yapmış olduğumuz çalışmalar işletmemizde büyük bir potansiyelin olduğunu ortaya çıkardı ve geçen yıl ülkemizin bu anlamda en iyi araştırma kuruluşlarından TÜBİTAK'la bir iş birliği yaptık. TÜBİTAK dokuz on aydır orada özel aletler kurdu, güneşi ölçüyor vesaire. Dolayısıyla, o anlamda önemli bir iş yaptığımızı düşünüyoruz ve bu bize şunu getirdi: TÜBİTAK 10 megavatlık bir güneş enerjisi santralini bedava kuracağını bize söyledi ve çok yakın tarihte biz onlarla bir anlaşma yapacağız.

1 megavatın maliyeti 1,2 milyon avro civarındadır. Bu, işin kalitesine göre vesaire değişebiliyor, yüzde 10-15 gibi değişebiliyor ama ortalama 1,2 milyon avrodur. Yani 10 megavat 12 milyon avro gibi, hiçbir bedel ödemediğimiz ilk etapta bunu Ceylânpınar'a, inşallah, kurumumuza dışarıdan bir getiri olarak sağlamış olacağız.

Bizim şu an Ceylânpınar'da önümüzdeki 2014 ve 2015 yıllarındaki yatırımlarımızın da bitmesi durumunda 380 megavat kurulu güce ihtiyacımız var, enerjiyle alakalı. Biz bunun ilk etapta 100 megavatını çok yakın tarihte kurabilirsek, tabii 100 megavat 120 milyon avro civarında ve 250-300 milyon TL civarında bir Türk parasına denk geliyor, bizim için çok büyük bir yatırım. Hazineyle, Devlet Planlama Teşkilatımızla yani Kalkınma Bakanlığımızla sürekli bu konuları görüşüyoruz. En kısa sürede, tahmin ediyorum, zaten TÜBİTAK başlayacak, biz de diğer işimizi de sonuçlandırmış oluruz. Sonuçlandırdığımızda da bilgiyi arz edeceğiz.

Mehmet Bey'in sorusuna cevap vereyim: "Atatürk Barajı'ndan gelen suyla ne kadarlık bir kısım sulanıyor?" diye anladım ben.

MEHMET ÖNTÜRK (Hatay) – Sulanacak...

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Sulanacak diye. Toplam şu an 609 bin dekar bizim son projemizle beraber Ceylânpınar'da bir sulu tarım arazimiz oluştu. 310 bin dekar da...

MEHMET ÖNTÜRK (Hatay) – Barajdan mı bu?

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Hayır, bu, yer altı kuyularla. Atatürk Barajı'ndan gelen o kanaldan da alacağımız suyla 266 bin dekarını sulu tarıma geçirmiş olacağız. Geçen yıl Devlet Su İşleri altyapısıyla ilgili, yani tarla içi altyapısıyla ilgili çalışmalarını yaptı, yakın tarihte de bazı ihaleler gerçekleştirdi. Biz bunun 60 bin dekarını 2014 yılında, inşallah, sulu tarıma açacağız; Kalkınma Bakanlığımızla, Hazineyle onları görüştük; kalan kısmını da 2015 yılında bitireceğiz. Dolayısıyla, 900 bin dekara yakın bir araziye sulu tarıma açmış olacağız. Zaten Ceylânpınar'ın da sulu tarıma açılabilen toplam arazisi, potansiyeli budur.

Arz ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Konunun izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer öneriyi okutuyorum:

**Öneri 5-** TİGEM'de yürütülmekte olan safkan Arap atçılığının geliştirilmesi ile ilgili olarak;

Yaşlı aygırların taylarının koşu performansının düşük olması sebebiyle, sıfat programlarında yaşlı aygır kullanmaktan kaçınılması,

Yürütülmekte olan safkan Arap atçılığında kır rengin yayılmasının önlenmesi ve al rengin muhafazası için sıfat programlarının çok yönlü ve uzman bir kadro tarafından hazırlanması.

BAŞKAN – Evet, cevabı alalım.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Arz ediyorum efendim:

**Cevap 5 :** İşletmelerimizdeki yıllık sıfat tevzi programı, konu uzmanı teknik elemanlardan oluşan en az 8 kişilik heyet tarafından yapılmaktadır. Aygır ve kısırakların kan hatları, donları, tayların yarış performansları ile aygırların sıfat güçleri dikkate alınarak sıfat tevzi programı hazırlanmaktadır. İşletmelerimizde geçmişte yarış performansı yüksek olan yaşlı aygırlar sıfat tevzi programında kullanılmaktadır. Sperma kalitesi iyi, taylarının koşu performansı yüksek olan ve yarışçılık camiası tarafından tercih edilenlerin dışındaki aygırlar sıfat tevzi programında kullanılmamaktadır. Konu ile ilgili olarak, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dölerme ve Suni Tohumlama Ana Bilim Dalı Başkanlığından alınan görüşte, "genetik kodların hayvanın yaşına bağlı olarak değişmeyeceği, bir canlının 2 yaşında hangi genetik koda sahipse 20 yaşında da aynı genetik koda sahip olacağı ve yeni oluşturduğu canlıya aynı genetik kodu aktaracağı" ifade edilerek, "yaşlı aygır taylarının koşu performansının düşük olduğu tezinin bilimsel verilerle uyum sağlamadığı" belirtilmektedir.

Bu bağlamda; Caş, Berkoş, Halid, Bozok, Demirkazık, Hisarhan, Bilgin, Özgünhan ve Emael gibi aygırlarımız 15 ile 26 yaş aralığında olmalarına rağmen koşu performansı çok iyi olan tayların babalarıdır. Bu babaların tayları olan; Baba Mevlüt, Lider Tay, Onurkaan, Yolalan, Hızlı Tay, Yolbulan, Sonalp ve Ayçıra yarış sahalarında şampiyonluklar kazanan taylardır. Ayrıca Caş isimli aygırımız 19 yaşında olmasına rağmen 2012 yılı içerisinde Fas Krallığı'nın talebi üzerine bu aygıra ait 5 doz dondurulmuş sperma toplam 25.000 Amerikan dolarına ihraç edilmiştir.

Safkan Arap atlarının rengi genelde kır ve al renklerden oluşmaktadır. Az sayıda doru ve yağız renk de bulunmaktadır. Profesör Doktor Rafet Arpacık tarafından 1990 yılında yapılan araştırmada Türk-Arap atlarında renk dağılımının yüzde 60 kır, yüzde 30

al ve yüzde 10 doru şeklinde olduğu ortaya konmuştur. İşletmelerimizde 2012 yılında mevcut atlardaki renk dağılımı ise; yüzde 45 kır, yüzde 41 al ve yüzde 14 dorudur. İşletmelerimizdeki kır renge sahip at oranı Türkiye ortalamasının oldukça altındadır. Renklerin atın koşu performansına olan etkisi hakkında birçok araştırma yapılmış olmasına rağmen koşu performansı açısından renkler arasında hiçbir farklılık bulunamamıştır. Yıllardır kuruluşumuzdan tay satın alan atçılık camiası ile at yarışlarını izleyen ve yorumlayan yarış otoritelerinden atların renkleri ile ilgili herhangi bir eleştiri alınmamıştır. Sıfat tevzisinde birinci amacımız safkan Arap atının ırk özelliklerinin korunması, istenmeyen özelliklerin elimine edilmesi ve yarış karakterinin geliştirilmesidir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Söz talebi var mı bu konuda?

RAMAZAN KERİM ÖZKAN (Burdur) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

RAMAZAN KERİM ÖZKAN (Burdur) – 8 kişilik bir komisyondan bahsedildi. Bu komisyonun üyeleri kimlerden oluşuyor? Kaç veteriner hekim?

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Cevap vereyim mi efendim?

BAŞKAN – Buyurun.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Bizim Atçılık Daire Başkanımız Komisyon Başkanıdır. Biz 3 işletmede; Eskişehir, Malatya ve Bursa'daki Karacabey İşletmemizde atçılık yapıyoruz. Bu atçılık şubesinde çalışan teknik elemanlarımızdan oluşuyor. Yani ya atçılık şefidir ya orada teknik elemandır ama mutlaka işin konu uzmanlarından oluşuyor. Veteriner hekimdir yani bunların 8'i de veteriner hekimdir ya da zootechnist de olabilir yani şeyine göre değişiyor ama "Yüzde 90'ı veteriner hekimdir." diyebiliriz.

Arz ediyorum.

BAŞKAN – Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA BİLİCİ (Van) – Sayın Başkan, bu önerinin alt komisyondan üst komisyona taşınmaması gerektiğini düşünüyorum. Dolayısıyla, bu önerinin gündemden çıkarılmasını talep ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Bünyamin Bey, buyurun.

BÜNYAMİN ÖZBEK (Bayburt) – Şimdi, Değerli Vekilim, "Alt komisyondan üst komisyona çıkarılmaması gerekiyor." dedi.

BAŞKAN – Çıkmış ama şu anda.

BÜNYAMİN ÖZBEK (Bayburt) – Sonuçta Sayıştay bir inceleme yapmış, orada bazı eksiklikler görmüş ki raporlarına yazmışlar bunu. Biz de alt komisyonda görüştük, değerli üyelerimizin oylarıyla da üst komisyona taşındı bu olay. Yani diğer konularda olduğu gibi, bizler hani "Alt komisyondan niye üst komisyona çıkıyor?" diye bir itirazda bulunmamıştık. Sayın Vekilimizin bu sözünü geri almasını talep ediyorum.

BAŞKAN – Evet, konunun izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer öneriyi okutuyorum, buyurun:

**Öneri 6-** Raporun ilgili bölümlerinde yer alan diğer öneri ve tavsiyelerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN – Cevabı alalım.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Arz ediyorum efendim:

**Cevap 6 :** Raporun ilgili bölümlerinde yer alan diğer öneri ve tavsiyelerin yerine getirilmesine azami özen gösterilecektir.

Arz ediyorum.

BAŞKAN - Önerinin izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, şu anda kuruluşun faaliyetleriyle ilgili olarak söz isteyen arkadaşlarıma sırasıyla söz vereceğim.

Halis Bey, lütfen not alın. Sırasıyla milletvekili arkadaşlarıma söz verdikten sonra hepsini toptan cevaplayacaksınız. Eğer sorulan soruda teknik bir hazırlığı gerektiren hususlar varsa da Komisyon tutanaklarının tarafınıza iletilmesinden itibaren on beş gün içinde bu sorulara yazılı olarak da cevap verebilirsiniz.

Buyurun.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle TİGEM'in Genel Müdürüne ve bürokratlarına ben teşekkür etmek istiyorum. Bir devlet işletmesinin nasıl yönetilmesi gerektiğini bizlere de zaman zaman anlatıyorlar, biz de gözlemliyoruz, görüyoruz. Tabii, özelleştirme mantığıyla bakan siyasetçilerin, ideologların şunu demeleri gerekir esasında: "Tohum üretmek, buğday üretmek, hayvan bakmak ya da at üretmek devletin görevi mi?" diyebilirler ama dememişler bugüne kadar, iyi de olmuş. Diğer kamu iktisadi teşebbüslerine de örnek olmasını diliyorum. Yolları açık olsun.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Bülent Bey, buyurun.

BÜLENT BELEN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben bir milletvekili, aynı zamanda mali müşavir olarak, ülkenin kalkınmasında, Türkiye'nin kalkınmasında tarımın önemini çok iyi bilen, tarıma daha da fazla önem verilmesini isteyen birisiyim. Şimdi, faaliyetlerinden dolayı da Sayın Genel Müdüre ve TİGEM çalışanlarına çok teşekkür ediyorum.

Buğday çeşitliliğiyle ilgili sorum olacak. Hâlihazırda kaç çeşit buğday tohumu üretiyoruz? Bu kadar çok çeşit ekonomik midir? Bölgesel iklim şartlarına uygun bu çeşit sayısı aza indirilemez mi? Çünkü ben de çiftçilik yapıyorum. Zaman zaman, iklim şartları çok iyi gittiğinde çok iyi verimler alıyoruz fakat bir gün iklim şartları bir tersine dönüyor, dönümüne 600 kilo aldığımız buğdayın 200 kiloya, 250 kiloya düştüğü oluyor. Bunların önlenmesi noktasında bir faaliyetiniz var mı?

Atçılıkla ilgili -dikkatimi çeken bir şey- bilgi istiyorum. 2009 yılında tay satış fiyatınız 37 bin TL/baş, 2012 yılında 77 bin TL/baş'a çıkmış yani bu farklılık neden? Üç yılda bu kadar büyük fark niye meydana geldi? Bu konularda bilgi verirseniz...

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET AKYÜREK (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; benim sorum Sayın Genel Müdüre. Genel Müdürün hakikaten çalışkan ve başarılı olduğunu görüyoruz ve takip ediyoruz. Şimdi, buğdayda hakikaten bu tohumculukta iyi bir yere geldiniz ve iyi para da kazanıyorsunuz. Arpada da aynı. Mısır tohumunu niye yetiştirmiyorsunuz? Ve mısır tohumu taneyle satılıyor. Ben hem çiftçiyim hem tüccarım. Dünyanın parası döviz dışarıya ödeniyor. Bu konuda, hassaten ben rica ediyorum, Avrupa'ya bağımlı kalmayalım. Bu tohumu da, nasıl buğday üretiyorsunuz onu da üretmenizi talep ediyorum.

Geçen sene Halep keçisiyle ilgili bir talebimiz oldu. Bizim Karacadağ yani o bölge, Mardin, Diyarbakır, Urfa, bilhassa o bölgede yetişen, "Halep keçisi ırkı" diye bir keçi var, devamlı süt veriyor ve çift doğuran bir keçi. Bu konudaki keçiyle ilgili bir şeyinizi de iletirseniz, hangi aşamada olduğunu.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Öntürk, buyurun.

MEHMET ÖNTÜRK (Hatay) – Ben de TİGEM'in kıymetli yöneticilerine teşekkür ediyorum. Hakikaten tarım çok meşakkatli bir iş. Burada TİGEM'in tüm çalışanlarına, tüm arazide çalışanlardan en üst yöneticisine kadar teşekkür ediyorum.

TİGEM'in bundan on beş yıl önceki hâlini falan çok iyi biliyorum. Ben, hem hububatta hem patateste hem hayvancılıkta hem de Arap atı yetiştiriciliğinde yaptığınız bu gelişmelerden dolayı sizleri tebrik ediyorum. Bu hububattaki 63 yeni çeşidin daha da artırılmasını istiyorum çünkü küresel ısınmayla az önce Bülent Bey'in de dediği gibi artık tohumlar çok kısa sürede değenere olabiliyor. Bunların sürekli artırılması lazım. AR-GE'ye çok önem vermemiz gerekir. Mısır tohumuyla ilgili, hakikaten Türkiye'de mısır tohumu çok ciddi bir eksiklik. Bugün Türkiye'de 6-7 milyon dekar arazinin ekildiği bir ortamda yerli tohumların olmaması Türkiye için üzücü bir durum. Burada TİGEM'in sadece olayı araştırma kuruluşlarına bırakmaması lazım, sadece üniversitelere bırakmaması lazım. Kendisinin de bizzat bu konuya el atması lazımdır diye düşünüyorum.

Yine ben TİGEM'i, Sudan'da -yanılmıyorsam- kiraladığı araziden dolayı tebrik ediyorum. Tabii bir arazinin kiralınması, az önce Kamer Bey söyledi "Yurt dışından gelen tohumlardan kurtulmamız lazım" diye. Bundan sonra, inşallah, Türkiye bu tohumlarını Afrika'ya gönderecektir. Bu çok önemli bir şey. İnsan gördüğünü eker, çiftçi gördüğünü eker. Teknolojisini buraya yayacaktır. Buradaki tarımsal mekanizasyonda işletmelerimize ciddi bir pazar açacaktır diye düşünüyorum.

Uzun süredir TİGEM pamuk ekimini artık azalttı. Az önce de baktım, artık 400-500 tonlara kadar düşmüş. Türkiye'nin en büyük ihtiyacı pamuktur bitkisel ürünler içerisinde. Tabii bir ara Genel Müdürlüğümüzle konuştuk. Tarımda çiftçiye verilen desteklerin

TİGEM'e verilmediğini söyledi. Ben burada tüm milletvekillerimin bu konuda destek vermesini istiyorum. Türk tarımının, Türk sanayicisinin pamuğa ihtiyacı vardır. Bunun da tohumunun geliştirilmesi lazımdır. Bundan vazgeçmek uygun değildir. Bunun üstünde de durulması lazım. Hatta başa baş bile geliyorsak üretimlerimizi bir miktar arttırmamız lazım diye düşünüyorum. Ben başarılarınızın devamını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Osman Bey, buyurun.

OSMAN KAPTAN (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli arkadaşlar, Sayın Genel Müdürün konuşmasının bir bölümünde -önce, konuşma hakikaten doyurucuydu, teşekkür ederiz ama- “kuruluşumuza ait üç işletmenin daha” diye devam etti uzun süre kiralanacağını. Fakat parantez içinde bir bölüm vardı. Ben oraya dikkat ettim. Parantez içindeki bölümde bu üç işletmenin Boztepe, Karaköy ve Kazım Karabekir olduğu ifade ediliyor. Şimdi, efendim, ikisini bilmem ama birisi bizim Boztepe, beni çok yakından ilgilendiriyor. Çünkü Antalya dendiği zaman, Antalya, artık bugün turizmin olduğu kadar da modern tarımın başkenti. Yani bunu kabul etmemiz lazım. Antalya'daki tarıma baktığımız zaman biz, Hollandası, Alman'ı, diğer ülkelerden gelip Türkiye'de ortaklık kuran, fidecilik konusunda, sebzeçilik konusunda, seracılık konusunda ve tohumculuk konusunda ortak olan insanlar var ve modern birtakım seralarda bugün Hollanda'daki seralardan daha verimli hâle geldiğini de Antalya'da görüyoruz.

Şimdi, efendim, benim burada söylemek istediğim şu: Antalya mademki fidecilikte, tohumculukta, seracılıkta, sebze, narenciyede, tohumda ve fidecilikte yeni türde örnekler teşkil ediyor özel sektör bazında. Öyle ise bunu devlet kiraya vermekle buraları daha iyi iş mi, daha amacına dönük verimli bir iş mi yapmış oluyor, bunu yapmıyor mu? Bu Boztepe'nin adı eskiden “İnekhane” idi, yani “Boztepe İnekhane” derler de yerel olarak adına ve şimdilerde ne inek kaldı ne hanesi kaldı. Tabii burada bir şey kalmadı ama binalar harap olmuş durumda, yıkılmış durumda. Pamuk ekiliyordu buralarda ve pamuk ekildiği yerde narenciye bahçeleri vardı, şimdi bunlar yok.

Efendim, Antalya'dan Alanya'ya giderken Aksu'yu geçtiğiniz zaman yolun solu EXPO'ya ayrıldı. Buranın yerinde pamuk tohum istasyonu vardı önceden. Bir sayın arkadaşımız pamuktan bahsetti ve pamuk üreticilerinin tohum ihtiyacı buradan karşılanıyordu. Şimdi öyle bir duruma geldik ki tabii Yunanistan'dan, Mısır'dan falan pamuk alıyoruz. Eğer pamuk ihtiyacımız varsa bu pamuk tohum istasyonlarına da ihtiyacımız var. Neyse ki yerine EXPO kuruluyor ama yolun sağ tarafı işte bu Boztepe, eski İnekhane denilen TİGEM'in yeri.

Sayın Genel Müdür, değerli arkadaşlarım; bir yeri zaten satıldı veya kiraya verildi Boztepe'de. Burada Antalya'nın böyle parmakla gösterilebilecek, bu Hollandalılarla filan ortak olan Grow Fidan'ın, Myra Tarım'ın sahibi Hasan Ünal diye bir arkadaşımız -bizim Tarım Komisyonuna da eskiden geldi, burada bilgiler vermişti, raporda vardı- oraya talip oldular, verilmedi. Savaş Titz diye çiçek üzerine bir ziraat mühendisi vardı. O da Antalya'da modern çiçekçilik üzerinde önemli isim yapmıştır. O da olmadı. Bunun yanı sıra, mesela buradan gitmiş bir ziraat mühendisi firmalar kurmuştur, başarılı olmuştur, şimdi büyük işler yapmaktadır orada. Ziraat mühendisleri de istemiştir Antalya'daki bu yeri. Ziraat mühendisleri demişlerdir ki: “Bizim ziraat mühendislerine elişiş dönüm yer verilsin, biz burada modern tarım yapalım. Hem biz bunun eğitimini gördük, halka da örnek oluruz.” falan. Onlara da verilmemiştir. Kime verilmiştir. Bir kişiye verilmiştir. O verilen kişiyi ben bilmem ama kayda değer bir şey yapılmadığı görülmüştür. Ne yapmıştır bu arkadaşımız, kim ise? Kekik üretmiştir, orada marul üretmeye kalkmıştır, seracılık yapmaya kalkmıştır. Bu işte de kayda değer bir şey yapamamıştır, başarılı da olamamıştır. O örnekte devlet öyle ise... Ya bir müteahhide bir iş verirken iş bitirme belgesi istiyorsunuz Sayın Genel Müdür, yani isteniyor değil mi, herkes ben müteahhidim diye işe giremiyor, bir belgeler lazım. Burada tarımda kendisini kanıtlamış insanlara verilmesi lazım bu kiralamanın. Yoksa yarın orası EXPO'nun hemen kenarı olacak -aradan bir yol geçiyor- EXPO'nun etrafındaki ticari kuruluşlar oraları birtakım ticaret amacıyla kullanabilirler. Tamamen tarımdan da dışarıya çıkabilir. Bizim Antalya'da şimdi ne var? Bu modern seracılık var, ihracatta da önemli bir yer alıyoruz, çeşitler üretiliyor narenciye de, bunların yanı sıra şimdi Antalya'da keçi -zaten öteden beri Antalya'da vardır, biraz da sıcak olduğu için- bir moda oldu. Yani yoğurdundan, sütünden yağına kadar -fazla yağlı olmadığı için- keçi eti de sütü de yeniyor. Eskiye göre daha fazla talep oluyor, daha fazla da para tutuyor. Yani orası örnek bir yer olarak alan adam da yapabilir yoksa alan yapmazsa devletin yapması... Yani eskiden at üretiliyormuş, şimdi keçi üretmede önemli örnek ırklar, efendim seracılıkta daha yeni ürünler, daha yeni çeşitlerin üretilmesi ve Antalya tarımına ve Türkiye tarımına bir örnek olması, şu andaki duruma bakıyoruz: Yirmi yıl, otuz yıl önce devlet tarımda daha öncüydü, daha örnekti ama şu anda,

ben Antalya'da görüyorum ki, özel sektör tarımda daha önder, daha örnek, daha özellikle dışarıdaki firmalarla iş birliği yapanlar daha öne geçmiş oluyorlar. İhracatta da ürünleri tutuluyor ve Türkiye'de de önemli bir yer tutuyorlar diye görüyorum.

Son olarak şunu da söylemek isterim. Arkadaşlar, hakikaten tarım sektörü stratejik bir sektör. Yani Türkiye açısından da dünya açısından da önemli stratejik bir sektör ama yani diğer beyaz eşya satar gibi değil, tarımcının durumu çok kötü. Özellikle çiftçinin durumu bıçak sırtında. İstersen bin dönüm yer olsun istersen 10 bin dönüm yer kirala, efendim, yağmur yağarsa bir türlü, yağmazsa bir türlü. Türkiye'deki projelere bakın, şimdi, KOP gibi, GAP gibi yerlerde daha çok proje sulamaya yöneliktir ama bizim Antalya'da sudan önlemeye, selden korumaya yönelik projeler lazım. Yoksa sel alıp gidiyor. Yani hava sıcak olursa bir türlü, soğuk olursa da don oluyor.

Peki, TARSİM var. Bunu da açıkça söylemek lazım ki TARSİM çok önemli bir karardır ama bu kararın uygulanması çok eksiktir. Yani bizim çiftçilerimizin ancak yüzde 7'si TARSİM'e üye olmuşlardır, yüzde 93'ü, yüzde 90'ları daha TARSİM'e üye değildir. Bir sürü telaşla ürettikleri, çoluğuyla çocuğuyla ürettikleri ürünler ya selden ya fırtınadan ya doludan ya dondan mahvolup gidiyorlar ve onların elinde de bir şey kalmıyor.

Son şunu söylemek istiyorum: Antalya'ya Türkiye'nin her yerinden, 81 ilinden tarım işçisi geliyor. Antalya'nın Kumluca'sından, Finike'sinden sabah dağa günlük otobüs kalkıyor. Niye? Samandağ'dan işçi geliyor sebze için, narenciye için. Efendim, Afyon'a, diğer taraflara, Türkiye'nin Karsı'ndan, Erzincan'ından Urfa'sı'na, Mardin'ine, Malatya'sına kadar herkes orada çalışıyor ve herkes ekmek yemek derdinde, ekmek bulma derdinde. Ama bir sel geldiğinde veyahut bir doluda bu ürün alınmazsa onlar da zarar görüyorlar çünkü onlara da bir para verilmiyor. Onun için bu sigortanın da yaygınlaştırılması gerekir diyorum.

Hepinize teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – TİGEM, faaliyetleri, misyonu açısından Türkiye için stratejik önemdedir. En büyük önemi, gerek tarım tohumlarında gerek hayvancılıktaki gen kaynaklarının korunmasıyla ilgilidir. Bu gen kaynaklarının önemi yarın öbür gün özellikle tohumculuk firmalarına yapacağımız ödemelerde ortaya çıkacak ki bugün o tehlikeyle karşı karşıyayız. Daha verimli diye ithal tohumlar kullanılmaya başlanmıştır ama bu tohumların kendini çoğaltma özelliği, genleri elinden alındığı için, başka, İsrail ve Amerikan tohumlarında bu durum söz konusudur. Anadolu toprakları gen çeşitliliği ve zenginliği konusunda en önemli topraklardır. Bu açıdan belki de TİGEM'in bir enstitü kurması, bir genetik kaynakları zenginleştirecek bir üniversite veya yüksekokul kurması ve bununla iş birliği içerisinde devam etmesi, tıpkı bor madenlerimizdeki Bor Enerji Enstitüsü gibi bir enstitü kurması gelecek nesiller açısından önemli olabilir. Bunu yönetimin değerlendirmesi ve fizibilite yapmasında fayda olabilir böyle bir konuda çünkü böyle bir teknoloji kurumunu kuracak hem toprağa ve kaynağı da mevcuttur.

Diğer bir mesele TİGEM'in zararlarıyla ilgilidir. TİGEM gibi kuruluşların zarar etmesi doğaldır. TİGEM gibi bir kuruluşta operasyonel faaliyetlere dikkat edilmelidir. Zarar üzerinden bir yönetim başarısını değerlendirmeyi doğru bulmam. Artı, işletmelerinin çoğu kiraya verilmiş, sadece bir gayrimenkul zengini kurum hâline getirilmiş bir TİGEM'in kâr etmesinin benim gözümde çok da değeri de yoktur.

Diğer bir mesele TİGEM'in kiralama işlemleriyle alakalıdır. Benim anlayamadığım, Sayıştay Raporu'nun 47'nci sayfasında "TİGEM'a ait -Yalova'daki çiftlik için söylüyor- gayrimenkullerin hiçbir hukuki dayanağı olmadan Yalova Belediyesince kullanılması veya başka kişilere kullandırılmasının mevzuatta dayanağı bulunmadığı gibi, kuruluşun gelir kaybına neden olmakta ve işletme faaliyetlerine de engel teşkil etmektedir." diye bir sonuca varan Sayıştay'ın bunu öneri hâline getirmemesi herhâlde veya öneri varsa ben görmedim. Ama burada Yalova'yla ilgili olay üç sayfa boyunca anlatılmış. Sonra da böyle bir tespitte bulunmuş. Bu öneri olmayınca da bizim önümüze gelmedi. Ben bunun sebebini anlayabilmiş değilim. Yalova'yla alakalı sürece ilişkin mahkeme kararlarının birer örneğini istiyorum, neler olduğunu anlamak istiyorum orada.

Ayrıca TİGEM'in kiralama ihaleleriyle ilgili olarak şartnamenin, sözleşmenin, varsa zeyilnamenin birer örneğini, bu kapsamda -ki bunların her biri bir sözleşme için- bunu da yıllık kira bedeli 1 milyon liranın üzerinde olan şeyler için istiyorum ki, toplamda herhâlde sözleşme başına, bu en fazla 20 sayfa olsa, 30 tane böyle sözleşme çıksa -o kadar da olduğunu sanmıyorum- en fazla 300-400 sayfalık iki klasördür. Hani kamyonla bir evrak istemiyorum. Kayıtlara geçecek şekilde şunu istiyorum: Bazı suistimal iddiaları olabilir. Buna var demiyorum ama eğer sizin görmediğiniz bir şey varsa, bir kamu zararına engel olabileceksek, atlanmış bir husus varsa şimdiden buna müdahale etme şansımız olabilir, kamunun zararını azaltma şansımız olabilir, onun için de şartname, sözleşme ve

zeyilnamelerinin birer örneğini istiyorum. Bu konularda Genel Müdürlüğünüzde, Tarım Bakanlığı Teftiş Kurulu bir soruşturma yapmışsa -inceleme veya soruşturma- mali işlemlerle ilgili raporların bir örneğini istiyorum.

Bir de raporda birkaç tespit var, Bunlarla alakalı bilgi notu istiyorum. Şöyle ki: Bankalardan bir yandan sizin mevduatınız varken ve buna 1 milyon 161 bin 849 lira gelir elde ederken diğer taraftan da 2 milyon 953 bin lira kredi faizi kullanılmış. Mevduat kadar. Yani bu günlük ihtiyaçları karşılamak için “petty cash” dediğimiz günlük kasa olarak mı tutuyorsunuz? Çünkü bu günlük kasaya göre bu kadar neması varsa bu düşük faiz oranında büyük bir para demek. Finansman yönetiminde bir zafiyet mi var? Bir taraftan krediye faiz öderken diğer taraftan mevduattan gelir elde etmek benim anlayamadığım bir şey.

Bir de bu gider meselesi var. Yani 21 milyon liralık bir gider var ve bu amortisman gideri. Bunun 7,1 milyon lirası çalışmayan işletmelerin amortisman gideri. Bunlar hangi işletmeler, nasıl muhasebeleştirildi ve onun detayına ilişkin bir bilgi notu gönderirseniz memnun olurum. Umuyorum ki istediğimiz belgeler gelebilir. Komisyon üyesi olarak biliyorsunuz ki bu belgeleri alma hakkım var. Kalan kısmına eminim ki Komisyon Başkanı da gereğini yapacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ramis Bey, buyurun.

RAMİS TOPAL (Amasya) – Teşekkür ederim Başkan.

Benim sorum Genel Müdüre. 1950 yıllarında Amasya’da 25.447 dönüm alan Gökhöyük Devlet Üretme Çiftliği olarak Türkiye ekonomisine katkı sağlamaya başladı. O bölgenin, Amasya’nın bu bölge en verimli alanı tarım anlamında. Son zamanlarda Amasya’da bu bölgenin kapatılacağı ya da özelleştirileceği gibi söylentiler var. Sizin bu konudaki düşünceniz nedir? Özelleştirilecek mi, kapatılacak mı? Yoksa tekrar Amasya’nın bu verimli arazileri devlete hizmet etmeye, Amasyalıya hizmet etmeye devam edecek mi?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ramis Topal, Amasya Milletvekili. Arkadaşlarımız oradan da bakıyor da kayıtlara girmesi için söylemiş olayım.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, bir de katılan üyeler Cumhuriyet Halk Partisinden hep Tarım Komisyonu üyesi. Değer katmak üzere geldiler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz. Bir şeyimiz yok. Yalnız, ben, tutanaklara girmesi anlamında söylüyorum. Şimdi, stenograf arkadaşlar, komisyon üyesi arkadaşları yakinen biliyorlar ama kolaylık olması açısından tekrar ettim.

Ramazan Bey, buyurun.

RAMAZAN KERİM ÖZKAN (Burdur) – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlarım, şu anda hasat zamanı başladı. Geçen yıl saman krizini yaşadık hep beraber, ülkemiz saman krizini yaşadı. Samanı ithal etmek zorunda kaldık cumhuriyet tarihinde ilk defa. Bunun için TİGEM’lere çok büyük görev düşüyor. Şu anda ihaleler yapıyorsunuz. Polatlı ihalesini beğendiğimi ifade etmek isterim çünkü hem biçeni hem samanı aynı kişiye verdiniz. Bu doğru ama bazı yerlerde bazı ihaleler var, biçerdöverci farklı, samanı alan farklı. Bu durumlarda suistimaller olabiliyor, biçerci üstten biçebiliyor, gözetleyemiyorsunuz. Onun için bu ihalelerin, mümkün olduğu kadar, Türkiye’ye genelinde TİGEM’lerde hem biçeni ve samanı da aynı şahsa verilmesi yönünde... Çünkü artık saman bir altın oldu, mantarda da kullanılıyor katkı maddesi olarak. Kültür mantarı samansız olmuyor. Onun için hayvanda balast madde olarak kullanıyoruz ama mantarda da en büyük girdi saman. O konuda bir çalışma yapmanızı yeğliyorum.

Şimdi, yurt dışına gayet güzel ihracat yapmışsınız tohumda. Azerbaycan, Libya, Kuzey Kıbrıs 9.766 ton sertifikalı tohum göndermişsiniz, 6 milyon 981 bin dolar da gelir elde etmişsiniz. Tebrik ediyorum. Ancak yurt içinde bu fiyat 71 kuruş. Yurt dışı satışlarımızda, elbette döviz alıyorsunuz ama yurt içi satışlarınızda 2012, böldüm 71 kuruş çıkıyor. Yurt içi satışlarınızda makarnalık 1 lira 10 kuruş -2012- ekmeklikte 1 lira 10 kuruş ama ikinci grup ekmeklikte 1 lira 8 kuruş. Bu Türk çiftçisine haksızlık değil midir? Yurt dışına 71 kuruşa verdiğimizizi 38 kuruş, 40 kuruş yükseğine Türk çiftçisine veriyoruz. Ki Türk çiftçisini desteklemek istiyoruz. Zaten desteklemeler yıllık yapılıyor. Vatandaş -bakın, şimdi mesaj geldi- bu desteklemeleri, buğday desteklemelerini -yıl bitiyor neredeyse- şimdi alıyor. Desteklemeler zamanında ödenmiyor, bu bir. Siz de görüyorsunuz bunu, tarımda bunları hep beraber yaşıyoruz. Ayrıca desteklemeler yıllık yapılıyor. Ben Komisyon üyelerini de uyarırım, desteklemeler Avrupa Birliği ülkelerinde yedi yıl, Amerika’da beş yıl. Çiftçinin önünü görmesi gerekiyor. Önceden buğday mı ekecek, arpa mı ekecek, yulaf mı ekecek, çavdar mı ekecek, fiğ mi ekecek vatandaş bilmeli. İnek mi yapacak, besi mi yapacak, bunu bilmeli. Onun için, desteklemelerin en az -Hükûmeti de uyarıyorum- beş yıllık programlar hâlinde yapılması gerekiyor. Onun için, o zaman Türkiye’de çiftçilik, tarım ve hayvancılık şatlanır. Bunu görmemiz lazım.

Kamu iktisadi devlet teşekkülü diyoruz KİT'ler. KİT elbette kâr etmeli ama kârı minimal düzeyde olmalı. Tarım kredi kooperatifi övünüyor “165 milyon kâr ettim” diye. Kimden aldı? Her gün 500 milyar para kazanmış. Kimden kazandı bunu? Çiftçiden. Kamu teşebbüsümüz burası da yine 2012 yılında 434 milyon hasıla elde etmişsiniz, 2013 yılında 721 milyon. “Bunu da arttıracamız.” diyorsunuz. Bunu artırma yerine bunu paylaşma... Kamu iktisadi devlet teşekkülleri çiftçinin kara gün dostudur, yani onların elinden tutan kurumlardır.

Ben âcizane, Dalaman'da, Menemen'de, Karacabey harasında çalışmış bir kardeşinizim. Toprak kolay kazanılmıyor. 90 bin dönüm arazisi vardı Dalaman Devlet Üretim Çiftliğinin, bunları da korumamız gerekiyor. Acıpayam örneğin özelleşti, kişilere endeksledi. Onun gelir ve getirisinden hepimiz yararlanıyorduk. Dalaman'ın yaklaşık 45 bin dönüm arazisi yok havaalanıydı, yok turistik tesisi, gitti. Toprak kolayla kazanılan bir değer değil. Toprak hepimizin. Ne diyoruz? Toprakla koyun, gerisi oyun. Toprağa sahip çıkmamız gerekiyor. TİGEM toprakları bizim hepimizin, bu 76 milyonun ortak değeri. Bu ortak değeri mümkün olduğu kadar korumamız gerekiyor. Bu yönde eksiklikleri görüyorum. Onu da belirtmek istiyorum.

Yine Karacabey Harası Türkiye'nin damızlıklarında, hem koyunda hem sığırdaki hem atçılıkta damızlık ve Arap atı yetiştiriciliğinde bir numaraydı. Orası bir okuldu. Ziraat mühendisliğinin okulu, ziraat teknisyenlik okulu, veteriner hekim okulu, veteriner teknisyenlik okulu, muhasebecilerin okulu. Öyle bir kurum ki çok uçsuz bucaksız. 1935'te ilk suni tohumlamanın başladığı yer orası. Ama biz şu anda milyonlarca dolar paramızı suni tohumlama için... Yurt dışından birçok şirket var, yurt dışından sperma getiriyor. Bu dövizleri biz niye yurt dışına veriyoruz. Bizim Dalaman'ımız, buradaki Lalahan'ımız, İnanlı'ımız, Menemen'imiz, bunlar damızlık sperma üretiminde elimizde kaynaklarımız var. Bu kaynaklarımızı rantabl kullanıp kesinlikle artık -teknoloji gelişt- yurt dışından sperma getirmeye gerek yok. Efendim, ucuz olur diye. Benim ülkem daha ucuz. Ben yurt dışından 18 liraya sperma kullanıyordum, yurt içinde 1 liraydı. Yurt içi spermam 1 liraydı. Ama yurt dışına yönelim var, onu engellememiz için bizim de o damızlıkları ülkemize getirmemiz gerekiyor. Yine koyunculukta arkadaşlarım, Romanov koyunları geldi Türkiye'ye.

İktidar partisinden arkadaşlarımızla konuşuyorum. Kastamonu'ya gittim, geçen hafta Taşköprü'deydim. Romanov koyunu almış, Zanen keçisi almış. 1.000 liradan almış. Şimdi 300 liraya arayıp soran yok. Romanov koyunları almış, adam diyor: “Bu aldığım koyunlar, üç tane dairem vardı Kastamonu Merkez'de, onları yedi, emekli maaşımı yedi, bir tane şahin arabam vardı, onu da yedi, artık kendimi yiyecek duruma geldi.” Yani bunlara niye müsaade ediyoruz. Bizim alanlarımız geniş. Ceylanpınar'ımız, işte Urfa, Harran Ovarımız. Bunlara niçin müsaade ediyoruz? Yani yetebilecek veteriner hekim kapasitemiz var, ziraat mühendisi kapasitemiz, teknisyen kapasitemiz var. Bu kapasitelere mutlaka ödenek de güzel ayırıyoruz ama ödenekleri yerine varmıyor. Adam takla attırarak aldığı ödeneği yarın faizle verecek çünkü sallamacıdan. Taşköprü'de bir yer gördüm, girdim, kuyumcu dükkânı fakat ne altın var ne gümüş var ne bir şey var. “Ne burası?” dedim. “Biz kart alıp satıyoruz.” Şimdi, bunlar başlamış. Getirip kartınızı veriyorsunuz, peşin para veriyor, içinden komisyonunu alıyor. 100 lira alıyorsanız 60 lirasını size veriyor, 40 lirasını kesiyor. Modern artık tefecilik başlamış. Biz ki orası tarımın başkenti konumunda, Taşköprü'nün sarımsağı meşhur, çileği meşhur, onları gördük orada. Yani üretim o kadar güzel ki Bursa çileğine eş değer çilek yetiştirmişler Kastamonu'da.

BAŞKAN – Toparlayalım Ramazan Bey.

RAMAZAN KERİM ÖZKAN – Yani topraklarımız çok mümbit. Bu yönde ben çalışmalarınızda yine başarılar diliyorum. Ancak TİGEM'in değerlerini, hep beraber hayvancılığını, fideciliğini... Tohumculukta İsrail marka diyoruz. İsrail'in 6 firması Türkiye'nin, bütün tohumculuğumuzun yüzde 90'ı belki İsrail'e gidiyor para olarak. Yani zamanında rahmetlik Hoca “Siyonizme uşaklık yapmayın.” derdi ama şu anda o yapıyor. Onun da üzüntüsünü yaşıyorum. Mutlaka tohumculuğa da önem vermeniz gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Genel Müdür, sununuzda da söylediniz, 69 çeşit buğday, 20 çeşit arpa tohumu ve ilk başarken de hububat ve yem bitkileri tohumculuğunda da Türkiye'de en iyisini yaptığınızı söylediniz. Sizden ricam, bu sorularımın cevabını yazılı alırsam daha çok sevinirim.

Bu kadar çeşitlilik içerisinde genetik değişiklik var mı? Biliyorsunuz son yıllarda GDO'yla ilgili çok ciddi sıkıntılar var. Bununla ilgili çalışmalarda sizler hangi aşamadasınız. Tabii, ben bir hekim olarak genetiği değiştirilmiş organizma sisteminin her aşamada zararlı olduğunu düşünmüyorum. Tabii bazı yerlerde yapılması gerekiyor ama özellikle Türkiye'de çok ciddi şekilde uygulanan

nişasta bazlı şekerin çok yoğun kullanılmasıyla kaynaklanan ve nişasta bazlı şekerin kanserojen olduğunu iddia eden çok ciddi çalışmalar olduğu için kafamızda soru işaretleri oluyor. Bununla ilgili sizden bilgi istiyorum.

Yine, son zamanlarda Türkiye’de çok sık görülen şap hastalığı sonucu ölümler var. Hayvan kaçakçılığıyla ilgili, özellikle bizim Suriye sınırında şu anda çok ciddi bir denetim eksikliği olduğundan dolayı ben de görüyorum. Çok ciddi hayvan kaçakçılığı oluyor. İki türlü zararı var. Birisi çok ucuz geliyor, mevcut çiftçimizin hayvanlarına zarar veriyor, onlar para etmiyor. İkincisi, ne olduğunu bilmiyoruz, her türlü hastalığı ihtiva eden hayvanlar bunlar. Bunlarla ilgili siz kendi hayvanlarınızı korumak ve çiftçinin de hayvanlarını korumak amacıyla neler yapıyorsunuz? Bununla ilgili bilgi almak istiyorum.

Yine, yer altı su kuyularıyla ilgili. Çok ciddi yer altı su kuyularınız var. Bunu da tabii modern sistemlere çevirmeyi düşünüyorsunuz. Tarım Bakanlığının Medisten geçirdiği bir kanun vardı, “Çiftçinin tarlasına eşmiş olduğu kuyusundaki ne kadar su kullandığını tespit edeceğiz, sayaç bağlayacağız ve bundan da bu çiftçiden bir para tahsil edeceğiz önümüzdeki dönemde.” diye Sizin bu kuyularınızla ilgili böyle bir araştırma yapıyor musunuz, ne kadar su kullanıyorsunuz, bununla ilgili sayaç işlemi yapıyor musunuz? Onu da merak ediyorum.

Yine, bu ürün yelpazesıyla ilgili bir şey sormak istiyorum. Türkiye’de 450, 500, 600 kilogram dönüme buğday alınıyor yaklaşık. Oysa soğuk ülkelerde, Rusya’da, Uralların eteklerinde, baktığımızda 1.000-1.100 kiloya kadar ulaşıyor bu. Bununla ilgili bir çalışmanız var mı? Yani bizim bölgemiz Urfa, Gaziantep, Hatay, Adana sıcak bölgeler. Buğday da çok ilginç bir şey, sıcak bölge bitkisi değil aslında. Ama ihtiyacımız olduğu için mecburen buralarda yapmak zorundayız. Böyle bir çalışmanız var mı? Bununla ilgili bilgi verirseniz sevinirim.

Yine, bu sununuzda çok ciddi şekilde artışlardan bahsettiniz. Bunların da kârınıza yansıdığını görüyoruz. 2013’te 721 milyon lira olmasını hedefliyorsunuz. Ama “‘‘Arazi varlığımızın yüzde 8,3’ünü teşkil eden işletmeleri de kiraya verdik.” diyorsunuz. 8,3’ü 721 milyonla çarptığımızda -matematiğim fena değil- 59-60 milyon yapıyor. Oysa, siz burayı 29 milyona kiraya vermişsiniz. Yani, daha çok gelir elde etmek varken, sizlerin insanları istihdam etme imkânınız varken, çalışmayan, boşta olan elemanlarınızı buralara sevk etmeniz gerekirken bunu niçin yaptınız merak ediyorum. Çünkü, buradaki geliriniz, kira geliriniz daha az. Oysa, 721 milyon gelirinize göre hesaplırsak yüzde 8’i teşkil ediyor, burada bir kaybınız var, onun da bir bilgisini almak istiyorum.

Bir de mayınlı arazilerle ilgili size bir bilgi vermek istiyorum. Bu Sayıştayın önerisinde de var, sizler de bunları temizletmeyle ilgili bir girişimde bulunmuşsunuz. Ben de Gaziantep milletvekiliyim, o mayınlı araziye çok iyi bilirim, eskisi gibi değil. 1956’da bu mayınlar döşenmiş. Yaklaşık, 300 metre ile 750 metre eninde bir alanda döşenmiş. Ama ben de sınırın çok yerinden karşıya çok sık geçtim geldim -bizim karşıda köylerimiz var, akrabalarımız var- mayına da rast gelmedim. Aslında, şu anda da, Suriyeli mültecilerin, sığınmacıların birçoğunun sınır kapısı yerine oradan geçtiğini biliyoruz, kaçakçılar da o bölgeyi kullanıyor. Zaten, kaçakçılığı önlemek amacıyla yapılmıştı o mayınlı araziler.

Fakat, şuna çok dikkat etmeniz gerekiyor: Eskisi gibi değil. Eskiden, diyelim ki, 1 metrekarede 2 tane mayın varsa bugün 10 metrekarede 1 tane var gibi. Bununla ilgili ihaleye çıktığınızda buna da çok dikkat etmenizi, mayın sayısının çok azaldığını, aslında o bölgede mayınlı arazinin çok çok azaldığını görüyoruz.

Yine, tabii ki, ülkemiz ekonomisine bir katkı sağlayacağına da inanıyorum. Zorunlu bir şekilde nadasa bırakılmış aşağı yukarı altmış yıllık bir tarla, arazi bunlar.

Bu sorularına yazılı olarak da yanıt verirseniz sevinirim.

Başarılarınızın devamını diliyorum. Sizin şahsınızda ve tüm çalışanlarınıza başarılı çalışmalarından dolayı da teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Kemalettin Bey buyurun.

KEMALETTİN YILMAZ (Afyonkarahisar) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

TİGEM, takdir edersiniz ki, Türkiye’deki araştırma enstitülerinin, üniversitelerin, hatta yurt dışından transfer edilen, üretilen, geliştirilen gerek hayvansal gerekse bitkisel materyalin teksir edildiği yani çoğaltıldığı müesseselerdir. Yani, Tarım Bakanlığının yeni tarım tekniklerinin uygulandığı yerlerden birisidir TİGEM de.

Ancak, şu var: Bugün “TİGEM’de bu üretimin yanında araştırma müessesesi de kurulabilir.” şeklinde bazı arkadaşlar tarafından tekliflerde bulunuldu. Ancak, Tarım Bakanlığından gelen bir milletvekili olarak -orada uzun yıllar bürokratlığım söz konusu oldu- bir durum tespiti yapmak istiyorum. Bugün, TİGEM de bu açıdan gerçekten şanslı. Dünyadaki tarımsal gelişmeleri yakinen takip eden ve -bunlar ki yetiştiriciliğinden ıslahına, hastalık ve zararlılarından muhafazasına ve pazarlamasına kadar gerek bitkisel gerekse

hayvansal üretim konusunda- Türkiye'deki tüm araştırmaları yöneten bir Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğümüz var. Ki şanslısınız diyorum, bu Genel Müdürlüğümüzün başında da bulunan Sayın Doçent Doktor Masum Burak arkadaşımız yönetim kurulu üyeniz. Yani, bu şekilde de nerede ne yapıldığına bilen bir araştırma enstitüsü ve onun müdürü yönetim kurulu üyeniz. Yani, araştırma, üretim entegrasyonunu burada kurmuş oluyorsunuz. Hani, başarınızın arkasında belki bu da var.

Başarılı çalışmalarınızın devamını diliyorum. Tebrik ediyorum.

Teşekkür ediyorum efendim, sağ olun.

BAŞKAN – Evet, Kamer Bey buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Evet, teşekkür ederim.

Tabii, arkadaşlar söylemek istediğim çoğu şeyi söylediler de ben evvela İsrail'den senede ne kadar tohum ithal ediyoruz? Hangi bitkilerin, meyve veya sebzelerin tohumlarını şey ediyoruz?

Bu arada, TİGEM'de kavun, karpuz, salatalık, domates tohumları üretiliyor mu? Çünkü, son zamanlarda yani özellikle memleketimizde yediğimiz salatalık, domates, birçok kavun, karpuzda lezzet de kalmadı, tat da kalmadı. Bunun sebebi ne?

Bir de, ülkede, bizde, daha ziyade sütün, sütçülüğün gelişmesi lazımkken... Çünkü, çok süt tozu ithal ediliyor ve bu süt tozu ithalatı da Türkiye'de hayvancılığı öldürüyor. Çok miktarda süt veren koyun türünün üretilmesi konusunda bir çalışmanız var mıdır? Ne durumdadır? Onları öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Evet, Halis Bey mikrofonunuz açık, milletvekili arkadaşlarımızın sorularını, yorumlarını aldınız buyurun cevaplayın.

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Sayın Başkanım, çok soru oldu. Ben, müsaade ederseniz, hani, burada cevaplayabileceğimiz konuları cevaplandırmaya çalışayım, diğer daha teknik konuları da yazılı olarak süresi içerisinde cevaplayalım.

Şimdi, efendim, bizim, şu an itibarıyla, 26 çeşit ekmeklik, 5 çeşit makarnalık, 31 çeşit buğday tohumluk çeşidimiz var. Konuşma metnimde arz ettiğim gibi de, 60'ın üzerinde de denemeye aldığımız çeşitlerimiz var.

Malumunuz, ülkemiz coğrafik olarak çok farklı ekolojik özellikler taşıyor. Biz Türkiye'nin her tarafına tohum vermekle görevlendirildiğimizden dolayı, her yörenin, her bölgenin iklim özelliklerine göre çeşitleri üretmek zorundayız. Bundan dolayı da -Sayın Yılmaz'a da teşekkür ediyorum, o Bakanlığımızı bildiği için Masum Burak'ın kurumumuza katkısını da çok yakından biliyor, ben onu not almışım zaten- bizim ayrıca da araştırma kurumu oluşturmamızın bir anlamı yok çünkü Bakanlığımızın devasa bir TAGEM gibi bir kurumu var, onun Genel Müdürü de 2 dönemdir bizim yönetim kurulu üyemiz ve gerçekten de iş birliği içerisinde çalışıyoruz ve Genel Müdür de bize çok ciddi bir bilim adamı olarak katkı sunuyor.

Yine, Bülent Bey'in bir sorusu oldu: "2008-2009 yılında 37 bin ile sattığınız bir yarış tayını ne oldu da 2012 yılında 77 bin liraya satıyorsunuz?" Bu, gerçekten, bizim kurumumuzun önemli bir başarısı. Neler yaptık çok kısa bir şekilde arz etmek istiyorum Sayın Başkanım:

Birincisi: Uzun yıllardan gelen bir alışkanlıktan kaynaklı bizim taylarımızın yüzde 80'ini oluşturan bir satış da "kadro fazlası tay satışları" diye geçerdi. TİGEM'i bilenler bilirler, kadro fazlası yani "Bu taylar bana lazım değil, ihtiyacım yok, koyacak yer yok, lütfen gelin alın." Biz bunların hemen ismini değiştirdik "1'inci sınıf yarış tayı" dedik bunlara, bunun çok ciddi bir şekilde psikolojik etkisi olduğunu düşünüyoruz.,

İkincisi: Şu an, Ankara'da ve Ankara'nın dışında 7 ilde yani hipodromlarımızın bulunduğu illerde, billboardlarda at reklamımız var. Çok küçük bir kesimdi daha önce ve bu küçük kesim istediği şekilde de atları alıyordu. Biz bunu tüm Türkiye'ye yaygınlaştırdık. Televizyon reklam filmleri hazırladık, billboardlara girdik, vesaire. Bununla biz müşteri portföyümüzü genişlettik. Bunun da çok ciddi etkisi olduğunu düşünüyoruz.

Yine, satışlar daha önce 3 işletmemizde yapılıyordu. Atıyorum, Sultansuyu İşletmemiz Malatya'da, İstanbul'daki alıcı çok fazla müşteri gitmek istemiyordu. Biz 3 işletmeden bunların hepsini Karacabey'e aldık ve ciddi reklam ve tanıtım kampanyalarıyla hangi tarihlerde satışlarımız var bunları biz duyuruyoruz.

Biz barkot sistemi oluşturduk. Artık, bizim satış kataloglarımızda o tayın görüntüsünden tutun her türlü özelliğini bir teknolojik aletle öğrenmeniz mümkün. Buna benzer 10-12 tane tedbir aldık ve gerçekten de satışlarımızın patladığını gördük. Ama bunu bizim sürdürebilmemiz lazım, onun için de hiç aksatmadan çalışmalarımızı yürüteceğiz.

Yine, mısır tohumuyla ilgili bir soru oldu Sayın Akyürek tarafından. Biz, tabii, hani, buğday tohumu gibi, mısırla ilgili bir çalışmamız yok. Özel sektöre Karacabey’de biz mısır üretiyoruz ve bunu iş birliği içerisinde yürütüyoruz. Yani, araziye kiralamak suretiyle değil, onlarla iş birliği içerisinde yürütüyoruz. O anlamda çünkü önemli bir genetik altyapı gerektiriyor, önemli bir çalışma gerektiriyor. Ama yine yönetim olarak aldığımız bir kararla, bundan sonra buğday tohumu dışında, yağlık bitkilerde, belki pamukta, belki mısırdaki ayçiçeğinde, yem bitkilerinde çalışmalarımız yürüyor, en kısa sürede bunların üretimi için de inşallah harekete geçeceğiz.

Yine, efendim, Sayın Mehmet Şeker’in bir tespiti oldu, ben onu şu şekilde düzeltmek istiyorum: 721 milyon TL bizim hasılamız, 2013 bütçesine göre hedeflediğimiz toplam ürünlerimizin satışından elde edeceğimiz hasıla. Bu hasılaya göre, yine, 2013 bütçesine göre, kâr hedefimiz 154 milyon TL, yani aşağı yukarı yüzde 20’ye yakın tüm hasılamızın bir kârlılığı söz konusu.

Yine, bir başka milletvekili üyemiz soru sormuştu, bununla birleştireyim. Bizim toplamda 18 işletmemiz şu an özel sektörde. Bu 18 işletmenin tüm TİGEM arazileri içerisindeki oranı yüzde 8,3. Yani, sayı olarak yarısı ama oran olarak yüzde 10’un da altında bir oran. Dolayısıyla, biz küçük küçük, işletmelerimizi özel sektöre açtık. 3 işletmemizi daha açacağız. Biz yaklaşık dört yıldır hem Kalkınma Bakanlığımızla hem Hazine Müsteşarlığımızla hem de Bakanlığımızla yaptığımız çalışmada toplamda 21 işletmemizi özel sektöre devredeceğimizi kararlaştırdık stratejik planımızda, bizde kalacak 15 işletmeyi de bize biçilmiş olan damızlık ve tohumluk görevi çerçevesinde dünyanın birer modern tarım işletmesine dönüştürmek. Bunları bu şekilde arz ettikten sonra, diğer konular, yani fazla teknik konular da vardı, ben onları da yazılı arz etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün **2011 yılına ilişkin** bilanço ve netice hesaplarına ait alt komisyon raporunun **sonuç** bölümünü okutuyorum:

#### **Sonuç:**

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2011 yılı bilançosu ve 30 milyon 98 bin 600 Türk lirası 24 kuruş dönem kârıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN – Değerli üyeler, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2011 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarına ait alt komisyon raporunun sonuç bölümünü ibraa sunuyorum: İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Böylelikle, 2011 yılına ilişkin olarak bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri tamamlanmıştır.

Halis Bey, eklemek istediğiniz bir husus var mı?

TİGEM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET HALİS BİLDEN – Efendim, şahsım ve kuruluşum adına başta sizlere, tüm üyelere saygılarımı arz ediyorum.

Sağ olun efendim.

BAŞKAN – Biz de size teşekkür ediyor, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

Değerli üyeler, Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün hesap ve işlemlerini görüşmek üzere toplantıya saat 14.30’a kadar ara veriyorum.

**Kapanma Saati: 13.13**

## İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.37

**BAŞKAN : Fahrettin POYRAZ (Bilecik)**

**BAŞKAN VEKİLİ: Ahmet YENİ (Samsun)**

**SÖZCÜ: Şenol GÜRŞAN (Kırklareli)**

**KÂTİP: Faruk SEPTİOĞLU (Elâzığ)**

---0---

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, çalışmalarımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Şimdi gündemimizde olan **Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün 2011 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmelerine** devam edeceğiz.

1952 yılında kurulmuş olan Et ve Balık Kurumu, uzun yıllar ülkemizde et sanayisinin ve besiciliğin geliştirilmesinde ve halkımızın et ihtiyacının karşılanmasında önemli bir işlev görmüştür. Kurum, ayrıca besicilikten geçimini sağlayan Doğu ve Güneydoğu illerimizde bölge halkına destek olarak bu bölgemizdeki istihdama da önemli katkılar yapmıştır. Ancak, bildiğiniz gibi, özel sektörün et piyasasına girmesi ve kombinalar açması üzerine piyasa payı düşen kurumun özelleştirilmesi gündeme gelmiş ve kurum 1992 yılında özelleştirme kapsamına alınmıştır. Daha sonra ise kurumun özellikle Doğu Bölgemizdeki önemli ekonomik ve sosyal fonksiyonu dikkate alınarak doğru bir kararla 2005 yılında özelleştirme kapsamından çıkarılmıştır. 2006 yılında kuruma ülke hayvancılığını teşvik ederek istikrarlı bir şekilde geliştirilmesine yardımcı olmak, hayvancılık alanında müdahale alımları yapmak, hayvan üretici ve yetiştiriciliğini desteklemek gibi hayvancılık sektörü açısından önemli görevler verilmiştir. Bu görevlerin en önemlisi elbette kurumun bu sektörde regüle edici bir rol üstlenmesidir. 27/4/2013 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 2013/4553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurumun adı “Et ve Süt Kurumu” olarak değiştirilmiştir.

Şimdi, ilk sözü Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere Et ve Süt Kurumu Genel Müdürü İsmail Kemalioğlu’na vereceğim, öncesinde toplantımıza katılan kurum yetkilileriyle diğer kuruluş temsilcilerinin Komisyonumuza kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

(Bürokratlar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN – İsmail Bey, sunumunuzu yapın.

Buyurun.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALIOĞLU – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2011 yılı hesaplarımızın görüşülmesi nedeni ile kurumumuzun faaliyetleri hakkında özet bilgileri arz etmeden önce, hepinizi şahsım ve kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

Et ve Balık Kurumu, 1952 yılında Ticaret Bakanlığına bağlı olarak ülkemizdeki et sanayisinin ve besiciliğin geliştirilmesi amacıyla, 40 milyon TL sermayeli bir iktisadi devlet teşekkülü olarak kurulmuştur.

2005 yılında Özelleştirme Yüksek Kurulunun "şirketin yeniden yapılanması, AB normlarına uygun olarak hayvancılık sektöründe düzenleyici ve destekleyici bir rol üstlenmesi" temel gerekçesi ile özelleştirme kapsam ve programından çıkarılarak eski statüsüne iade edilmiştir.

Son olarak 27/4/2013 tarih ve 28630 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğünün adı “Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü” olarak değiştirilmiş olup ana statü ve teşkilat yapısına ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

Et ve Süt Kurumunun temel amacı hayvansal ürünler, et, süt ve balıkçılık piyasasında ekonomik gereklere uygun olarak verimlilik ve kârlılık ilkeleri çerçevesinde kamu yararını da gözeterek faaliyetlerde bulunmak, sektörde tam rekabet koşullarının tesisine katkı sağlamak, gerektiğinde düzenleyici ve destekleyici bir rol üstlenerek fiyat istikrarının sağlanması kapsamında et, süt ve balık fiyatlarında dengenin üretici ve tüketici aleyhine bozulmasını önleyecek tedbirlerin uygulanması olacaktır.

Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü, yapılacak yeni düzenlemelerle hayvancılık piyasasını yöneten, et, süt ve balık piyasasında fiyat istikrarını sağlayan bir yapıya kavuşacaktır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; kurumumuz, hâlen Adana, Ağrı, Bingöl, Diyarbakır, Erzurum, Sakarya, Sincan Ankara, Van ve Yozgat olmak üzere 9 adet et kombinası ve İstanbul'da 1 adet soğuk depo müdürlüğü olmak üzere toplam 10 iş yeri ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

20 Mayıs 2013 tarihi itibarıyla 380 adet memur, 743 adet işçi ve 373 adet hizmet alım işçisi olmak üzere, toplam 1.496 adet personel mevcut olup perakende sektöründe 18 adet kuruma ait mağaza, 69 adet "franchise" yani isim hakkıyla satış mağazası olmak üzere toplam 87 adet mağaza ile hizmet verilmektedir.

Alım, üretim ve satış faaliyetlerimize baktığımızda, 2011 yılında 97.814 adet büyükbaş, 24.221 adet küçükbaş satın alınarak 25.123 ton kırmızı et ve 1.342 ton şarküteri üretilmiştir. Ayrıca, 10.543 ton beyaz et olmak üzere toplam 37.008 ton üretim gerçekleştirilmiştir.

2012 yılında 121.686 adet büyükbaş, 45.228 adet küçükbaş satın alınarak 30.058 ton kırmızı et ve 1.278 ton şarküteri üretilmiştir. Ayrıca, 10.254 ton beyaz et olmak üzere toplam 41.590 ton üretim gerçekleştirilmiştir.

2013 yılı ilk dört aylık dönemde 27.813 adet büyükbaş, 12.154 adet küçükbaş satın alınarak 7.881 ton kırmızı et ve 512 ton şarküteri üretilmiştir. Ayrıca, 2.180 ton beyaz et olmak üzere toplam 10.573 ton üretim gerçekleştirilmiştir.

Kurumumuz, 15/4/2013 tarihinde yapılan kamuoyu açıklamasıyla stoklardaki azalma, satışlardaki artış, Jandarma Genel Komutanlığı ile yapılan ilave bağlantılar kapsamında hayvan alımlarında uzun süreli randevular kaldırılmış, besicilerimize kısa sürede hayvanlarını kestirebilme imkânı sağlanmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2011 yılı dünya kırmızı et üretiminin yüzde 58'i domuz, yüzde 33'ü sığır, yüzde 4,6'sı koyun, yüzde 2,7'si keçi ve yüzde 1,8'i manda kaynaklıdır. Dünya sığır eti ihracatının yüzde 85'inin 5 ülke tarafından yapıldığı, etrafımızdaki ülkelerin ağırlıklı ithalatçı konumunda bulunduğu, Suudi Arabistan, Rusya gibi ülkelerin en büyük canlı hayvan ve et ithalatçısı olduğu, enerjide, hububatta olduğu gibi hayvancılıkta da bölgesel üs olabilecek potansiyelimizin bulunduğu göz önüne alındığında, ülkemiz açısından ithalattan ziyade yerli üretimin geliştirilmesi zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; ülkemizdeki et ve süt piyasasının durumuna baktığımızda et ve süt işletmelerinin yüzde 78'inin 10 baş altı hayvan sahibi olması nedeni ile küçük işletme yapısı, hayvan borsası ve et borsasının gelişmemesi, kurban ve döküm mevsiminin dönemsel arz ve talep dengesini bozucu etkisi, sanayiye giden sütün yüzde 20'sini 5 firmanın, yüzde 50'sini 20 firmanın satın alması gibi sebeplerle piyasa fiyat istikrarı sağlanmasında sıkıntılar yaşandığı gibi, zamanla üretimin sürdürülebilmesi endişesi taşınmaktadır.

Tam da bu noktada, Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü piyasa fiyat istikrarı için son derece önemli bir sorumluluk üstlenmektedir.

Şekillenmekte olan yeni kurumsal yapımızla, et ve süt piyasasının uzun süreli istikrarı için piyasa düzenleme araçlarının etkili şekilde kullanımına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Bu duygu ve düşüncelerle yüce heyetinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Kuruluşla ilgili olarak **dört adet öneri** bulunmaktadır.

İlk öneriyi okutuyorum:

**SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Öneri 1-** Kurum tarafından ithal edilen ve Lüleburgaz'daki canlı hayvan deposunda karantinaya tabi tutulan kasaplık hayvanlarla ilgili olarak kesim sözleşmesi yapılan bir özel firma tarafından kesimler sırasında etlerin çalınması, kurumun büyük ve sağlıklı karkasları ile kesimhanenin iç piyasadan topladığı zayıf ve hastalıklı karkasların değiştirilmesi, sayımlar ve incelemeler sonucunda toplam 178 hayvanın eksik çıkması gibi iddialarla adli yönden yargıya intikal eden olayın, kurumun ilgili bakanlığı olan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından da idari, mali ve teknik yönden bütün ayrıntıları ile incelenmesi, gerekirse soruşturulması.

BAŞKAN - Evet, cevabı alalım.

**ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Cevap veriyorum Sayın Başkanım: Cevap 1 :** Öneri doğrultusunda hareket edilerek konu 31/10/2012 tarih, 79941 sayılı yazımızla, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı makamına sunulmuştur. İlgili Bakanlığın Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından yapılan inceleme neticesinde "Kurum müfettişlerince EBK Genel Müdürlüğü birimleri ve personeli ile üçüncü şahıslar yönünden idari, mali ve teknik yönlerden detaylı bir şekilde incelenerek nihayetinde adli, disiplin, tazmin ve idari yönden teklifler getirilerek tamamlanmış işlemler olduğu açıktır. Bu sebeple EBK Genel

Müdürlüğü personeli hakkında yürütülen disiplin soruşturması ve disiplin cezası verilmesine ilişkin işlemler ile tazmin ve idari yönden getirilen tekliflerin de makam oluru ile yerine getirildiği dikkate alındığında, bu aşamada müfettişliğiimizce adli, idari, disiplin ve tazmin yönünden yapılabilecek herhangi bir işlem bulunmadığı" ifade edilmiş ve konu 12/12/2012 tarih ve 3676 sayılı yazı ile Genel Müdürlüğümüze ve aynı tarih ve 3675 sayılı yazı ile Sayıştay Başkanlığına bildirilmiştir.

Söz konusu raporlar doğrultusunda ilgili personel hakkında idari işlemler uygulanmış olup konu ile ilgili yargı süreci devam etmektedir.

BAŞKAN – Evet, Veysel Bey, şimdi biraz daha Komisyonumuzu bilgilendirirseniz yani süreci kısaca bir özetleyelim neler yapıldığı noktasında.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Olay savcılığa intikal etmiş, adli safhası devam ediyor şu anda, izleyelim istiyoruz.

BAŞKAN – Ceza davası mı açılmış?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Evet, ceza davası devam ediyor efendim.

BAŞKAN – Peki, idari olarak ilgililer hakkında ne işlem yapılmış? Bir açığa alma işlemi vesaire var mı?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Evet.

BAŞKAN – Bir bilgilendirin.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Söz konusu raporda ismi geçen 6 personel de teftiş raporu kapsamında görevinden alınmıştır. Şu an zaten Kırklareli Ağır Cezada yargı süreci devam etmektedir.

İlave bir özet bilgi vereyim: Söz konusu soruşturmanın üç başlığı var: Birincisi, ihaleye... Zimmet suçunun işlenmesi yani bir kısım, 178 adet canlının noksan görünmesi. Bir üçüncüsü de hastalanan veya sakatlanan hayvanların zorunlu kesim sürecinde bir değişiminin olması.

Son, yakın bir tarihte savcılık tarafından yerinde bir tespit yapıldı, kazı yapıldı. Aslında hayvanların, 150 civarında, gömüldüğü tespit edildi. Dolayısıyla, suçun zannederim niteliği değişecek, zimmetten farklı bir şeye kayacak. Yargı süreci devam ediyor.

BAŞKAN – Kamer Bey, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bunun mali potansiyeli ne kadar? Bir de ne kadar sürede bu kadar bu olay devam etmiş? İdare bu işe ne zaman vâkıf olmuş?

Ondan sonra, bir de yani burada kesilen etler değiştirilmiş, çalınmış, devamlı denetim yapılmıyor mu?

Burada, tabii, verilen cevap, siz de gördünüz hiçbir şey ifade etmiyor ama tabii savcılığa, mahkemeye intikal etmiş.

Bir de mali potansiyeli ne yani rakamsal olarak ne kadar kurumu zarara uğratmış, ne kadarını, bunları geri alma imkânları var mı, bunu zimmetine geçiren kişilerin bunu iade etme imkânları var mı? Süre itibarıyla ne kadar yani uzun bir süre mi sürmüş yoksa hemen idare fark etmiş, buna el mi koymuş, onu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, bu olayın, tabii, rapora yansımayan bölümleri de var.

Birincisi, Sayıştaya sormak istiyorum: 2010 ve 2011 yıllarında Et ve Balık Kurumu tarafından yapılan et ithalatıyla alakalı bütün ihaleler pazarlık usulü ihaleyle yapılmış. Şimdi, pazarlık usulü ihale deprem, sel, yangın veya idarece öngörülemeyecek hâllerde yapılabilen bir ihale usulü. Şimdi, hayvanlardaki bu sayı sıkıntısı, et fiyatları uzun zamandır yazılıyor ve çiziliyor. Demek ki idare tarafından öngörülebilir bir durum söz konusu ve pazarlık usulü ihaleyle açık ihale arasındaki zaman farkı sadece iki hafta. Zaten bu hayvanların Avrupa'dan veya başka ülkelerden yüklenip gelmesi, bilmem ne yapılması ayları bulan işlemler. Birincisi, Sayıştayın incelemesini istediğim bir şey, burada bir ivedilik hususu var mıdır? Neden bu ihaleler pazarlık usulüyle yapılmaktadır?

İkinci mesele: Bütün bu ihaleleri alan şirket Hijazi şirkettir. Hijazi şirketi Ürdün ve Mısır kökenli yabancı bir şirkettir, yerli bir şirket değildir ve Hijazi şirketlerinin yetkilileri olan Fırat Yıldırım ve Zafer Yıldırım da bu davada tutuksuz sanıklardır. Çünkü Lüleburgaz'daki bu geniş hayvan şeyinde bu şirketlerin şeyleri tutuklanmışlardır.

Sayın Genel Müdüre sormak istiyorum: Bu Hijazi şirketinin bu durumdaki kişileri neden tutuklanıyorlar? İsnat edilen suçlar nelerdir?

Diğer bir husus: Bu hastalıklı etler piyasaya verilmiş ve sağlıklı karkaslar diğer karkaslarla değiştirilmiş. Tabii, soruşturmada açığa çıkan bu ama ben bu sorunun çok daha derinde olduğunu düşünüyorum. Yani, bu Hijazi şirketi kimdir, nedir? Ürdünlü ve Mısırlı 2 şahıs 500 bin lira sermayeyle kuruyorlar.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Türk ortağı var mı başında?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Türk ortağı Ticaret Sicil Gazetesi’nde görünmüyor.

Sonra bir anda 5 milyon lira, sonra 25 milyon lira sermayesi oluşuyor ve gördüğüm kadarıyla bütün ihalelerin toplam ihale bedeli, sözleşme bedeli olarak bende kayıtlı rakam 136 trilyon. Sanıyorum ki bunun 2 katı falandır. Çünkü benim tespit ettiğim ihaleler bunlar. Kimdir bu Hijazi şirketi, nedir, nereden gelmektedir, mesela kurumla yetkili hangi temsilcisi görüşmektedir? Bunları merak ediyorum ben.

Bir de yapılan ihalede, katılmak isteyen birtakım şirketlerin, konulan şartların rekabeti sağlamadığı ve konulan sürede Avrupa’da hayvanların yüklenip getirilmesinin Avrupa Birliği mevzuatı dâhilinde mümkün olmadığı, bunun, böyle bir şeyin ancak ve ancak fiilen mümkün olması için bir şirketin hazırlıklı olması gerektiği yönünde şikâyetleri var. Ben, bu Hijazi şirketiyle yapılan ihalelerin şartnamesini, sözleşmesini ve zeyilnamelerini rica ediyorum.

Bir de yıllar itibarıyla son beş yılda Türkiye’ye ne kadar hayvan ithal edildi? Yani, büyükbaş hayvan olarak, karkas et de dâhil olmak üzere, bu sayıyı merak ediyorum.

Şimdi, gittiğimiz yerlerde Anadolu illerini gezdiğimizde hayvancılar gerçekten zor durumdadılar. Tabii, bunun girdi maliyetlerinden de zorlukları var. Et ve Balık Kurumunun piyasada fiyat spekülasyonunu önlemek gibi bir görevi vardır. Yani, et fiyatlarındaki bütün dalgalanmaları önlemek Et ve Balık Kurumunun görevidir ama bütün ülkeler, özellikle gelişmiş Batı medeniyeti kendi çiftçisini korur. İki yöntemle korur: Bir, bu şekilde ithalatın önüne fiilî engeller çıkarırlar. İki, girdi fiyatlarını düşürürler. Tabii, biz ithal etle devam edebiliriz, ithal etle fiyatları düşürebiliriz ama orta vadede hayvancılığı bilen çiftçilerimiz ortadan kalkar. Çünkü bu dededen babaya, babadan oğla geçen bir nesil meselesidir. Şu an insanlar sütlik hayvanlarını kesmektedirler. Ben mesela Erzurum Hasankale’ye gittiğimde bile gerçekten bu hayvancılığın durumuyla alakalı çok şikâyet ettiler. Ben hayvancılık konusunda fiyat spekülasyonunun engellenmesi tarafındayım ama gerekirse et fiyatlarının biraz yükselmesini de göz önüne alarak kendi hayvancılığımızı ve sütçülüğümüzü korumalıyız. Okullarda süt dağıtma belki bir talep yarattı. Buna benzer politikalar uygulamak durumunda olduğunu düşünüyorum.

Ama, özellikle bu Hijazi şirketi konusuna detaylı bir bilgi istiyorum. Sizde de vardır, ortakları kimler, sermaye yapısı nasıl, hangi ülkelerden ithal ediyor, bir de hangi hastalıklar tespit edildi? Şimdi, hastalıklı etlerden bahsediliyor. Bir de nerelerde satıldı bu etler?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – İsmail Bey, buyurun.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Soruların bir kısmını uygun görürseniz -zaten sayın vekilimin ayrıntılı talepleri var- yazılı cevap vermek istiyorum. Ama, kısaca bir bilgilendirme anlamında sayın vekilimin sorduğu: Ne kadar miktar var? 500 bin TL gibi bir yekûn şu an soruşturması devam eden hayvanların değeri.

İhale usulü konusunda şu bilgiyi vermek istiyorum: Tabii, takdiriniz pazarlık da bir ihaledir. Ama, burada önemli olan rekabetin sağlanmasına dönük işlemlerin yapılabilmesi. Kurumun bu 2010-2011-2012 sürecinde yaptığı ithalatta yaklaşık 60 firmaya davetiye gönderilmiş, yurt dışı bütün büyükelçiliklere ihaleye ilişkin bilgi gönderilmiş, kurumun İnternet sitesinde aynı şekilde ihale geniş bir şekilde yani rekabetin sağlanması anlamında duyurulmuş.

Ayrıca, kısa bir bilgi vermek istiyorum: Konya İli Kırmızı Et Üreticileri Birliği de sayın vekilimin bahsettiği konuda bir dava açmış, pazarlıkla bu işin yapılamayacağı yönünde. Danıştayın da bu uygundur anlamına kararı var. Biz ayrıntılı sayın vekilimize yazılı bilgileri arz ederiz.

BAŞKAN – Buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, rekabetçi ihalelerde geçerli teklif sayısı 31 milyonluk ihalede 5; 25 milyonlukta 2; 22 milyonlukta 5; 22 milyonlukta 3; 3 ve 1 yani tek teklifle bile ihale yapılmış.

Şimdi, açık ihaleyle pazarlık usulü ihalede şöyle bir fark var, son dönemde yeni mevzuatta değişti biliyorsunuz: Davetiye alamayan ihaleye giremiyor ve prosedür tamamıyla birbirinden farklı ve pazarlık usulü ihaleyi istediğimiz şekilde yapamıyoruz. Kanun koyucu şunu söylemiş: “Deprem olur, yangın olur, sel olur, bu tip durumda sizin hemen çıkmanız gerekiyor ve bunu üç beş firmaya

hemen davetiye gönderin, onlarla ihaleyi yapın.” Şimdi, düzenli olarak beş altı tane ihaleyi pazarlık usulü... Ki mesela buraya gelen kurumlarda şöyle bir şey de vardır, derler ki bize: “Bir tane pazarlık usulü ihalemiz yoktur.” Biz de onu bir karine olarak alırız, denetim riski karinesi olarak alırız. Evet, pazarlık usulü ihaleleri yoksa daha riskli bir kurum demektir. Pazarlık usulü ihale doğru bir şey değil, hele böyle üst üste yapılması hiç doğru değil. Üst üste aynı firmanın girmesi de doğru değil. Hatta bu firmanın yetkilileri eğer böyle bir davada yargılanıyorsa ihale hukukuna bakmak lazım, sözleşmenin feshine giden durumlar ortaya çıkabilir. Bir sürü yerli üreticimiz var, her bölgede bir sürü et üreticimiz var.

Şimdi, bir de tabii ihalenin şartnamesine de bakmak lazım, hatta bir iki şartname bende var. Gördüğüm kadarıyla firmaların zaten girmeleri fiilen mümkün değil. Yani, eğer siz bir genel müdürlük olarak küçük bir araştırma yaparsanız bazı hayvanların ihale öncesi zaten gümrük alanlarında olduğu söyleniyor. Bu bir iddia, ben diyorum ki böyle bir iddia var, ben buna gerçek demiyorum. Ama, ben sizin yerinizde olsam mesela gümrük antrepo sahasına giriş tarihiyle ihale tarihlerini karşılaştırırım. Bunlara bir bakarsanız belki şüpheler doğru çıkabilir. Bir de şartnameler, sözleşmeler, bir de şu şeydeki fatura ve gümrük giriş beyannameleri vardır bunların Sayın Genel Müdür, ekine koyarsanız sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – İsmail Bey, eklemek istediğiniz bir husus var mı?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI HAYVANCILIK GENEL MÜDÜR VEKİLİ MUSTAFA KAYHAN – Efendim, 2010 yılının Nisan ayında özellikle karkas etteki kontrolsüz fiyat yükseliği market fiyatlarına ciddi bir şekilde yansımıştır. Buna tedbiren, kırmızı ete erişimi sağlamak amacıyla gümrük vergilerinde bir revizyon yapıp ithalatla talep karşılanmaya çalışılmıştır. Bunun paralelinde de, destek enstrümanlarıyla ithalatın yerli üretime baskı yapmaması için gerekli bütün tedbirler alınmıştır.

2010 yılında ithal edilen sığır sayımız –kasaplık- 203 bin, küçükbaş 89 bin; 2011 yılında 126 bin sığır, 1 milyon 113 bin küçükbaş; 2012 yılında 176 bin sığır, 313 bin küçükbaş ithal edilmiştir. 2012’nin Aralık ayından bugüne kadar ithalat talebi bulunmamaktadır. Hayvan sayılarımızda ciddi bir artış olmuştur. 2012 yılında küçükbaş hayvan sayımız 32 milyondan 35 milyona çıkmıştır, büyükbaşsa 12 milyondan 14 milyona çıkmıştır. Kırmızı ette de toplam et üretimimizin sadece yüzde 3,5’u ithalatla karşılanmıştır. Bunda da 2010’da 52 bin ton, 2011’de 116 bin ton, 2012’de ise sadece 32 bin ton ithal edilmiştir.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Toplam ithalat rakamlarını mı söylüyorsunuz? Bütün, toplamda yani...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI HAYVANCILIK GENEL MÜDÜR VEKİLİ MUSTAFA KAYHAN – Toplam ithalat, evet efendim.

Netice itibarıyla, şu anki üretim maliyetleri ithalata göre daha sürdürülebilir bir düzeydedir dolayısıyla ithalat talebi bulunmamaktadır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Veysel Bey, zaten konunun aynı zamanda cezai açıdan da soruşturması devam ediyor ağır cezada.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Evet.

Bu hususta detaylı bir şeye girdiğimiz zaman, yargıyı yönlendirme nedeniyle tenkit konusu oluyor bizim açımızdan. Takip ediyoruz. Sayın vekilimin sözünü ettiği konu, pazarlık mevzusunda ciddi bir şekilde incelemeye devam ediyoruz, edeceğiz, takip edeceğiz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bu konudaki iddianamenin bir örneğini alabilir miyim ben Sayın Genel Müdür?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Var, bizde de var.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hazırlanan, düzenlenen iddianamenin bir örneği var mı sizde?

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Savcılığın iddianamesi mi?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Savcılığın...

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Var.

ET VE SÜT KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ METİN SÜERDEM – İddianame değişiyor da fezlekeler var.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Fezlekeler var.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bir örneğini alabilir miyim onların ben?

ET VE SÜT KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ METİN SÜERDEM – Çünkü iddianameyi savcılık kendisi devamlı değiştiriyor.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, burada, tabii, demin o Hicazi meselesinde bir şeyi eksik bıraktım.

Kamu İhale Kanunu ve kamu yönetimi sözleşmeleri kanununda bir değişiklik yapıldı ve Et ve Balık Kurumu istisnai kuruluşlar arasına alındı yani kamu kurum ve kuruluşları sizden eti ihalesiz olarak alma hakkına sahip. Bu anlamlı bir şey tabii ki, kamu kurumunun korunması, gözetilmesi, hatta TİGEM’le de ortak bir çalışma varsa daha anlamlı ama Et ve Balık Kurumu Hicazi şirketinden pazarlık usulüyle ihalesiz et alıp, kendisine tanınan, kamu kurumu diye tanınan bu yasal hakkı tutup da kurumlara bir köprü olarak kendini kullanırsa, yani birkaç şirket, Et ve Balık Kurumunu orduya, KİT’lere, büyük fabrikalara ihalesiz et satmak için bir Truva atı gibi kullanıyor hâline gelirse burada sıkıntı olabilir, şöyle ki: Demin söyledim, et alışlarının toplam listesi herhâlde biraz daha farklı, biraz daha yüksek. Hicazi şirketinden pazarlık usulüyle et alıp ihalesiz bir şekilde orduya sattığınız zaman dolaylı olarak Hicazi şirketi ihalesiz bir imtiyaz sağlamış olur.

BAŞKAN – Pazarlık usulü bir ihale yöntemi midir, değil midir, onu bir tanımlayalım. Yani, şu andaki Kamu İhale Kanunu’nda pazarlık usulü var mıdır? Bir ihale yöntemi midir?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Vardır.

BAŞKAN – Dolayısıyla, o zaman pazarlık usulü ile yapılan alımı eleştirebiliriz. Gerçekten pazarlık usulüyle yapılması noktasında gerekli şartlar oluşmuş mudur, oluşmamış mıdır, tartışalım ama pazarlık usulüyle Devlet İhale Kanunu tanımlamaları arasında bir ihale yöntemi olarak belirlenmiş olan bir yönteme “ihalesiz” dersek bir kavram kargaşasına yol açmış oluruz kanaatındeyim.

Buyurun Aykut Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben önce bir açıklayayım.

Kamu İhale Kanunu’nun 5’inci maddesine göre, açık ihale temel ihale usulüdür ve kanunda öngörülen şartlar oluşmadığı sürece istisnai ihale yöntemleri kullanılamaz. İstisnai ihale yöntemlerinin başında da pazarlık usulü vardır ve bu pazarlık usulü ihalenin de 21/b maddesi vardır; bu, ilansız pazarlık demektir, yani ihale ilan edilmediği için kimse duymamaktadır.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Davetiye usulü, değil mi?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Evet, eski davetiye usulü.

“Deprem, yangın, doğal afet” diye başlayıp sonradan arkasına “idarece öngörülmeleyen durumlar” denmiştir. Yani pazarlık usulü ihale rutin olarak kullanılamaz.

BAŞKAN – Soruyu şöyle soralım o zaman Aykut Bey: “Sizi pazarlık usulü ihaleyle alım yapmaya yönlendiren nedir?” diye soralım o zaman. Oradaki gerekçesini anlayalım, mutlaka bir gerekçesi vardır.

Buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Evet, tamam.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Sayın Başkanım, bir düzeltme yapmak istiyorum. Et ve Süt Kurumunun kamu ihale mevzuatından istisnası ithalatlara ilişkin değil sadece, içeride kamu kuruluşlarının Et ve Süt Kurumundan yapacakları alımlara ilişkin. Onu bir tanımlayalım çünkü uluslararası ihalelerde Kamu İhale Kanunu’ndan istisna yok.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben de öyle dedim ya, kamu kurumlarına satışı...

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Bahsettiğiniz gibi, pazarlık bir alım yöntemidir, evet, açık ihale esastır. Mevzuatı tanımlanmış, acil, öngörülemez, kritik durumlarda başvurulabilecek bir yöntemdir.

Sayın vekilimize ayrıntılı, tek tek listeleri, firmaları, davetleri göndereceğiz. Burada esas olan, rekabetin sağlanıp sağlanamamasıdır. Yeterince kitleye ulaşılıp ulaşılabilmesidir. Bu konuda bizim elimizdeki bilgiler, belgelerde, tarafların yeterince haberdar edildiği, en azından davet edildiği ortadadır. Özellikle 2010-2011’de piyasada et fiyatının hızlıca yükselmesine bağlı olarak yoğun bir ithalat gündeme gelmiş, dolayısıyla mevcut ihale prosedürünün zaman olarak uzun dönem alacağı... Çünkü piyasa düzenleme böyle bir şeydir. Aslında, Toprak Mahsulleri Ofisi gibi, Et ve Süt gibi kurumlar bu manada uluslararası ihalelerde daha rahat hareket edebilmek için özel bir istisna almaya uğraşıyor yıllardır çünkü piyasa düzenleme aniden müdahale etmenizi gerektiren bir şeydir. Uzun zaman bekleyebilme imkânınız, şansınız yoktur, bir anda psikolojiyi, ortamı düzeltmeniz gerekir. O da, bu, hayvansa hayvan, tahılsa tahıl, bir anda piyasaya gelip onu gösterebilmeniz gerekiyor kısa bir aralıkta. Dolayısıyla, bu kapsamda başvurulmuş bir yöntemdir.

Arz ettiğim gibi, bilgileri, elimizdeki dokümanları sayın vekilimize sunarız biz.

BAŞKAN – Aykut Bey, eksik bir şey mi var? Buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Buradaki eksik husus tabii işin tekniğiyle alakalı. Birincisi: Pazarlık usulü ihaleyle açık ihale arasında on beş günle yirmi yedi gün arasında bir fark vardır, ilan sürelerinden. Yani, denildiği gibi, bütün prosedürlere

baktığınızda, sadece yurt dışından hayvanların getirilmesi süresi, piyasaya ulaşması üç ila altı aydır minimum benim bildiğim -o karşıdaki ülkede şey yapılmasıyla- onun için on beş günlük bir sürenin burada kullanılması doğru değil. Kanun koyucu iradesini koymuş. Fiyatlara müdahale etmek anlamında, sadece Et ve Balık Kurumunun ihaleye çıkacağı şeyi, et fiyatlarını 22 liradan 11 liraya düşürmüştür. Müdahale psikolojik bir şeydir, bir de böyle müdahale edecek kurumların zaten kendi stoklarını da tutması gerekir. Onun için bir büyük açık ihaleyle, hatta "part"lara bölerek, yani bir tek firmanın büyük firmaya tekelleşme sağlamasındansa 10-12 firmaya 10-12 değişik bölgede ihale yapmak daha anlamlıdır. Bir de ihale süreçlerini bilen insanlar şunu bilir: Eğer bir ihalede -bunu asla ve kata size söylemiyorum, çok nazik konuşmaya çalışıyorum ama bunu sizin de aynı mütekabiliyetle algılayacağınıza inanıyorum, sadece bir riskten bahsediyorum- usulsüzlük yapılacaksa temel iş, başka ihalede önceden dediğimiz anlaşmanın bozulmamasını sağlamaktır. Burada ne olur? Mesela, diyelim ki inşaat ihaleleri için söylüyorum. Çankaya'da bir ofiste 10-12 firma buluşur; bir firma kazanıcıdır, diğerleri çantacıdır, 13'üncü, bilmeyen bir firma girdiğinde sistematik bozulur. Pazarlık usulü ihale bu yüzden risklidir çünkü sadece davetiye gittiği için diğer ihalelere, ihaleye girecek şirketlerin sizin bilginiz dışında dışarıda anlaşma şansları çok yüksek olabilir. Bunu müfettişler bilirler ve en önemli risk kabul ederler. Kanun koyucu da bunu risk kabul ettiği için "İhaleyi ilan edin. Bir çeteleşme varsa, ihale çeteleşmesi varsa bu çeteleşmeye dışarıdan şirketler girerek doğal olarak işin bu planlanmış hâli bozulsun." derler. Açık ihale bu yüzden önemlidir, ilan edildiği için ve girişte sınırlama olmadığı için. Sizin ihalenize de girmek isteyen firmalar olmuş, gazete haberleri var bu konuda. Girememelerinin sebeplerini anlatmışlar, hatta davaya gitmesi bu rahatsızlığı ortaya koyar. Danıştay şu kararı verebilir: Pazarlık usulü de bir yöntemdir ama şartları bellidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sonuçta, tabii esas olan açık ihale ama kurumun yönetim kurulunun bu anlamda kendilerini bu şekilde mecbur hissettikleri açıklaması kendilerinin takdiri, öyle söyleyelim. Sonuçta, bizim, burada bir yerindelik denetimi yapmadığımız kanaatindeyim ama eğer rekabetin önlenmesi yönünde bir tespit varsa onun da Komisyonumuzla paylaşılması gerekir diye düşünüyorum.

Sonuçta, 1'inci önerideki ceza davası devam ediyor. Ne yapıyoruz?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – İzlemeye devam ediyoruz.

BAŞKAN – Önerinin izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 no.lu öneriyi okutuyorum:

#### **Öneri 2-**

Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğünde, Genel Müdürlük binası ve kombinalarda yapılması gereken modernizasyon ve otomasyon yatırımları ile ilgili olarak;

- Kurumun kira ödemeyi gerektirmeyecek bir binaya kavuşturulması amacıyla; Sincan'daki gayrimenkullerinin değerlendirilmesi veya ilgili kamu idareleri nezdinde girişimlerde bulunulması ve söz konusu idarelerle iletişimin sürdürülmesi,

- Kurumun, Türkiye hayvancılığının gelişmesine katkıda bulunabilmesi, besicileri canlı hayvan piyasasında meydana gelen olumsuzluklardan koruyabilmesi ve et piyasasında fiyatların dengeli bir biçimde oluşması için düzenleyici rolünü yerine getirebilmesi yapacağı yatırımlara bağlı bulunduğundan, söz konusu yatırımları yapabilmesi için ilgili merciler nezdinde girişimlerde bulunması

BAŞKAN – Cevabı alalım.

**Cevap 2 :** Kurumumuz Genel Müdürlük hizmet binası temini yönündeki çalışmalar kapsamında talebimiz Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına iletilmiş olup talebimiz uygun olarak değerlendirilmiş ve mülkiyeti Hazineye ait olan ve Bakanlığımıza tahsisli bulunan Ankara İli Yenimahalle ilçesinde bulunan 16.816 metrekare yüz ölçümlü taşınmazın üzerindeki bina ve müştemilatları ile birlikte devredilmek üzere tahsis Kurumumuz lehine kaldırılmıştır.

Anılan taşınmazın 233 sayılı KHK'nın 54'üncü maddesinin (3)'üncü fıkrasına istinaden, ödenmemiş sermayemize mahsup edilerek mülkiyetinin Kurumumuza devredilmesi konusunda Maliye Bakanlığı Millî Emlak Genel Müdürlüğü ve Hazine Müsteşarlığı nezdinde gerekli yazışmalar yapılmış olup süreç devam etmektedir.

Kurumun, Türkiye hayvancılığının gelişmesine katkıda bulunabilmesi, besicileri canlı hayvan piyasasında meydana gelen olumsuzluklardan koruyabilmesi ve et piyasasında fiyatların dengeli bir biçimde oluşması için, düzenleyici rolünü yerine getirebilmesi için mevcut kapasitesindeki rehabilite gerektiren yatırımların tamamlanması yanında, özel sektörün de uzun süreli kiralama kapsamında, kesimhane, kombina ve soğuk depo yapımı için projeler hayata geçirilmeye çalışılacaktır.

BAŞKAN – Buyurun Kamer Bey.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, özellikle yurt dışından ithal edilen hayvanların köylülere dağıtılma meselesi var. Bizim o taraflarda birçok yerlerde de zaten şikâyet konusu oluyor. Mesela, ineğin tanesini 7 bin liraya veriyorlar, hem de Ziraat Bankasından güya faizsiz krediyle veriyorlar fakat bir süre sonra bu 7 bin liraya verilen ineğin 3 bin liraya, 4 bin liraya düştüğünü vatandaş bize söylüyor ve çok zarar ediyorlar. Bu konuda bir tedbir alınması düşünülüyor mu?

İkincisi, bu “franchising” dediğiniz ne oluyor?

BAŞKAN – Kamer Bey, 3 no.lu öneride o. İsterseniz 2’yi bitirelim.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Olabilir. Bu konuda mademki siz “Fiyat istikrarını sağlayalım, hayvan besleyicilerini koruyalım.” diyorsunuz da ama bu da bir fiilî durum, vatandaşlar çok zarara uğruyor. O konuda nasıl...

BAŞKAN – Şu bina meselesini müsaade edersiniz bir halledelim 2 no.lu önerideki.

KAMER GENÇ (Tunceli) – 2’ nin son paragrafı benim dediğim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – 3’ te de var aynı şey.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Yok, 3’ te yok. Bu “Kurum hayvancılığının gelişmesine katkıda bulunmak ve besicileri canlı hayvan piyasasında meydana gelen olumsuzluklardan koruyabilmesi...”

BAŞKAN – Tamam, anladım.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Oraya giriyor, ben ondan dolayı söyledim.

BAŞKAN – Anlıyorum.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Ayrıca da bu bina Yenimahalle’ de Çiftlik’ te değil, değil mi yani Çiftlik arazisi içinde değil?

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Hayır efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sizin eski binanız mı?

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Hayır efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Yeni bir bina tahsis ediyorlar 8 bin dönüm, 16 bin metrekarelik bir...

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Bu öneride iki tane husus var. Bir tanesi, bina kiralama veyahut da kuruma ait bir binanın, kurumun kullanımına ait bir binanın olması konusu. Bir de hayvancılığın gelişmesine katkıda bulunması noktasında altyapının modernizasyonu ve diğer yatırımların yapılması konusu.

İlk hususla ilgili olarak bir çalışma yapılmış, belli bir aşamaya gelmiş, onu takip ediyoruz. O konuda, arkadaşlarımızın herhangi bir hususta ifadeleri yok, talepleri yok.

Diğer konuyla ilgili olarak, önerinin ikinci kısmıyla ilgili olarak Kamer Bey’ in sorusu...

Buyurun.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI HAYVANCILIK GENEL MÜDÜR VEKİLİ MUSTAFA KAYHAN – Sayın Başkanım, sanırım, damızlık hayvan ithalatıyla ilgiliydi efendim. Müsaadelerinizle ben cevaplayayım.

Efendim, damızlık hayvan ithalatı izne tabi bir işlemdir. Ülkemizin sağlık şartlarına ve teknik şartlarına uygun olan ülkelerden müsaade edilir ve ithalatçı firma birtakım şartları yerine getirdikten sonra Bakanlığımızdan izin alır. Oradaki karantina süreci tamamlandıktan sonra uygunsa bizim görevlendirdiğimiz heyet gider seçimi yapar, ondan sonra da firma kendi imkânlarıyla alımını tamamen kendisi organize eder ve yurt içinde de izlenerek yurt içine girişine müsaade edilir. Burada ülkemizin şu anda damızlık hayvan ihtiyacı bulunmamaktadır özellikle Holstein’ da ancak kombine ve etçi ırklarda henüz ithalat yoluyla talep karşılanmaya devam edilmektedir. Fiyatla ilgili herhangi bir müdahalemiz bulunmamaktadır, zaten damızlık özelliğine göre, verimine göre fiyat değişkenlik arz etmektedir. 1.000 eurodan 3.000 euroya kadar fiyatlar değişebilmekte, ebeveyn kayıtlarına göre, süt verimine göre, yaşına göre fiyat şekillenmektedir.

Arz ederim efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Hayır, benim dediğim bu damızlık değil. Yurt dışından hayvanı getiriyorlar. Banka kredisiyle vatandaşa, köylüye dağıtılıyor. Bilmiyorum, sizin bölgelerde yok mu, bizim orada var. Birdenbire fiyat çok düşüyor.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI HAYVANCILIK GENEL MÜDÜR VEKİLİ MUSTAFA KAYHAN – Efendim, şöyle arz edeyim...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bu fiyat düşmesine birtakım insanların müdahale etmesi lazım. Yazık yani, köylünün varı yoğu, üç beş kuruşu... Bir inek alıyor veya iki üç inek alıyor...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Kredileri sınırlandırdıktan sonra... Kredileri sınırlandırdınız ya...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI HAYVANCILIK GENEL MÜDÜR VEKİLİ MUSTAFA KAYHAN – Efendim, şöyle arz edeyim: 2010'da özellikle sıfır faizli krediyle beraber talep arttı.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Kâr etmiyor ki... Sıfır faizli kredi...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI HAYVANCILIK GENEL MÜDÜR VEKİLİ MUSTAFA KAYHAN – Şu anda o kredilerde de faiz oranları miktara göre yeniden revize edildi. Şu anda da zaten yüksek oranda bir ithalat talebi bulunmamaktadır. Örneğin, geçen sene bizim 90 bin damızlık hayvan girişi yapılmışken bu sene bu 30 bine düşmüştür. Dolayısıyla ithalat talebinde de ciddi bir düşüş söz konusudur.

BAŞKAN – İsmail Bey, ekleyeceğiniz husus var mı?

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Sayın vekilimin haklı olduğu taraf şu: Normalde 2010-2011, birkaç yıl Bakanlığımızın sıfır faizli krediye ilişkin bir uygulamasıyla hayvana dönük çok ciddi bir talep oldu dolayısıyla 3-4 TL gibi fiyatı olan hayvanlar 7-8 TL'ye kadar çıkabildi dönemsel olarak. Arz-talep dengesizliğine bağlı bir fiyat hareketi oldu.

BAŞKAN – Veysel Bey, ne diyorsunuz?

SAYIŞTAŞ TEMSİLCİSİ – İzledim.

BAŞKAN – 2 no.lu önerinin izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 no.lu öneriyi okutuyorum:

**Öneri 3-** Kuruma ait kombinalar ile bu kombinaların ürettiği işlenmiş eti satan franchising et mağazalarının arasındaki üretim-satış dengesinin iyi planlanması, mağaza açma taleplerine izin verilirken bu planlamanın dikkate alınması, et preparatları itibarıyla satışların dengeli olması için fiyat aralıklarının satış dengesini sağlayacak şekilde belirlenmesi, kombinalarca mağazalardan talepler alınırken yığılmanın önlenmesi için 204 sayılı Parçalama ve İşletme Yönetmeliği'ndeki oranlara dikkat edilmesi,

BAŞKAN – Cevabı alalım.

**Cevap 3 :** Gerek Kurumumuza ait et satış mağazaları ve gerekse Kurumumuza bağlı olarak çalışan franchise mağazalarının açılışlarına karar verilirken kombinanın üretim potansiyeli, mağazaların satış fizibilitesinin göz önüne alındığı, et preparatları arasındaki satışların dengeli olabilmesi için de fiyat ayarlamaları yapılarak satış miktarlarındaki denge sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda kombinalarımızca 204 sayılı Parçalama ve İşletme Yönetmeliği'ndeki oranlara dikkat edilmektedir.

BAŞKAN – Veysel Bey?

SAYIŞTAŞ TEMSİLCİSİ – İzledim istiyoruz.

BAŞKAN – “Devam ediyor.” diyorsunuz.

Kamer Bey, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Öneride tabii çok açıklık yok ama öneri yine kapalı birtakım şeyler de söylüyor, fakat cevap da çok şey. Bu “franchise” dediğiniz şeyle belli kişilere satış imkânı veriyorsunuz değil mi?

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – İsim hakkı.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bunlara verirken teminat alıyor musunuz? Mesela, bu arada o 1'inci öneride bu şekilde, işte, et kendilerine verildiği hâlde kurumu zarara uğrattıp eti alıp da kurumun alacağına üzerine yatan firmalar var mıdır? Kurum zarara uğramış mıdır? O bakımdan bunlar da önemli. Herkes mağaza açarken talebini yerine getiriyor musunuz? Bunlardan bir teminat alıyor musunuz? Bu konuda kurumu zarara uğratan firmalar var mıdır? Bu konuda biraz bilgi istiyorum efendim.

BAŞKAN – Cemal Bey, buyurun.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) – Sayın Genel Müdürüm, Et ve Balık Kurumu bayilerinden alacağınız var mıdır, varsa ne kadardır? Alacaklarınız teminat karşılığı mıdır? Bir bunu öğrenmek istiyorum. Takipte alacağınız var mı? Takibe düşmüş alacağınız var mı? Kaç tane Et Balık Kurumu bayiiniz batma noktasına gelmiştir? Çünkü bu satış politikası ile bayilerin ayakta kalması ve kalabilmesi mümkün değildir. Üretmiş olduğunuz malın yüzde 20'si bayileriniz tarafından satılmaktadır. Türkiye'de her üretim yapan fabrika hangi nitelik ve nicelikte olursa olsun bayilerinin yaşaması için koruyucu ve kollayıcı tedbirleri, onun yaşamsal hakkı olan kâr vermek zorundadır. Siz bunları verdiğinizi düşünüyor musunuz? Acaba bu bayileriniz niye batma noktasına gelmiş? Kasaplar odasının bir talebi var. Kasapların her bayisi bir dolabını koymuş, şu anda hem yumurta satmakta hem tavuk satmakta. Bu kasapların talebi doğrultusunda -onlara örneğin birer buzdolabı vererek- paketli ürünlerinizden satma talepleri olduğu hâlde niye vermeyi düşünmediniz

veya düşünmüyorsunuz? Elinizde büyük miktarda stoklar olduğunu düşünüyoruz veyahut da öyle söylediler. Bunları bayilerinize ve halka daha ucuz nitelikte aktarmak için bir yöntem geliştirmeyi düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – İsmail Bey, buyurun.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Bayilere satışlar peşin yapılmaktadır, teminat alınmaktadır. Sadece tek bir bayi ile bir süreçte kaynaklanan hukuki ve benzeri sorun, 58 bin TL gibi bir alacak takibi söz konusu şu an, tek bir rakam olarak. Uygun görürseniz heyetinizi kısaca bu konuyla ilgili bilgilendirmek istiyorum.

Tabii kamu kurumu olarak perakendede bir mağazacılık yapmak gerçekten zor mevzuat olarak, ticari refleks olarak. 2011 yılında başlayıp 2012 yılına sarkan sözleşmelerle 79 civarında bir isim hakkıyla mağaza kurulmuş. Baktığınızda, aslında bu işi yapanların çoğunun bu meslektan gelmediği de görülüyor. İşin ayrıntısını, ticari sırlarını, risklerini de çok analiz edemediği görünüyor kişilerin. Bugün gelinen noktada mağazacılık bizim için radikal bir değerlendirme konusu yani Et ve Süt Kurumunun üstlendiği yeni rol kapsamında da perakende kısmını yeniden gözden geçirmesi gerektiği kanaatindeyim, bu benim fikrim. Çünkü ben dört yıldır genel müdürlükteyim, bu karar alınlı birkaç yıl olmuş. Şu an hukuki sözleşme var, süreç devam ediyor ama şu bilgiyi vereyim heyetinize: Bizim bu mağazalar üzerinden sattığımız her ette tonda 2,5 TL gibi bir zararımız var yani yüzde 14'e varan bir marjla çalışıyor bu...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ton mu, kilo mu?

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Kilo, TL olarak yani 2,5...

BAŞKAN – Bu zarar nereden kaynaklanıyor?

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Çünkü zaten biz piyasaya müdahale ederken karkas fiyatı belli bir eşikte alıyoruz piyasayı bir dengede tutabilmek için. Kurumun kamu kurumu olarak işletme maliyetleri, cari giderleri, sabit harcamaları ortada ve üzerine bunlara yüzde 14 gibi bir marjla etlerimizi teslim ediyoruz ve bu insanlar da -sayın vekilimin dediği gibi- ticari hayatı sürdürmekte zorlanıyor bugün gelinen noktada. Dolayısıyla, evet, yoğun şekilde çalışıyoruz, geçici çözümlerle bunları rahatlatmak için bazı önlemler de aldık, almaya devam ediyoruz ama kişisel kanaatim, bayilik sistemini Et ve Süt Kurumu radikal olarak yeniden değerlendirmeli işin perakende kısmında çünkü ayrıntıyı girdikçe kurumsal maliyetimizin arttığı görünüyor. O manada, biz belki daha hakem rolüne bürüneceksek daha toptan, daha üst bir noktada alış satış operasyonu yönetmemiz gerekir. Özel sektörün karşısında bu manada çok yaygın bir şekilde olmamız gerektiği konusunu paylaşmak istiyorum.

Stoklarımızda göreve başladığımızda 9 bin ton gibi bir et vardı ama bugün 6 bin tonlara düştü, stoklarımızı da hızlıca eritmeye çalışıyoruz. Sayın vekilimizin söylediği gibi, kamuoyuna ramazanın da gelişini göz önüne alarak yeni, et tüketimini artırmaya dönük bir açıklama yapacağız. Bu manada, bir miktar daha hareket geleceği kanaatindeyiz.

Şimdilik bu kadar arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Öneriyle ilgili olarak başka söz talebi yok.

Veysel Bey...

SAYIŞTAŞ TEMSİLCİSİ – İzleydim istiyorum.

BAŞKAN – Önerinin izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 no.lu öneriyi okutuyorum:

**Öneri 4-** Raporun ilgili bölümlerinde yer alan diğer öneri ve tavsiyelerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN – Cevabı alalım.

**Cevap 4 :** Raporun ilgili bölümlerinde yer alan diğer öneri ve tavsiyelerinde yerine getirilmesine çalışılacaktır.

BAŞKAN – Önerinin izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Söz talebi olan arkadaşlarımıza söz vereceğim.

İsmail Bey lütfen not alın. Arkadaşlarımızın soracakları sorular mutlaka olacaktır. Soru sormak isteyenlere sırasıyla söz verdikten sonra size söz vereceğim. Eğer sorulan sorularda teknik hazırlığı gerektiren bir husus olursa Komisyon tutanaklarının tarafınıza iletilmesinden itibaren on beş gün içinde yazılı olarak da cevap verebilirsiniz.

Bünyamin Bey, buyurun.

BÜNYAMİN ÖZBEK (Bayburt) – Sayın Genel Müdürüm, Erzurum Et Kombinasında sıralı kesimler oluyor yani diyelim, vatandaş kayıt yaptırıyor, sırası geldiğinde bu kesimler yapılıyor da... Şimdi, bizim Bayburt ilinden Erzurum'a bu tür kesimler gidiyor.

Diyelim ki sıra vatandaşın birine geldiğinde iki hayvan kestirecek, onu kalkıp Erzurum'a götürüyorlar. Acaba Bayburt iline veya Erzurum'da kesim yapılan farklı illere kontenjan verilerek ayın belli bir gününde "İşte, Bayburt'un kesimini yapacağız -atıyorum- 250 baş kesim yapacağız eğer kontenjan da dolmuyorsa yine Erzurum'dan sırası gelen kesimler yapılabilir." Böyle bir imkân sağlanabilir mi? En azından çiftçi bir kamyon tuttuğunda ortak hareket etme imkânı bulabilir. Bu hususta bir değerlendirme yapmanız mümkün mü?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – İsmail Bey, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdürüm, bu Et ve Süt Kurumu Türkiye'de düzenleyici bir kurum normalde. Türkiye'de tüketilen et miktarının ne kadarını siz temin etmektesiniz? Tabii bizim ülkemizdeki bu sürekli yukarı doğru ve aşağı doğru dalgalanmalar üreticimizi son derece üzmektedir ve önlerini de görememektedirler. Dolayısıyla şu son günlerde de et fiyatlarında yine bir kıpırdanma, yine bir yükselme mevcuttur ve her ilde de düzenli bir pazarlama ağına benim gördüğüm kadarıyla yok galiba, belli yerlerde var, belli yerlerde yok. Dolayısıyla da tam düzenleyici rolü istenildiği şekilde yerine getirdiğini ben çok düşünüyorum doğrusu, daha fazla çalışılması lazım.

Diğer taraftan, sütle ilgili hiçbir şeyinizi ben görmedim, o konuda sadece isim var. Sütte gerçekten de çok büyük bir dalgalanma görülüyor. İşte, yeri geliyor, süt 45 kuruşa düşüyor; diğer taraftan, işte bugünlerde 80-90 kuruşlarda. Ama perakende bazına baktığınız zaman, mesela, biz tüketiciler veya vatandaşlar bunu aşağı yukarı 2-2,5 lira civarında falan tüketiyor dolayısıyla aradaki makas çok yüksek. Biz bu makasın daraltılması için bu pazarda da dengeleyici olarak sizlerin etkin rol almasını istiyoruz. Diğer taraftan, biz tabii ki Süt birliklerine de şunu öneriyoruz: Belki perakende sütü onlar da pastörize edip perakende satsarlarsa, üreticilerinden belki daha yüksek fiyata, diyelim ki 120 kuruşa alıp perakendede 1.600-1.500 civarlarında satabilir. Yoksa bu piyasada düzenleyici unsur olmadığı müddetçe serbest ticaret yapan firmalar bazen anlaşıyorlar ve dolayısıyla da çok büyük dalgalanmalara neden oluyorlar. Bu konuda tedbirlerin alınması gerektiğini ben düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Tufan Bey, buyurun.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Et ve Balık Kurumu iyi yönetilmeyen bir kamu iktisadi teşebbüsü olmuş maalesef yani adı hep kötü işlerle anılır bir kurum olmuş. İhalelerde mafyanın kol gezdiği bir kamu kurumu olmuş. Diyarbakır İşletme müdürüyle işletme müdür yardımcısının on yılı aşkın bir süredir birbiriyle kavgalı olduğu, birbirlerini odalarında dövdüğü -Diyarbakır'daki olayın da sonucu ne oldu diye öğrenmek istiyorum Sayın Genel Müdürüm- bir kurum olmuş.

Bu arada, yapması gereken en küçük işlemlerini bile yapmamış. Yani "Karkas kalitesi ve verimi yüksek olan hayvanların üretimde kullanılması." diyor. Yetmiş yıllık kurum burası, tabii ki karkas kalitesi ve verimi yüksek et kullanacaksınız. Yani bunu söylemeye... Nasıl bu konuda Sayıştay sizi uyarıyor? Sayıştayın uyarısı olmaması gereken en önemli şeylerden birisi bu. Faaliyet zararınız yüzde 420, sermayenizin tamamını kaybetmişsiniz neredeyse "yüzde 70'i" deniyor. Tek alıcınız, hatta en büyük alıcınız Millî Savunma Bakanlığına yaptığınız teslimatlarda bile sıkıntı var ve ceza yiyorsunuz. Tabii bu şimdiki genel müdürün problemi değil elbette ama kurum olarak Et ve Balık Kurumunun problemi. Ben diliyorum bir an evvel bir disiplin gelsin Et ve Balık Kurumuna. Daha eğitim eksikliği var, bilgi işleme ile ilgili bir sürü eksikliğiniz var, bir yeknesaklık sağlayamamışsınız. Yani her şey problem gibi gözüküyor Et ve Balık Kurumunda. Valla çok gayret gerekiyor sizde Sayın Genel Müdür. O Diyarbakır konusunda da son gelişmelerden bir bilgi verirsiniz sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Siz ne zaman geldiniz Sayın Müdürüm?

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Dört ay oldu.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayıştay denetçisisiniz?

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Sayıştay denetçisiyim. Toprak Mahsulleri Ofisinin Genel Müdürüydüm daha önce. Dört yıl özel sektöre geçtim, şimdi buradayım.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bunu en iyi sizin bilmeniz lazım.

BAŞKAN – Adnan Bey, buyurun.

ADNAN YILMAZ (Erzurum) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünün, 2012 yılında 76 büyükbaş, 313 küçükbaş hayvan ithal ettiğini belirtmiş oldunuz Sayın Genel Müdürüm. 29/5/2013 tarihi itibarıyla sekiz tane kuruluşunuzda 6 bin ton stokunuzun olduğunu belirttiniz. Bizim Erzurum depolarında kaç ton stokunuz vardır? Biz Erzurum'da şöyle bir sistem geliştirdik: Belediyelerimiz tarafından... Yakutiye Belediye Başkanlığımız 1 milyon düzeyinde et aldı, buna karşılık hayvan verdi -diğer belediyeler de- fakirlere dağıtmak üzere. Şimdi, bu depolardaki durumda iki ay, üç ay zaman veriyorsunuz hem ücret bakımından hem de hayvan kesimi bakımından. Buralarda depo kiralamayı düşünüyor musunuz? Bu sürenin kısaltılması için bir önlem alacak mısınız?

Diğer Genel Müdürümüz süt konusunda yani hoştayn ineklerin ithaline gerek olmadığını belirtiyorsunuz. Simental olarak ithali düşünüyor musunuz? Bizim yöremizde çok önemli. Hakikaten, Doçent Doktor Hüseyin isminde bir Et ve Balık Kurumu Bölge Müdürünüz var, sizin şahsınızda çok teşekkür ediyorum. Doğrudan doğruya hem Atatürk Üniversitesiyle hem de halkla iletişim hâlinde. Hayvan pazarını kesince kendisini orada gördüm. Çok memnun oldum. Bu hususta teşekkürlerimi iletiyorum.

Bu soruların cevabını yazılı olarak da bildirmenizi talep ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Kemal Bey, buyurun.

KEMALETTİN YILMAZ (Afyonkarahisar) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Süt ve et, stratejik bir tarımsal üründür. Yumurta-tavuk ilişkisinde olduğu gibi, eti süttten, sütü etten ayırmak mümkün değildir. Kayıtlarda vardır, geçen seneki Komisyon toplantımızda eti konuşurken konu süte geldi. Hatta, yanlış hatırlamıyorsam, Aslan Bey “Ya konumuz etti, nereden süte geldik?” diye sitemde bulundu. Ancak, alınan son Bakanlar Kurulu kararıyla Genel Müdürlüğün adı Et ve Balık Kurumu olmaktan Et ve Süt Kurumu statüsüne kavuşturulmuş. Bana kalırsa, isabetli bir yaklaşım. Ancak, henüz altı doldurulmamış, görev tanımı yapılmamış gibi geliyor bana. Daha fonksiyonel olabilmesi için -ki bu et ve süt stratejik ürünlerdir- Genel Müdürlük statüsünden çıkartılarak, görev ve yetki tanımı çok iyi yapılarak, tıpkı Telekomünikasyon Kurumu gibi, EPDK gibi özerk bir yapıya kavuşturulması Türkiye tarımına çok ciddi katkı sağlayacaktır. Yoksa, kurumun görevi sadece ithalatta bulunmak, mandıracılık ve kasaplık yapmaktan ibaret olmamalıdır. Diğer taraftan, Türkiye hayvancılığının önünün açılması için hayırlı bir adım olarak görüyorum bu hâliyle bile ama altının iyice doldurulması lazım. Ama, biraz evvel ifade ettiğim gibi, özerk bir yapıya kavuşturulursa çok ciddi faaliyetler yapabilecektir diye düşünüyorum. İthal etten, canlı hayvandan Türkiye'nin kurtulabilmesi için, çiftçilerimizin gelir seviyesinin yükseltilmesi için -hatta son zamanlarda Avrupa Birliğine süt satacağız diye haberler de çıktı, güzel bir gelişme- burada Avrupa Birliğindeki çiftçilerle bizim rekabet edebilmemiz için böyle özerk bir yapıya kavuşturulmasında ciddi yarar var diye düşünüyorum.

Son zamanlarda girdi maliyetlerinden dolayı çiftçilerimiz... Biraz evvel de ifade edildi, gerek sıfır faizli kredi veya gerekse her bilenin de bilmeyenin de bu işe soyunmuşluğundan dolayı ciddi zarar eden üreticilerimiz oldu ve 6-7 bin liraya aldığı hayvanı 3-4 bin liraya satamaz hâle geldi. 20-30 kilo, hatta 40 kilo süt veren hayvanlarını, girdi maliyetlerinin yüksekliğinden dolayı -damızlık hayvan diyoruz biz bunlara- kestirmek istiyorlar ama kombinalara geldiklerinde de, müracaat ettiklerinde, iki üç ay gibi bir sıra verildiğini görüyoruz. Bu konuda, biraz evvel yine arkadaşımız sordu ama, bu kombinaların sayısını artırmayı, Türkiye geneline yaygınlaştırmayı düşünüyor musunuz? Özellikle bu özerk yapıya kavuşturulması konusunda görüşlerinizi öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ramazan Bey, buyurun.

RAMAZAN KERİM ÖZKAN (Burdur) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Tarım Bakanlığının değerli bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Et ve Süt Kurumu olmasından ben de mutluluk duyduğumu ifade etmek isterim. Ancak, ülkemizde et ve süt üreticileri şu anda yine mağdur durumda. Anadolu'yu dolaşıyoruz, girdi maliyetlerinin arttığını, yem fiyatlarının çok yüksek fiyatlara ulaştığını ama etin üretim maliyetinin altında, her kiloda 2 lira, sütte de her kiloda yaklaşık 20-30 kuruş zarar eden... Üreticilerimiz bir şekilde şu anda hayatını idame ettirmeye çalışıyor. Destekler var, destekleriniz bir yıllık süreçlerde veriliyor, süt desteği zamanında verilmiyor, yem desteği zamanında verilmiyor, mazot desteği zamanında verilmiyor. Vatandaş Ziraat Bankasına ve özel bankalara borçlanmış durumda. Traktörünü satıyor, tarlasını satıyor, yurt dışındaki tasarruflarını, ailenin tasarruflarını bu sektörde kullanmaya başladı.

Artık Et ve Süt Kurumu oldunuz, Ankara'daki çalışmanızı takdirle izliyorum, gayet güzel çalışmalarınız var. Ancak, Hükûmetin buraya yeterli kaynağı aktarıp denge alımları yapması gerekiyor. Örneğin, besinin üretim maliyeti 16 lira, 14 liraya kesim yapılıyor, 2 lira zarar. Burada bu kurum olarak da siz o 2 lirayı sübvansetmelisiniz ki sürdürülebilir bir besicilik olmalı.

Aynı şekilde süt de. Süt hayvanları kesime gidiyor. Burdur pazarına gidiyorum, inanın Burdur pazarında -bu hafta pazar günü gelin görün- bir vatandaş, 3-5 tane kadın geliyor güğümleriyle, o güğümlerden en az 2-3 ton süt topluyor ki sütü sağılan bu hayvanlar bir saat sonra Afyon'a gidiyor, Bolvadin'de sucuk oluyor. Bunlar bacasız fabrika. Bu bacasız fabrikalar kapanıyor. Onun için, besiye destek veriyoruz. Ankara'da mezbahalar var. Geçen gün Beypazarı'ndaydım. Beypazarı'nda "Mezbahamız ruhsatlı değil, teşvik alamıyoruz." diyorlar. Ankara'ya ulaşım için rapor sorunlarıyla karşılaşılıyor. Aynı il içinde raporda sorun var. Çubuk'tan sizin mezbahanızdan gelecek hayvanla ilgili rapor isteniyor, Gündül'den gelecek hayvan için rapor isteniyor. Doğru, şehir içinde de artık menşe işaretlemesiyle bunların gelmesi gerekir. Vatandaş köyünden 60 kilometre ilerideki ilçeye gidecek, tekrar bir yere gelecek... Bu işleyişte de bir sorun var. Yani rapor ve menşe işlerinde il içinde sorun var. Yani Haymana'dan sizin mezbahaya, Sincan'a gelecek bir hayvan için bizim menşe işaretlemesini kabul etmemiz lazım ki bu hayvanlar pedigrili, kulak küpesi takılmış, kayıtlara girmiş hayvanlar, aynı il içinde ama buradan Bolu'ya gidecekse, Konya'ya gidecekse onda rapor isteyelim ama il içindeki durumlarda rapor yerine menşe işaretlemesiyle bu işin çözülmesi gerekiyor, burada büyük sorun var.

Süt dedim, sütte destekleme. Şimdi, biz Burdur olarak günde bin ton süt üretiyoruz arkadaşlar şu anda, günlük bin ton süt üretiyoruz. Sütümüz çiğ süt olarak Atatürk Orman Çiftliğine, Pınara, Tikveşliye, Dimese, ta Zonguldak Çaycuma'ya gidiyor. Bunların organize edilmesi lazım. Bizim orada bir süt entegre tesisi vardı, özelleştirildi. Denge alımları yapmak için bu sütün popülasyonun bol olduğu yere bir entegre tesis Hükûmet tarafından kurulmalı yani orada denge alımı yapmalı. O bölgeye Aydın gelebilir, Denizli gelebilir, Isparta gelebilir, Antalya gelebilir ama bizi sütümüzü nakliyeyle pahalılaştırıyoruz, vatandaş sütle uğraşmıyor, sütle uğraşanlar para kazanamıyor, arkasından da nefret ediyor. Bir eczacı arkadaşım var, sektöre girdi, 3 milyon dolar para yatırdı, şimdi kafayı da oynatmış, bitti. 2 mühendis çocuğu vardı, onları da çekti.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Eczacılık yapsaydı!

RAMAZAN KERİM ÖZKAN (Burdur) – Eczacılık yapsaydı ama bu nedir?

AHMET YENİ (Samsun) – Kendi işini yapsaydı.

RAMAZAN KERİM ÖZKAN (Burdur) – Kendi işini yaptı, artırımını yaptı, acaba üretime de katkı koyabilir miyim... Doğru, herkes kendi işini yapmıyor. Saray Halıları döndü, hayvancılık yapıyor şimdi. Koç basını bıraktı, gitti şimdi Trakya'da şey yapıyor. İstihdam arkadaşlar. İstihdamı kim yaparsa, doktor yapsın, mühendis yapsın, bilmeyenler... Ama bunu bilenleriyle beraber yapıyor. Fakat, önünü göremediği için, sütü para etmediği için, etini para ettiremediği için bu insanlar battı. Doğru, ben de katılıyorum, kendi işini yapsaydı. Yani bu sadece veteriner hekimlik iş değil, bu, çiftçinin işi değil. Yani bir şeyler yapılması gerekiyorsa bunların desteklenmesi gerekiyor.

Vatandaş şunu söylüyor Sayın Başkanım: "İthal hayvanı getiriyorsunuz, süt tozunu getiriyorsunuz, tereyağını getiriyorsunuz, biz ithal yem istiyoruz. Saman da geliyor. O zaman bu ucuzsa diğer ülkelerde, ithal yem de getirsin devlet." Buna... karşı çıkacaktır ama mademki bu ithalat... Süt tozu ithal etmiyorlar, onu destekle veriyorlar şu anda ama zamanında sütü, tereyağını Avrupa Birliği ülkelerinden aldık. Bu ithalatların kesinlikle... Bakın arkadaşlar, biz Chevrolet'le, tanıştık, Henry Ford'la tanıştık, angusla tanıştık. Bunlar kamyon markası değil, bunlar ırklarımız. Simental diyorsunuz. Şu anda Karadeniz Bölgesi simentale adapte olmuş, çok güzel gidiyorlar. Vatandaş kendi spermasını alıyor. Vatandaşa da artık spermasını, işletmesini, sperm üreten veteriner geliyor, diyor ki: "Kardeşim, benim hayvanıma simental koyacaksın, işte benim tohumum." Yani artık teknoloji de ilerledi, parklarımız var. Bu konuda vatandaşlarımızı bilinçlendirmemiz gerekiyor. Sabahleyin şöyle de görüştük, Karacabey'le iş birliği yapabiliriz, Lalahan'la iş birliği yapabiliriz bu konularda. Ortak bir çalışmayı, sürdürülebilir bir tarım ve hayvancılık, önü görülebilir ve desteklerinizle, lütfen, Bakanlık olarak da bir yıllık değil, en az beş yıllık diyoruz; Amerika'da beş, Avrupa'da yedi yıllık veriliyor destekler.

Önünü görebilmesi açısından bunu tekrar burada yineliyor, hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Kamer Bey, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, bu Genel Müdürlüğün 2011 yılında kestiği hayvanlar içinde tüberkülozlu ve brusella hastalığını taşıyan hayvanlar var. Bunlardan da kavurma yapıp piyasaya veriyorsunuz. Ama kavurma yaptığınız bu etlerin ambalajına yazmıyorsunuz "Bu tüberkülozlu hayvandır, bu brusella..." Bu tabii aslında tehlikeli. Bu hastalık insanlara da geçebilir. O bakımdan, bence bunu yapmak lazım. 2.100 küsur hayvan satmışsınız böyle.

Ayrıca, Sayıştay raporunda var “Bazı kişiler ihraç kaydıyla süt tozu ithal ediyorlar.” diyor. Bunun ne avantajı var? Yani çok miktarda ihraç kaydıyla süt tozu Türkiye’ye ithal ediyor ama bunu ihraç ediyor mu etmiyor mu? Bu sizin kontrol edeceğiniz bir şey midir? Sayıştay raporunda bir yerde var, diyor ki: “Hayvancılığın geliştirilmesi için dışı hayvanların kesilmemesi lazım. Ayrıca süt tozunun ithalinin önünün kesilmesi lazım.” Bu konuda düşünceniz ne?

Bir de hangi ülkelerden, ne kadar miktarda son beş yılda hayvan ithal edildi? Yani özellikle son Tarım Bakanına Fransa’dan ithal edilen hayvanlardan dolayı kendisine bir ödül verildi. Şövalye değil mi? Yani çok tebrik etmek lazım. Zaten Fransa bizimle çok iyi, dost bir ülke. Kendi köylümüzü kalkındırmıyoruz, Fransız çiftçisini kalkındırıyoruz, oradan şövalye madalyasını alıyoruz. Bu konuda bilgiler istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET AKYÜREK (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Genel Müdürümüzü TMO’dan iyi bir şekilde tanıyorum, faaldi. İnşallah, bu Et ve Balık Kurumunu da düzeltir ve önümüzdeki tarihlerde inşallah onun başarılı olduğunu görürüz.

Hepinize başarılar diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – İsmail Bey, buyurun.

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Sayın Başkan, Sayın Vekilimiz Bünyamin Bey’in sorusu kapsamında bir açıklama yapmak istiyorum.

Evet, bizim dokuz noktada kombinamız var. Bunların sayısını çok artırmalı mı, her yere kombina kurmalı mı? Bunu şu şekilde cevaplandırmak istiyorum: Aslında bizim iktisadi olarak yapmamız gereken şu: Bugüne kadar Et ve Balık Kurumu eti yönetme ağırlıklı bir faaliyet yürütmüş, aslında biz canlıyı yönetmeliyiz. Yani, ne demek bu? Et piyasasına baktığınızda, zaten iktisadi olarak arz açığı olan bir piyasa, bir üretim fazlalığı yok. Ne var? Dönemsel kırılmalar var. Kurban bu piyasada bir kırılmadır. Türkiye’de büyükbaşın yüzde 26’sı kurbanda kesilir, küçükbaşın yüzde 30’u kurbanda kesilir. Bir de “döküm mevsimi” diye bir şey vardır hayvancılıkta. Yani on iki aylık periyoda baktığınızda, aslında belli aylarda kesime gelen bir yoğunluk vardır, aslında diğer aylarda açık vardır. Oysa, biz hayvanı kesip et olarak stokladığımızda, iktisadi anlamda zaten bir maliyet dünyasına dalmış oluyoruz çünkü şokladığımız, stokladığımız eti serbest piyasada değerlendiremiyoruz, kurum olarak bir maliyete girmiş oluyoruz. Bu kapsamda yeni dönem politikamızın temelinde şu olacak: Eti değil, canlıyı yönetme. Onun için, ana statümüz hazırlandı, sayın vekilim sordu, doğru, “Sütte ayrıntıyı göremedik.” diye çünkü ana statü henüz yayımlanmadığı için takdim edemedik, göremedik. Biz orada çok sayıda araç koyduk, enstrüman koyduk piyasayı düzenleme anlamında. Mesela, bunlardan biri erken kesim, geç kesim primidir. Ne demek bu? Bugün bir yoğunluk var, insanlar yoğun, hayvanını kestirmek istiyor ama bizim iki ay sonra o hayvanın kesilmesine ihtiyacımız var, bir buçuk ay sonra. Besiciye gerekirse diyeceğiz ki: “Getirme, beklet. Bir buçuk aylık, bir aylık maliyetini de ödüyorum, onu bir ay sonra keselim, canlı olarak kestiğimiz eti taze piyasaya sürebilelim. Stoklamaya girip bu ülke kaynağında bir maliyet yaratmayalım.” Bu kapsamda bir hazırlığımız var.

Yine biz Bayburt’a da gidip oradaki sorunu çözebiliriz, Erzurum’da, Tunceli’de, bütün illerde, Burdur’da da çözebiliriz ama buradaki temel hareket noktamız da şu olacak: Takdir edersiniz ki kombina denen şey entegre bir tesis ve çok ciddi bir çevresel atığı olan yani atık yönetimi tesisle aynı şekilde eş değer olan çok ciddi bir maliyet. Dünyada her yerde kombina olma gibi bir şey yok yani bir iktisadi refleks yok. Ama ne var? Bayburt’da, bir ilse bizim oradaki besicinin sorununu çözmemiz gerekiyor. Ne yapacağız? Gerekirse oradaki hayvanları toplayacağız, yerinde çözeceğiz, Erzurum’da biz keseceğiz veya Burdur’da toplayacağız, Eskişehir’de, şu ise orada keseceğiz. Yani yerindeki sorunu inşallah çözeceğiz ama her ile kombina yapma gibi bir iktisadi refleks beklemek bu ülkenin kaynaklarını kullanma anlamında doğru görünmüyor. Bunu heyetinize arz etmek istiyorum. Bu kapsamda zaten Bakanlığımızda veriler vardı. Şimdi biz oturduk, Türkiye’de bütün illerin süt hayvancılığını, ette, beside et işletmesini, süt işletmesini, oradaki özel sektör refleksini, besicinin piyasa alışkanlığını, piyasa altyapısını, hayvan pazarlarının durumunu tek tek Türkiye’nin haritasını eşleştirip nereden bize ihtiyaç var, nerede müdahale etmemiz gerekiyor, bunu çıkarıyoruz. İnşallah, yakın bir zamanda netleşecek. Bu kapsamda, ülkede ihtiyacı olan her noktaya çok rahat girip oradaki besicimizin, oradaki yetiştiricimizin sorununu çözebileceğiz. Bunu bu şekilde arz etmek istiyorum.

İsmail Bey'in, Uşak Milletvekilimizin sorusu: Tüketicinin ne kadarını Et ve Süt Kurumu temin ediyor? TÜİK rakamı 2012; 916 bin ton Türkiye'nin kırmızı et üretimi var. Et ve Süt Kurumunun yıllık kapasitesi, kullandığı 35 bin ton gibi yani biz bu piyasada yüzde 3-4 arası bir marjı yönetiyoruz toplama baktığınızda ama geçmiş yıllarda ağırlıklı ithalat da söz konusu olmuş. Burada sadece şunu söylemek istiyorum: Aslında bir piyasa düzenleme rolü üstleniyorsanız buradaki oranın çok yüksek olması gerekmiyor, etkiniz önemli yani yüzde 2-3'le de piyasayı yönetebilirsiniz. Ne derece vurucu, ne kadar etkili olabildiğiniz önemli. Bu manada düzenleyici rolümüzü tam olarak yerine getiremediğimiz, her yerde olmadığımızı söyledi sayın vekilimiz. Biraz önceki yaptığım açıklama bunu kapsıyor. Doğru, bugüne kadar ulaşamadığımız, eksik noktalar olmuş, stoka bağlı olarak tıkanmalar olmuş ama önümüzdeki süreçte iş yapış şeklinizi değiştirmeye bağlı olarak talep olan her noktayı çözebileceğimize inanıyorum. Bu kapsamda heyetiniz takdir eder ki bir zamana ihtiyacımız var. İnşallah, kısa zamanda çözülecek.

Süt konusunda, evet, yeni giriyoruz. Tırnak içinde, bizim de ilave öğrenmemiz gereken şeyler var çünkü süt piyasasında bugüne kadar bir düzenleme, piyasa müdahale sistemi yoktu. Genel refleksleri biliyoruz, sektörü biliyoruz ama işin piyasa düzenlemesi anlamında, muhtemel süreç içerisinde çözmemiz gereken birkaç şeyi olabilir. Biz bu konuda çok ciddi şeyler getirdik ana statüde, işleme yardımıydı, depolama yardımıydı... Biraz önce konuşmamda arz ettim, uzun dönemli kiralama garantili özel sektöre depolama yatırımı yaptırılması. Yani, ne demek bu? Gerekirse ihtiyacımız olan yerlerde devlet yatırım yapmayacak, özel sektör dinamizmini devreye koyacak, kiralama garantisiyle ihtiyaç olan yerlerde o altyapının yapılmasını sağlayacak.

İrfan Bey, Sayın Vekilimiz, bizim hâlimizi kendi diliyle özetledi. Et ve Süt Kurumu, evet, biraz kötü bir imajla anılmış geçmişte yaşanan bazı sıkıntılarla. Ama, takdir edersiniz ki bu kurum ve kaynakları bu ülkenin değerleri, sizin ve hepimizin değerleri. Onun için, bu kuruma zarar gelmemesi gerekiyor. Yani bugün bu kurumun deposundaki etler, satılan, piyasaya sürülen etler tamamen bu ülkede besicilerin yetiştirildiği hayvanların etleri. O manada kurum satışta zaman zaman sıkıntılar yaşamış kamuoyundaki yanlış algılamalara bağlı. Bizim de bu konuda ilave önlemler almamız gerekiyor. Ona ilişkin kamuoyunu aydınlatma anlamında bazı şeylerimiz olacak.

Çok kısa, Diyarbakır'da, bir çalışanımızın, kişisel olarak, sivil insanlardan para toplamasına dayalı bir soruşturma söz konusuydu sayın vekilimizin bahsettiği. Bizimle ilgili tarafında kurumda çalışan bir işçi olmasıydı bu kişinin ama kurumun kurumsal niteliğiyle bir organik bağı yoktu. Ama, soruşturma kapsamında kombina müdürünü görevden aldık, orada ismi geçenleri aldık, yargı süreci orada da devam ediyor. O manada biz yapmamız gereken ne varsa yaptık. Onu arz edebilirim.

Millî Savunma Bakanlığındaki teslimlerdeki cezaların teknik yönleri var. Onu, uygun görürseniz size yazılı arz edelim.

Adnan Bey, Sayın Vekilim, Erzurum'daki stokları sordu. 1.250 ton gibi bir stokumuz var şu an orada. Birkaç belediyemizle güzel uygulamamız oldu, inşallah, zannederim, başka yaygınlaşacak şeyler de olacak.

Kemalettin Bey, Sayın Vekilimiz, bahsettiğim süt için "Görev tanımı yapılmamış, kurul olmalı, özerk yapıya ne diyorsunuz..." Kesinlikle katılıyorum. Bütün tarımsal piyasaların, Toprak Mahsulleri Ofisi, et, süt, ÇAYKUR hepsinin bir tarımsal piyasa düzenleme kurulu olarak yeniden şekillenmesine ihtiyaç var. Gerçekten hem bir KİT yapısı hem de bu manada bir piyasa düzenleme rolü zaman zaman bu işi yürütmeye çalışan sorumluları zor durumda bırakıyor. Bir iktisadi taraf var, öbür tarafta bir hakem rolü var. Bu manada, süreç içerisinde siyasi otoritelerin de desteğiyle burada bir şey yapılacak kanaatindeyim. Sayın vekilim, uzun dönemli sıralardan bahsetti. Biraz önce konuşma metnimde geçti. Biz uzun dönemli sıraları kaldırdık, şu an besicilerimizin kısa dönemlerde taleplerine cevap verebiliyoruz.

Ramazan Bey'in soruları genel tarımsal ve hayvancılık piyasasına ilişkin bir analizdi. Doğrusu, hani, cevap anlamında yazılı genel açıklamaları uygun görürseniz verelim.

Kamer Bey'in, Sayın Vekilimizin bahsettiği brusella hastalığı bunlar şarta tabi kesimler teknik tabir olarak. Yani, işin teknik izahını veterinerlik anlamında yazılı cevaplandırabiliriz, sadece şu kısmını hatırlatmak istiyorum: 40 derecenin üzerinde bu hastalıkların teknik olarak öldüğü, yok olduğu uzmanlar tarafından 40 ve 80 derece özelliğine göre... Bizim kavurma yaptığımız süreç de bu 120 derecede kaynayan bir işleme prosesi demek. Dolayısıyla, teknik anlamda hiçbir sorun yok. Bunlar insan sağlığı anlamında değerlendirilebildiği için, otoriteler tarafından böyle raporlanabildiği için değerlendiriliyor.

Dişi hayvan kesimi yapmıyoruz biz Et ve Süt Kurumu olarak. Sadece rapora tabi olan yani sürecini tamamlamış, artık kesilmesi gereken dişi hayvanların rapor kapsamında kesimi söz konusu.

Son beş yıldaki ithalat rakamlarımızı da yazılı arz edeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA KAYHAN – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sizinle ilgili soru mu vardı Mustafa Bey?

HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA KAYHAN – Evet efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA KAYHAN – Bu süt tozu ithalatı, simental ithalatı, bir de il içi hayvan hareketleriyle ilgili, müsaadeleriniz olursa cevap vermek istiyorum.

Efendim, 2009 yılından beri uyguladığımız süt regülasyon programıyla, DİR kapsamında bile olsa, yurt dışından ithalata sıfır gümrükle müsaade edilmemektedir. Yurt içindeki üretim maliyetiyle yurt dışındaki fiyat aralığı Bakanlığımız destek bütçesinden tahsis etmek şartıyla yurt içinden temini sağlanmaktadır. Bunun bir de üreticiye yansıyan boyutu vardır. O da şu efendim: Biz sanayiye kota tahsis etmek suretiyle, özellikle mevsimsel arzın fazla olduğu dönemlerde içerideki sütü absorbe ederek, piyasadan çekerek toza dönüştürmek suretiyle kota tahsis ediyoruz ve bu tahsisi yaparken de sanayicinin bir referans fiyata uyması şartını getiriyoruz. 2009'dan beri süt fiyatlarında ciddi bir düşüşün olmamasının bir nedeni de bu regülasyon programının yürürlükte olmasıdır. DİR kapsamında bile olsa sıfır gümrükle ithalata izin verilmiyor ama gümrük vergisini ödemek şartıyla bu da yüzde 180'dir, dünyada da son iki ayda süt tozunda ciddi bir fiyat artışı olmuştur. Ülkemizde makas aralığı gittikçe de kapanmaktadır. Dolayısıyla, ithalat olmamaktadır.

Simental ırkın, kombina ırkının ithalatına müsaade ediyoruz. Yalnız bir şeyi düzeltmek istiyorum. İthalatı biz yapmıyoruz, biz teknik ve sağlık şartlarını haiz olan ülkelere, bizim seçim heyetimiz marifetiyle uygun görülen hayvanların yurt içine girişine müsaade ediyoruz. Bunun da şartlarını taşıyan yüklenicilere izin vermektiriz.

Bir diğer husus efendim, yurt içi hayvan hareketleriyle ilgiliydi. Burada da Büyükşehir Yasası'nın yürürlüğe girmesiyle zaten il içinde sağlık raporuna gerek kalmamaktadır. Dolayısıyla, bizim kayıt sisteminden hayvanın pasaportuyla il içinde nakil yapılabilir. Bu son düzenlemeyle bütün illerde de bu artık uygulanabilmektedir.

KEMALETİN YILMAZ (Afyonkarahisar) – Bunu duyurun çünkü çiftçiler bayağı perişan.

HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA KAYHAN – Doğrudur. Bu yeni çıktı ama.

KEMALETİN YILMAZ (Afyonkarahisar) – Menşe kalmadı.

HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA KAYHAN – Menşe yok ama hayvan pasaportuyla il içinde serbesttir dolaşımı.

RAMAZAN KERİM ÖZKAN (Burdur) – Jandarmaya bildirmek gerekiyor. Hayvanı kesiyor, 1.200 lira, 1.400 lira ceza kesiyor.

KEMALETİN YILMAZ (Afyonkarahisar) – Cezayı kesip atıyor, arabayı bile tutabiliyor.

HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA KAYHAN – Efendim, jandarma ceza değil...

KEMALETİN YILMAZ (Afyonkarahisar) – Bunları duyurmak lazım.

HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA KAYHAN – Doğru, biz onun yayımını yaparız efendim, peki,.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğünün **2011 yılına ilişkin** bilanço ve netice hesaplarına ait alt komisyon raporunun **sonuç** bölümünü okutuyorum.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – **Sonuç** : Et ve Balık Kurumunun 2011 yılı bilançosu ve 48 milyon 854 bin 10 Türk lirası 62 kuruş dönem zararıyla kapanan gelir tablosu tasviye sunulur.

BAŞKAN – Değerli üyeler, Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğünün 2011 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarına ait alt komisyon raporunun sonuç bölümünü ibranıza sunuyorum: İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

İsmail Bey, eklemek istediğiniz bir husus var mı?

ET VE SÜT KURUMU GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KEMALOĞLU – Teşekkür ediyoruz yüce heyeti nize.

BAŞKAN – Evet, bizler de sizlere ve toplantımıza katılan diğer kamu kurum ve kuruluşlarından gelen temsilci arkadaşlarımıza ve Sayıştay denetçi arkadaşlarımıza teşekkür ediyor, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

Böylelikle, Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğünün 2011 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri tamamlanmıştır.

Değerli üyeler, Türkiye Elektrik İletim AŞ ve Türkiye Elektrik Ticaret Taahhüt Anonim Şirketinin 2011 yılına ait faaliyetlerinin denetim görüşmelerini yapmak için, 30 Mayıs 2013 Perşembe günü saat 10.30'da toplanmak üzere Komisyonumuzun bugünkü toplantısını kapatıyorum.

**Kapanma Saati: 16.00**